

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Κοινωνικές Διακρίσεις, Μετανάστευση, Ιδιότητα του Πολίτη

*Παιδική προστασία, ασυνόδευτοι ανήλικοι πρόσφυγες και
μετανάστες.*

Οι Δομές προσωρινής φιλοξενίας στον ελλαδικό χώρο.

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Πέτρος –Παύλος Ράπτης

Τριμελής εξεταστική επιτροπή:

Καρακατσάνη Δέσποινα, Καθηγήτρια, επιβλέπουσα

Γαζή Έφη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Νικολακάκη Μαρία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Υπεύθυνα δηλώνεται ότι, η συγκεκριμένη μεταπτυχιακή διατριβή έχει συγγραφεί από τον υπογράφοτα και δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο άλλου μεταπτυχιακού ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό. Η διατριβή αυτή, έχοντας εκπονηθεί από τον υπογράφοτα, αντιπροσωπεύει τις προσωπικές του απόψεις επί του θέματος. Οι πηγές στις οποίες ανέτρεξε για την εκπόνηση της συγκεκριμένης μεταπτυχιακής διατριβής αναφέρονται στο σύνολο τους, με πλήρεις αναφορές στους συγγραφείς, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.....	3
ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΚΟΝΩΝ.....	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	6
ABSTRACT.....	7
1. Κεφάλαιο 1^ο	
1.1.Πρόσφυγες ή μετανάστες.....	8
1.2.Η πρόσφατη προσφυγική κρίση	11
2. Κεφάλαιο 2^ο	
2.1.Κοινωνιολογική προσέγγιση της παιδικής ηλικίας.....	14
2.2.Παιδική ηλικία και πρόσφυγες.....	16
2.3.Τα ασυνόδευτα παιδιά πρόσφυγες.....	18
2.4.Δικαιώματα των παιδιών	20
2.5.Το δικαίωμα των παιδιών στην προστασία.	21
3. Κεφάλαιο 3^ο	
3.1.Οι δομές προσωρινής φιλοξενίας για τους ασυνόδευτους ανήλικους στην Ελλάδα.....	25
3.2. Οι επαγγελματίες των δομών προσωρινής φιλοξενίας.	28
3.3. Διαπολιτισμικότητα και επαγγελματίες.....	31
3.4.Προβλήματα των ασυνόδευτων ανήλικων.....	33
4. Κεφάλαιο 4^ο	
4.1. Ερευνητική βιβλιογραφική σύνδεση	36
4.2.Η έρευνα.....	39
4.3.Ο σκοπός και οι στόχοι της έρευνας.....	39
4.4.Τα ερωτήματα της ημιδομημένης συνέντευξης.....	40
4.5.Τα αποτελέσματα της έρευνας.....	42
4.5.1. Οι συνεντεύξεις των ανήλικων ασυνόδευτων παιδιών.....	42

4.5.2. Οι συνεντεύξεις των εργαζομένων στις δομές των ανήλικων ασυνόδευτων προσφύγων.....	48
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	57
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	60
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	65
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	73

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1: επικαιροποιημένη κατάσταση: γενικά στοιχεία Ασυνόδευτα Ανήλικα, 28 Φεβρουαρίου 2018, ΕΚΚΑ.....	60
Εικόνα 2: επικαιροποιημένη κατάσταση: δομές φιλοξενίας, Ασυνόδευτα Ανήλικα, 28 Φεβρουαρίου 2018, ΕΚΚΑ	60
Εικόνα 3: επικαιροποιημένη κατάσταση: παραπομπές και αριθμός πληθυσμού, Ασυνόδευτα Ανήλικα, 28 Φεβρουαρίου 2018, ΕΚΚΑ	61

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Khalid Koser, αναφέρει πως η αναγκαστική μετανάστευση περικλείει όλο το φάσμα της ανθρωπότητας. Άνδρες, γυναίκες, παιδιά, διαφορετικής καταγωγής, ηλικίας, φυλής ή θρησκείας με διαφορετικούς χαρακτήρες, κίνητρα και φιλοδοξίες οι οποίοι στρέφονται προς τη μετανάστευση ως μοναδική επιλογή.

Πολλές φορές κατά το παρελθόν άνθρωποι από ποικίλες περιοχές αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τη χώρα τους και να αναζητήσουν διαφυγή από τον πόλεμο, ή τις πολιτικές, θρησκευτικές και άλλου είδους διώξεις. Μέχρι τον 20^ο αιώνα δεν υπήρχε παγκόσμια ενιαία πολιτική για την προστασία αυτών των ανθρώπων, η οποία αποτελούσε έως τότε μία προσπάθεια της εκάστοτε τοπικής κοινωνίας να βοηθήσει αναγκαστικά το συγκεκριμένο πληθυσμό (UNHCR, 2000).

Κατά τη τελευταία δεκαετία, εντάσεις και αντιθέσεις λαμβάνουν χώρα σε πολλές δυτικές χώρες, εξαιτίας της σύγκρουσης των πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων με τις αρχές και τις αξίες της δημοκρατίας ενώ πολλές φορές αυτές αντιλαμβάνονται ως απειλή της κυρίαρχης ταυτότητας. Στον πολιτικό διάλογο, επίκεντρο αποτελεί η αφομοίωση, η ενσωμάτωση ή η περιθωριοποίηση των μειονοτήτων, η αναγνώριση του διαφορετικού αλλά και των οικουμενικών δικαιωμάτων του ανθρώπου με αποτέλεσμα τη δημιουργία νέων κοινωνικών πρακτικών αλλά και συγκρούσεων (Ανδρούτσου & Ασκούνη, 2009).

Πολλοί από τους μετανάστες σήμερα είναι και ασυνόδευτα ανήλικα παιδιά. Είναι λοιπόν θεμελιώδες να διασφαλιστεί ότι κάθε παιδί έχει ανάγκη προστασίας, ότι τη λαμβάνει και ότι, ανεξάρτητα από το καθεστώς μετανάστευσης, την υπηκοότητα ή το υπόβαθρο, όλα τα παιδιά αντιμετωπίζονται πρωτίστως ως παιδιά.

Σύμφωνα με στοιχεία της UNICEF υπάρχουν 50 εκατομμύρια παιδιά μετανάστες, παγκοσμίως, 28 εκατομμύρια έχουν εγκαταλείψει τη χώρα τους λόγω της βίας και της ανασφάλειας, ένα στα 200 παιδιά είναι πρόσφυγας. Το 2015, το 31% των προσφύγων που εισήλθαν στην ΕΕ δια θαλάσσης ήταν παιδιά, και 96.000 ασυνόδευτα παιδιά υπέβαλαν αίτηση ασύλου στην ΕΕ την ίδια χρονιά.

Τα παιδιά μετανάστες τα οποία είναι ασύνόδευτα και ανήλικα, εκτίθενται συνεχώς σε κινδύνους όπως στη βία (συμπεριλαμβανομένων των κέντρων υποδοχής),

στη σωματική κακοποίηση, στην εκμετάλλευση, στη σεξουαλική κακοποίηση και στην εμπορία με σκοπό τη σεξουαλική ή άλλη εκμετάλλευση και στην απώλεια ή στην απομάκρυνση από τις οικογένειές τους. Τα παιδιά φθάνουν στην Ευρώπη με εμφανή τα σημάδια τραυματισμού, ψυχικά και σωματικά, ή με σημάδια σεξουαλικής κακοποίησης.

Οι αρχές που ασχολούνται με τη μετανάστευση και οι φορείς που ασχολούνται με την προστασία των παιδιών οφείλουν να συνεργαστούν στενότερα. Έτσι το 10^ο Ευρωπαϊκό φόρουμ για τα δικαιώματα του παιδιού στις 29-30 Νοεμβρίου 2016 αφιερώθηκε στην προστασία των παιδιών στη μετανάστευση και στις 12 Απριλίου 2017, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση για την προστασία των παιδιών στη μετανάστευση, όπου καθορίζει τις δράσεις για την ενίσχυση της προστασίας όλων των παιδιών μεταναστών σε όλα τα στάδια της διαδικασίας. Η πρόοδος, όσον αφορά την εφαρμογή των δράσεων στην ανακοίνωση της Επιτροπής και των οργανισμών της ΕΕ καθώς και των κρατών μελών παρακολουθείται ανά τακτά χρονικά διαστήματα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα μελέτη αφορά το ζήτημα των ασυνόδευτων ανήλικων προσφύγων και μεταναστών και ασχολείται με την κατάσταση που επικρατεί στον ελλαδικό χώρο. Σκοπός της είναι να αναδειχτεί το μείζον θέμα των ασυνόδευτων ανήλικων μεταναστών και τι συμβαίνει με τις δομές προσωρινής φιλοξενίας τους. Για να μπορέσουμε να αντιληφθούμε την κατάσταση που επικρατεί επιλέξαμε να διεξάγουμε μια πρωτογενή έρευνα η οποία γίνεται με ημιδομημένες συνεντεύξεις που λάβαμε από 7 ανήλικους ασυνόδευτους πρόσφυγες και από 7 εργαζόμενους σε κέντρα υποδοχής και φιλοξενίας ανηλίκων και ασυνόδευτων προσφύγων.

Αρχικά αναλύουμε τις έννοιες «πρόσφυγας» και «μετανάστης», και γίνεται αναφορά στη πρόσφατη προσφυγική κρίση. Στην συνέχεια μελετάμε την κοινωνιολογική προσέγγιση της παιδικής ηλικίας σε σχέση με τα ασυνόδευτα ανήλικα παιδιά πρόσφυγες και μετανάστες. Επίσης παρουσιάζονται τα δικαιώματα των παιδιών και επισταμένα τα δικαιώματα των παιδιών σχετικά με την προστασία τους. Επίσης παρουσιάζονται οι δομές φιλοξενίας στην Ελλάδα και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι καθώς και οι επαγγελματίες που εργάζονται σε αυτές. Ακόμη δίδονται όλα τα στοιχεία που αφορούν την έρευνα μας, όπως ο σκοπός και οι στόχοι της, παρουσιάζονται ερευνητικά ερωτήματα και τα ερωτήματα που τέθηκαν στις ημιδομημένες συνεντεύξεις και στα ανήλικα ασυνόδευτα παιδιά και στους εργαζόμενους στις δομές φιλοξενίας. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με την καταγραφή των αποτελεσμάτων των συνεντεύξεων. Η μελέτη ολοκληρώνεται με έναν σύντομο επίλογο.

Λέξεις κλειδιά: πρόσφυγας, μετανάστης, ανήλικο παιδί, προσφυγική κρίση, δομή φιλοξενίας

ABSTRACT

The present study concerns the issue of unaccompanied minors refugees and migrants and deals with the situation in Greece. Its purpose is to highlight the major issue of unaccompanied minors and what happens to their hosting structures. In order to understand the current situation, we chose to conduct a primary survey conducted with semi-structured interviews from 7 unaccompanied minor refugees and 7 workers in reception and accommodation centers for minors and unaccompanied refugees. Secondary research is bibliographic and mainly concerns the legislative position on juvenile unaccompanied refugees.

Firstly we analyze the notions of "refugee" and "immigrant", reference is made to the recent refugee crisis and unaccompanied minors. Afterward reference is

made to the sociological approach of childhood ,Children's rights are also presented, and children's rights are closely monitored for their protection.As well presents hospitality structures in Greece and the problems faced by unaccompanied minors and the employees in them. Finally are given all the data concerning our research, as its purpose and objectives, the research questions and the questions raised in the semi-structured interviews and the unaccompanied minors and the employees of the hospitality structures. The chapter ends with the recording of the results of the interviews. The study ends with a brief outline.

Keywords: refugee, migrant, minor child, refugee crisis, hospitality structure

1. Κεφάλαιο 1^ο

1.1. Πρόσφυγες ή μετανάστες

Σύμφωνα με την Σύμβαση της Γενεύης, το 1951 (Σύμβαση της Γενεύης, 1951), *«πρόσφυγας ονομάζεται ο κάθε άνθρωπος ο οποίος δεν μπορεί να νοιώσει προστατευμένος στη χώρα του και βρέθηκε εκτός αυτής της οποίας είναι πολίτης, εξαιτίας κάποιου δικαιολογημένου φόβου του, όπως ότι θα υποστεί διωγμό για την θρησκεία του ή την εθνικότητά του ή τις πολιτικές του απόψεις»*.(UNHCR, 1967) . Ο πρόσφυγας αιτείται ασύλου στην χώρα επιλογής του και περιμένει να του αναγνωριστεί η ιδιότητα του πρόσφυγα. Οι άνθρωποι συνήθως γίνονται πρόσφυγες λόγω πολέμου ή λόγω φυσικών καταστροφών, ενώ υπάρχουν και οι «εσωτερικοί πρόσφυγες», όπου θεωρούνται όσοι μετακινούνται εντός της χώρας τους, ομαδικά, λόγω κάποιων φυσικών καταστροφών ή για λόγους υπεράνω των δυνάμεων τους. Στο τέλος του 2014 υπολογίζεται ότι υπήρχαν περίπου 19,5 εκατομμύρια πρόσφυγες σε όλο τον κόσμο, τα 14,4 εκατομμύρια υπό την ευθύνη της UNHCR και τα 5,1 εκατομμύρια, οι οποίοι ήταν Παλαιστίνιοι πρόσφυγες, υπό την ευθύνη της UNRWA. Τα 14,4 εκατομμύρια αντιπροσωπεύουν μία αύξηση 2,7 εκατομμυρίων από το 2013

(+23%), την υψηλότερη από το 1995. Ανάμεσά τους, είναι για το 2014 και οι πρόσφυγες του Συριακού εμφύλιου πολέμου, (3,9 εκατομμύρια, 1,55 εκατομμύριο περισσότεροι από το προηγούμενο έτος), ξεπερνώντας ακόμη και τους Αφγανούς, οι οποίοι ανέρχονται στα 2,6 εκατομμύρια και μέχρι πρότινος και για τρεις δεκαετίες, αποτελούσαν τη μεγαλύτερη προσφυγική ομάδα. Τον Φεβρουάριο του 2015 η Τουρκία ήταν η χώρα η οποία φιλοξενούσε τους περισσότερους πρόσφυγες, (2,2 εκατομμύρια Σύριους και 300 χιλιάδες Ιρακινούς. Δεύτερο έρχεται το Πακιστάν, το οποίο φιλοξενεί 1,6 εκατομμύριο Αφγανούς.

Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (Office of the United Nations High Commissioner for Refugees – UNHCR), ως πρόσφυγας ορίζεται κάποιος που έχει αναγκαστεί να εγκαταλείψει την χώρα του λόγω εκδίωξης, πολέμου ή βίας. Οι πρόσφυγες είτε δεν μπορούν να γυρίσουν στην χώρα τους είτε φοβούνται να το κάνουν. Οι λόγοι για τους οποίους ένας πρόσφυγας μπορεί να φοβάται ότι θα εκδιωχθεί πιθανόν να αφορούν την εθνικότητά του, την θρησκεία του, τις πολιτικές του απόψεις ή την συμμετοχή του σε μια συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα. Ακόμη, η UNHCR αναφέρει ότι τα δύο τρίτα όλων των προσφύγων παγκοσμίως έρχονται από πέντε χώρες: τη Συρία, το Αφγανιστάν, το Νότιο Σουδάν, την Μιανμάρ και τη Σομαλία. (Ύπατη Αρμοστεία, 2001-2018)

Μετανάστης δε θεωρείται, με βάση το Διεθνές Δίκαιο και τις κοινωνικές επιστήμες, ο άνθρωπος ο οποίος μετακινείται σε μια χώρα, στην οποία δεν έχει ιθαγένεια, με την πρόθεση να εγκατασταθεί εκεί, είτε ως μόνιμος κάτοικος ή ακόμη και ως μελλοντικός πολίτης της. Συνηθέστεροι για την μετανάστευση είναι οι οικονομικοί λόγοι, η πείνα και η φτώχεια και έπονται οι θρησκευτικοί λόγοι, όπως ο θρησκευτικός φανατισμός, με πρόσφατο παράδειγμα αυτό της Τσιχάντ. Στην βιβλιογραφία συναντάμε διάφορους όρους και τύπους για την μετανάστευση, όπως: Εσωτερική – internal, Εξωτερική – external, Εκούσια – voluntary, Ακούσια – involuntary, Πρωτογενής – primary, Δευτερογενής – secondary, Πλήρης – complete, Ατελής – incomplete, Συντηρητική – conservative, Ανανεωτική – innovating, Βραχυπρόθεσμη – shortterm, Μακροπρόθεσμη – longterm, Προσωρινή ή μόνιμη – permanent, Ηπειρωτική (αναφέρεται στην μετανάστευση που γίνεται στις χώρες της ίδιας ηπείρου), Υπερπόντια (αναφέρεται στην μετανάστευση που γίνεται στην Αμερική ή την Αυστραλία). (IOM, 2007)

Οι διαφορές μεταξύ των μεταναστών και των προσφύγων είναι σαφείς. Ο μετανάστης είτε επιθυμεί είτε έχει την δυνατότητα να φύγει από τον τόπο διαβίωσής τους, δηλαδή να περάσει ή όχι τα σύνορα της χώρας του και να μεταναστεύσει. Ο πρόσφυγας από την άλλη υποχρεώνεται να περάσει τα σύνορα της χώρας του ενώ δεν έχει άλλη επιλογή και έχει το δικαίωμα να επανεγκατασταθεί στην χώρα του όταν οι συνθήκες γίνουν κατάλληλες και του το επιτρέψουν. Αυτή η συνθήκη δεν ισχύει για τον μετανάστη.

Η μετανάστευση αποτελεί ένα πολύπλοκο, ευρύ καθώς και πολύεπίπεδο φαινόμενο. Επιστήμονες της κοινωνιολογίας, ανθρωπολογίας, πολιτικών επιστημών και οικονομολόγοι, αναγνωρίζοντας τη παραπάνω πολυπλοκότητα, έχουν προσεγγίσει το θέμα, υπό το πρίσμα της ειδικότητάς τους, αναγνωρίζοντας παράλληλα και την επίδραση των υπόλοιπων επιστημών (Brettel & Hollified, 2000).

Οι Castles και Miller (2003), αναφέρουν τέσσερεις θεωρητικούς και μεθοδολογικούς προσανατολισμούς για το προσφυγικό φαινόμενο. Η θεωρία της ώθησης και της έλξης η οποία αναγνωρίζει τη προσφυγική συνθήκη ως προϊόν δύο συσχετιζόμενων διαδικασιών. Οι παράγοντες ώθησης αναφέρονται στην απόφαση ενός ανθρώπου να αφήσει τη χώρα του για λόγους οικονομικούς, εκπαιδευτικούς, περιβαλλοντικούς κ.α. Οι παράγοντες έλξης, αναφέρονται στη προοπτική ενός ανθρώπου για καλύτερες οικονομικές ευκαιρίες, οικογενειακή επανένωση καθώς επίσης και το αίσθημα της ασφάλειας στη χώρα υποδοχής. Η θεωρία της ιστορικής κατασκευής αναφέρεται στην οικονομική και πολιτική ανισότητα όπου επικρατεί στην παγκόσμια οικονομία. Η τρίτη θεωρία σχετικά με προσφυγικό σύστημα, αναφέρεται στη σχέση μεταξύ των παραγόντων στο μακρο επίπεδο με τις χώρες, την οικονομία και τους παράγοντες στο μικρο επίπεδο που έχουν ως στόχο τη προσεκτική αντιμετώπιση των προσφύγων και το σεβασμό στην απόφασή τους να φύγουν από τη χώρα τους. Τέλος η διεθνική θεωρία, αναφέρει την κυκλική και επαναλαμβανόμενη κινητικότητα των ανθρώπων οι οποίοι μεταναστεύουν σε ποικίλα μέρη προκειμένου να έχουν καλύτερες οικονομικές, κοινωνικές και πολιτισμικές ευκαιρίες.

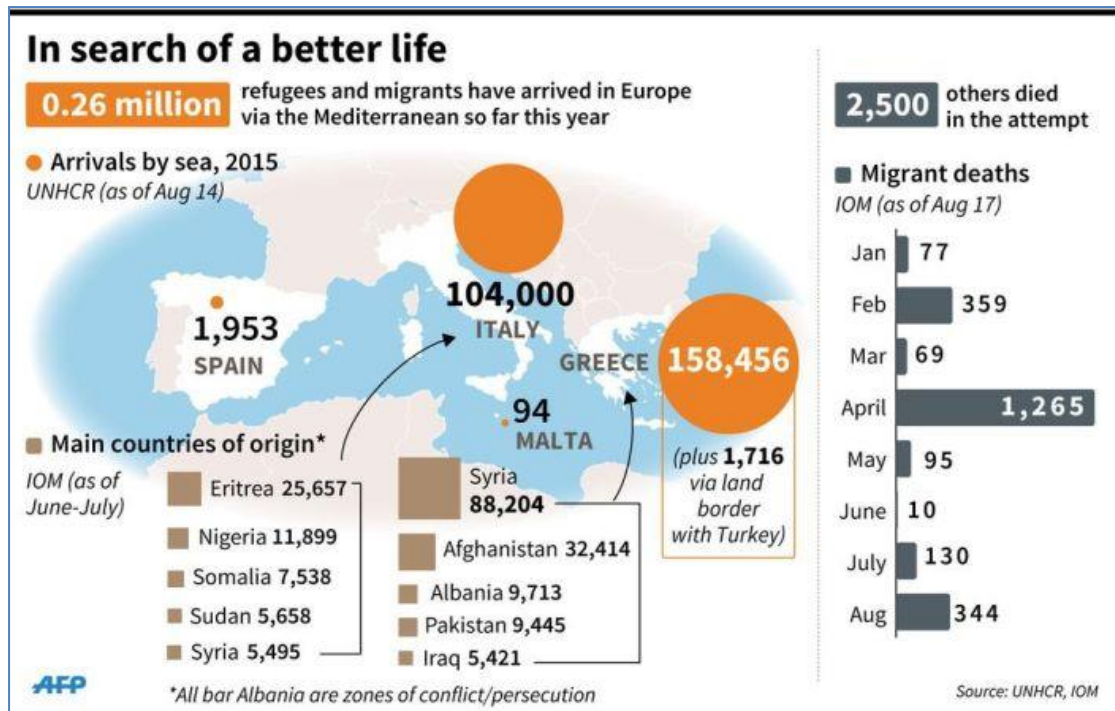
Οι πρόσφυγες συνήθως φτάνουν στη χώρα υποδοχής με ανεπαρκή υλικά, σωματικά ή ψυχολογικά εφόδια ενώ εξαρτώνται από τα κοινωνικά και ατομικά τους χαρακτηριστικά προκειμένου να ξεκινήσουν μία καινούρια αρχή στη ζωή τους. Η

εκμετάλλευση των προσωπικών τους χαρακτηριστικών εξαρτάται άμεσα από τις πολιτικές καθώς και τις αρχές της χώρας υποδοχής (Jacobsen, 2012).

1.2. Η πρόσφατη προσφυγική κρίση

Από το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, όπως γράφει ο Held, η μετανάστευση έχει πάρει μια νέα δυναμική, όπως τα πρότυπα της σύγκρουσης έχουν μετατοπιστεί και έχουν ενταθεί μετά από την 9^η Σεπτεμβρίου. Ο συνδυασμός των δυτικών στρατιωτικών επεμβάσεων, οι αντι-τρομοκρατικές πολιτικές και η αυξημένες εμφύλιες συγκρούσεις, έχουν οδηγήσει σε μια δραματική αύξηση την μετανάστευση στο σύνολό της, όπως και των εκτοπισμένων ατόμων στο εσωτερικό των χωρών αυτών. Οι πρόσφυγες και οι εσωτερικά εκτοπισμένοι είναι οι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος, άσχετα εάν ορισμένοι χωρίζονται από σύνορα φράχτες και ορισμένοι από τις θάλασσες. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει προσπαθήσει να ακολουθήσει πολιτικές περιορισμού, επιδιώκοντας να αποτρέψει τους ανθρώπους να μετακινηθούν.

Η Frontex είναι ο Ευρωπαϊκός οργανισμός ο οποίος ελέγχει τα σύνορα και έρχεται πρώτος σε επαφή με τους πρόσφυγες και τους μετανάστες. (<http://frontex.europa.eu/>)

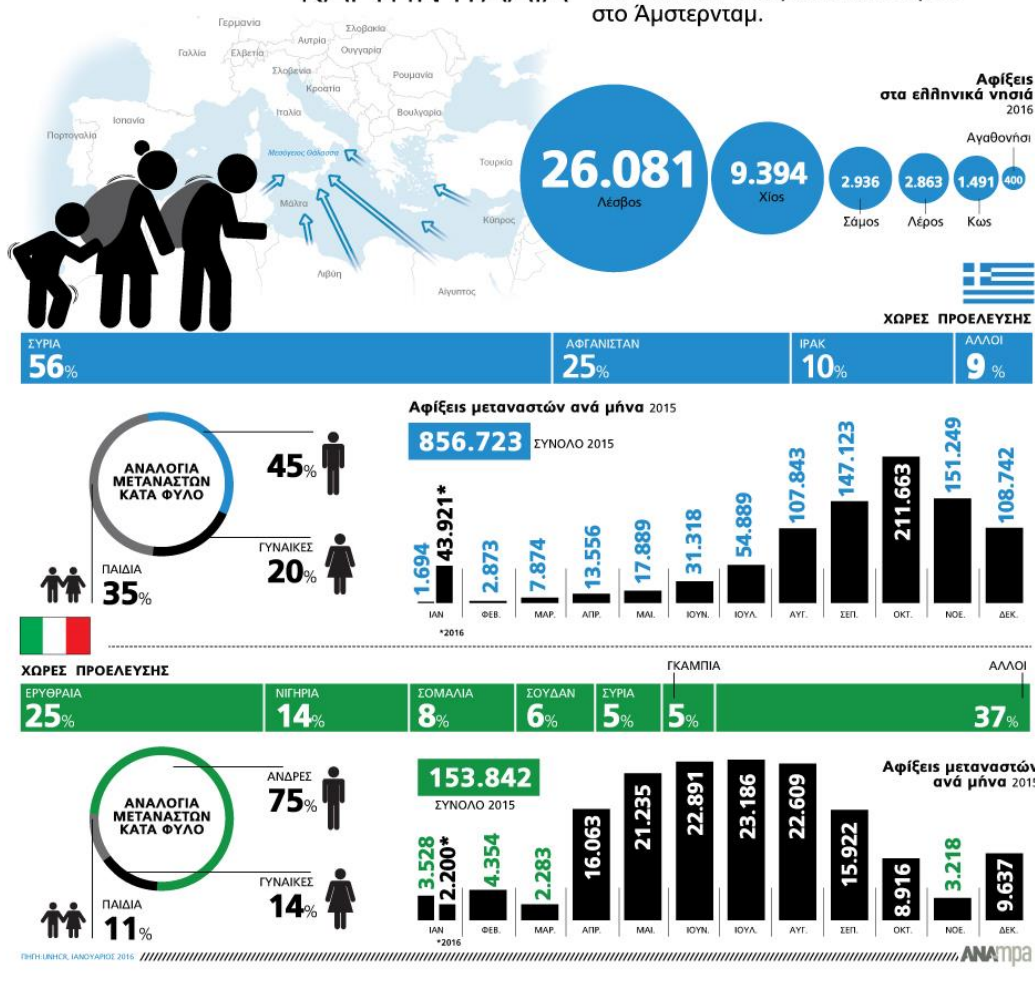

Πίνακας 1: πρόσφυγες και μετανάστες εισρέουν στην Ευρώπη από την θάλασσα της Μεσογείου

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Έπασης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, στον ακόλουθο πίνακα, δίνονται τα αναλυτικά στατιστικά στοιχεία αριθμού αφίξεων, εθνικότητας προσφύγων, γεωγραφικών σημείων εισόδου κλπ., για το 2015 και το 2016, στην Ελλάδα και στην Ιταλία.

ΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΕΣ ΡΟΕΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ

Η προσφυγική κρίση περιλαμβάνεται στην ατζέντα του άτυπου συμβουλίου των υπουργών Εσωτερικών της Ε.Ε., την Δευτέρα 25 Ιανουαρίου στο Άμστερνταμ.

Πίνακας 2: μεταναστευτικές ροές στην Ελλάδα και στην Ιταλία

Στην ιστοσελίδα της Ύπατης Αρμοστείας στην Ελλάδα (<http://www.unhcr.gr/>) ο αναγνώστης μπορεί να ενημερώνεται σε καθημερινή βάση, μέσω στατιστικών, για τις εισροές προσφύγων στην χώρα και συγκεκριμένα από την ενότητα της Αρμοστείας «Statistics» (<http://data.unhcr.org/mediterranean/country.php?id=83>). Δεν υπάρχει όμως πληροφορία για το είδος των μεταναστών, αν και τα τελευταία χρόνια η εισροή των μεταναστών κυρίως είναι από τις χώρες οι οποίες υποφέρουν από πόλεμο ή από ένοπλες εσωτερικές συγκρούσεις ή από δικτατορικά καθεστώτα και λιγότεροι εξ αιτίας των περιβαλλοντικών-κλιματικών αλλαγών.

2. Κεφάλαιο 2^ο

2.1. Κοινωνιολογική προσέγγιση της παιδικής ηλικίας.

Η έννοια της παιδικής ηλικίας, στη κοινωνία του 21^{ου} αιώνα, συνδέεται άμεσα με τις ποικίλες πολύ-επίπεδες εξελίξεις και ανακατατάξεις που έλαβαν χώρα τόσο στην Ευρώπη αλλά και στον υπόλοιπο κόσμο. Οι νέες διεργασίες επηρέασαν τις απαιτήσεις, καθώς και τα δικαιώματα και το ρόλο των παιδιών με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί επιτακτική ανάγκη σχεδιασμού σύγχρονων πολιτικών οι οποίες να στοχεύουν πρωτίστως στη προστασία των ανηλίκων. Με στόχο την κατανόηση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν τα παιδιά στη σύγχρονη εποχή, είναι απαραίτητη η ανάλυση της κοινωνίας στο σύνολό της (Πεχτελίδης, 2015).

Ο James και οι συνεργάτες του (1998), τονίζουν πως η κοινωνιολογική προσέγγιση της παιδική ηλικίας αποτελεί ένα σύγχρονο φαινόμενο, το οποίο απασχολούσε ανέκαθεν τους επιστήμονες αλλά υπό το πρίσμα της οικογένειας ή του σχολείου.

Οι James, Jenks και Prout(1998) αναφέρονται στη παιδική ηλικία ως μία έννοια η οποία χαρακτηρίζεται από τις αξίες της κουλτούρας. Οι ίδιοι εξηγούν πως η παιδική ηλικία αφορά μία εξ ολοκλήρου ευτυχισμένη περίοδο του ανθρώπου, με τα παιδιά να έχουν το δικαίωμα στη προστασία και την εκπαίδευση ενώ από την άλλη πλευρά να μην έχουν καμία κοινωνική ή ατομική αυτονομία. Επιπλέον μία ακόμη κοινωνιολογική άποψη αναφέρει πως η ανάπτυξη καθώς και η απαραίτητη κοινωνικοποίηση των παιδιών εξυπηρετεί τις προσδοκίες των ανηλίκων. Οι γονείς έχοντας ως στόχο να μεγαλώσουν παιδιά με σκοπό να ταιριάζουν στη κοινωνία οι οποίοι ανήκουν, εξουσιάζουν τα παιδιά τους ως φέροντες εμπειρία και γνώση. Εμποδίζοντας την ενεργή συμμετοχή των παιδιών στη λήψη αποφάσεων (NickLee, 2005). Η BeatriceWhiting(1980), επισημαίνει πως η ανάπτυξη των παιδιών επηρεάζεται άμεσα από τους γονείς οι οποίοι επιλέγουν πολλά από τα πλαίσια στα οποία εκτίθενται τα παιδιά.

Αναγνωρίζοντας την αναγκαιότητα της αντίληψης ότι τα παιδιά οφείλουν να γίνονται αντιληπτά ως κοινωνικοί δρώντες και όχι ως δέκτες του κοινωνικού γίνεσθαι καθώς επίσης και της συσχέτισης της ανάπτυξής τους με τις κοινωνικές

διεργασίες, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, η παιδική ηλικία είναι σημαντικό να προσεγγίζεται σε συνάρτηση με τους κοινωνικούς παράγοντες της κάθε εποχής (James & Prout, 1990).

Σημαντική άποψη αποτελεί και αυτή του Montgomery (2008), ο οποίος υπογραμμίζει τη συσχέτιση κουλτούρας και παιδικής ηλικίας. Αναφέρει συγκεκριμένα πως ο ρόλος του παιδιού είναι πολυδιάστατος σε σχέση με τις ποικίλες κοινωνικές στάσεις και προσδοκίες που επικρατούν στον κόσμο, καταρρίπτοντας τον μύθο περί καθολικής και κοινής αντιμετώπισης των παιδιών. Η θεωρία της κοινωνικής κατασκευής συμφωνεί με την παραπάνω άποψη, αναφέροντας πως τα παιδιά βιώνουν διαφορετικές πραγματικότητες σε διαφορετικές εποχές και διαφορετικά μέρη του κόσμου αλλά και μέσα στην ίδια την κοινωνία (Πεχτελίδης, 2015).

Ο Erik Erikson (1958, 1969) εισήγαγε τη θεωρία περί ψυχοκοινωνικών σταδίων αναγνωρίζοντας τη σχέση μεταξύ του εαυτού και του κοινωνικού κόσμου. Συγκεκριμένα αναφέρθηκε στο 1^ο έτος κατά το οποίο τα βρέφη μαθαίνουν να εμπιστεύονται τους άλλους ως προς την κάλυψη των βασικών τους αναγκών ή να δυσπιστούν προς αυτό. Στο 2^ο έτος αναφέρεται στην αυτονομία σε αντιδιαστολή με την αμφιβολία. Από το 3^ο έως το 6^ο έτος τα παιδιά μαθαίνουν να ενεργούν πρωτοβουλιακά, απολαμβάνοντας τα επιτεύγματά τους ενώ αν δεν επιτραπεί από τους σημαντικούς άλλους νιώθουν το αίσθημα της ενοχής, εφόσον δεν νιώθουν ανεξάρτητα. Από το 7^ο έτος έως την εφηβεία τα παιδιά μαθαίνουν να είναι ικανά σε σχέση με δραστηριότητες που μοιράζονται με άλλους ή νιώθουν κατωτερότητα αν δεν το επιτύχουν. Τέλος η περίοδος της εφηβείας αποτελεί μία περίοδο επαφής με την ίδια τους τη ταυτότητα σε αντιδιαστολή με τη σύγχυση του ρόλου τους.

Αρκετοί ψυχολόγοι αναγνώρισαν την επίδραση του περιβάλλοντος και της κοινωνίας στο σύνολο, με την ανάπτυξη του παιδιού. Ο Lev Vygotsky(1934/1987) υπερασπιζόταν την άποψη πως η γλωσσική εμπειρία των παιδιών είναι από την αρχή κοινωνική. Ο Valsiner (1988), κάνει λόγο για την κοινωνική συν-δημιουργία, η οποία αναγνωρίζει τη συσχέτιση περιβάλλον- παιδί, κατά την οποία οι γονείς επιλέγουν το περιβάλλον στο οποίο μεγαλώνουν τα παιδιά, το οποίο περιβάλλον δομείται με βάση τις κοινωνικές παραδόσεις και πεποιθήσεις των γονιών. Τέλος οι κοινωνικές

κατηγορίες του φύλου, της φυλής και της εθνικότητας ενσωματώνονται από τη νηπιακή κιόλας ηλικία στη συμπεριφορά των παιδιών (Cole&Cole, 2001).

Σύμφωνα με τον Πεχτελίδη (2015) η παιδική ηλικία οφείλεται να μελετάται στο κοινωνικό επίπεδο προκειμένου να παράγεται η γνώση για τις συνθήκες διαβίωσης των παιδιών. Επιπλέον δεν θα πρέπει να περιθωριοποιούνται κατά η παιδική τους ηλικία αλλά εφόσον επηρεάζονται από τις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές συνθήκες της κοινωνίας τους, θα πρέπει να έχουν ενεργό ρόλο.

Συμπερασματικά, οι κοινωνικοί παράγοντες και οι συνθήκες της εκάστοτε κοινωνίας επηρεάζουν άμεσα τη παιδική ηλικία η οποία από μόνη της αποτελεί μία ευάλωτη και συνεχώς μεταβαλλόμενη και πολύπλοκη διεργασία. Η θεωρητικοποίηση της παιδικής ηλικίας οφείλει να συμπεριλαμβάνει το κοινωνιολογικό γίνεσθαι το οποίο και αποτελεί πρωτεύον παράγοντα μεταβολής των συνθηκών ανάπτυξης και διαβίωσης των ανηλίκων.

2.2. Παιδική ηλικία και πρόσφυγες

Πολλοί ανθρωπολόγοι αναφέρουν πως παραδόσεις και πολιτισμικές αξίες αλλάζουν κατά τη διαδικασία της ένταξης των ανθρώπων στη χώρα υποδοχής (Appardurai, 1996). Αποτέλεσμα της συνθήκης αυτής είναι οι άνθρωποι να χάνουν τη ταυτότητά τους, τις παραδόσεις καθώς και τη κουλτούρα τους. (Malkki, 1995b).

Σύμφωνα με τη Watters (2008), ενώ η αναγνώριση ενός πρόσφυγα ως παιδί, κοινωνιολογικά και πολιτισμικά έχει μεγάλη σημασία αναφορικά με τους όρους της διαδικασίας ασύλου σε σχέση με την εκπαίδευση, την υποστήριξη και την ένταξη του στη κοινωνία, οι διαφορές στην εννοιολόγηση της παιδικής ηλικίας μεταξύ της χώρας υποδοχής και της χώρα καταγωγής καθώς και της αντίληψης του ίδιου του παιδιού για τον εαυτό του με βάση τα δεδομένα της δικής του κουλτούρας, επιφέρει δυσκολίες για το ίδιο το παιδί.

Νωρίτερα αναφερθήκαμε στην θεωρία έλξης και ώθησης, όπου αναγνωρίζει τη προσφυγική διαδικασία με βάση τους παράγοντες που έλκουν ή ωθούν έναν

άνθρωπο να εγκαταλείψει τη χώρα του. Ένα παιδί πρόσφυγας, το οποίο έχει χάσει κάθε ελπίδα για το μέλλον του λόγω των συνθηκών διαβίωσης στη χώρα καταγωγής του, η πιθανότητα για μία καλύτερη ζωή αποτελεί μία ελκυστική σκέψη η οποία συχνά καθορίζει αποφασιστικά τα επόμενα βήματά του.

Η υποχρεωτική στρατολόγηση, οι τελετουργικές θυσίες, οι χειρουργικοί ακρωτηριασμοί, η σεξουαλική και εργασιακή εκμετάλλευση αποτελούν κάποιες μορφές κακοποίησης στις σύγχρονες κοινωνίες. Συνήθως οι ανήλικοι αποτελούν τη πρώτη ευάλωτη ομάδα που πλήττεται από τους παράγοντες της φτώχειας, με περισσότερο από 1 δισεκατομμύριο παιδιά να στερούνται υπηρεσίας απαραίτητης ως προς τη διαβίωσή και την εξέλιξή τους. Σε πολλές από τις παραπάνω περιπτώσεις το παιδί έχει γίνει θύμα λόγω της κοινωνικής του θέσης και της ευαλωτότητάς του λόγω της αδυναμίας του στην αυτό- προστασία. Αν και η παιδική κακοποίηση δεν αποτελεί ένα καινούριο φαινόμενο, παρατηρείται μία μεγαλύτερη προσπάθεια από τους ανηλίκους να ξεφύγουν από τα συγκεκριμένα περιβάλλοντα. Ένας σημαντικός αριθμός παιδιών ταξιδεύουν χιλιάδες χιλιόμετρα, συνοδευόμενα ή όχι από τις οικογένειές τους με σκοπό την αναζήτηση προστασίας (UNICEF, 2014/2015).

Η γνώση ως προς τις επιπτώσεις της προσφυγικής συνθήκης, την υποχρεωτική μετακίνηση καθώς και του είδους της παρέμβασης σε σχέση με τα παιδιά πρόσφυγες, είναι ανεπαρκής. Η σημαντική διαφορετικότητα που παρατηρείται μεταξύ των πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων της κάθε ομάδας προσφύγων καθώς επίσης και τις διαφορετικές καταστάσεις που έχουν αντιμετωπίσει κατά το πρόσφατο παρελθόν τους εμποδίζει την δημιουργία μίας ολιστικής γνώσης σε σχέση με τα παραπάνω θέματα (Anderson, Hamilton, Moore, Loewen & Frater- Mathieson, 2004).

Η εμπειρία της προσφυγικής κατάστασης για ένα παιδί κατηγοριοποιείται στο πριν και το μετά του προσφυγικού χρονικού, αν και αναγνωρίζονται επίσης και οι δυσκολίες κατά τη διάρκεια της μετακίνησης (Bhabha, 2014). Το παιδί καθώς εισέρχεται στη χώρα υποδοχής, γίνεται αντιληπτό το στρες του και σε αρκετές περιπτώσεις και το ψυχολογικό τραύμα. Σε έρευνα των Hopkins και Hill (2008) σε 30 ασυνόδευτα παιδιά που ζούσαν στη Σκωτία, αναφέρουν τη δυσκολία των παιδιών να μιλήσουν για το παρελθόν τους αν και η βία, η απώλεια, ο χωρισμός και το τραύμα αποτέλεσαν κάποιες από τις απαντήσεις τους.

Μεγάλος αριθμός ασυνόδευτων ανηλίκων έχουν αποχωριστεί την οικογένεια και τους κηδεμόνες τους για μεγάλο χρονικό διάστημα. Πολλά από τα παιδιά, έχουν ζήσει τραυματικές εμπειρίες στη χώρα καταγωγής τους όπως αστεγία, βία, τραυματισμούς, αδυναμία κάλυψη βασικών αναγκών όπως τροφή, εκπαίδευση, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, βασανιστήρια, πολέμους και απώλεια αγαπημένων προσώπων. Συχνά κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους, οι ανήλικοι αντιμετωπίζουν ίδιες τραυματικές καταστάσεις καθώς και νέες εμπειρίες όπως επικίνδυνο ταξίδι, ληστείες, κακοποίηση, απαγωγή καθώς και παρενόχληση από τις αρχές. Όλοι αυτοί οι παραπάνω παράγοντες αυξάνουν τη δημιουργία ψυχικών διαταραχών κατά τη παιδική ηλικία του πρόσφυγα.

2.3. Τα ασυνόδευτα παιδιά πρόσφυγες

Οι χώρες υποδοχής αναγνωρίζουν έναν πρόσφυγα παιδί με βάση δύο παράγοντες. Ο πρώτος αναφέρεται στην ευημερία του παιδιού η οποία και καταδεικνύεται με ποικίλους διεθνείς θεσμικούς κώδικες και ο δεύτερος στην διαδικασία φύλαξης και ασφάλειας του εθνικού εδάφους (Watters, 2008)

Στις χώρες που βρίσκονται σε εμπόλεμη κατάσταση, τα παιδιά δεν γίνεται να μείνουν ανεπηρέαστα από τις πολεμικές συγκρούσεις. Αρκετά παιδιά χάνονται, αποχωρίζονται τις οικογένειές τους, εγκαταλείπονται, μένουν ορφανά, βασανίζονται και απάγονται. Ακόμη, μπορεί να στρατολογηθούν και να αναγκαστούν να συμμετάσχουν στις συρράξεις. Εναλλακτικά, εφόσον καταφέρουν να φύγουν από την χώρα τους, καταλήγουν σε κέντρα υποδοχής προσφύγων όπου ζουν έχοντας να αντιμετωπίσουν τις τραυματικές μνήμες από τις εμπειρίες που έζησαν. (Simo-Algado, Mehta, Kronenberg, Cockburn, & Kirsh, 2002)

Σύμφωνα με την UNHCR (2018), στις μέρες μας είμαστε μάρτυρες των υψηλότερων επιπέδων αναγκαστικής φυγής ανθρώπων από τις χώρες τους, εξαιτίας της καταστροφής αυτών. Ειδικότερα, υπολογίζεται ότι περίπου 68,5 εκατομμύρια άνθρωποι έχουν αναγκαστεί να εγκαταλείψουν τις χώρες τους. Οι Fazel και Stein (2002) αναφέρουν ότι περίπου οι μισοί πρόσφυγες παγκοσμίως είναι παιδιά ή ανήλικοι έφηβοι ενώ ένα σημαντικό ποσοστό αυτών είναι ασυνόδευτα. Τα

ασυνόδευτα προσφυγόπουλα έχουν αποχωριστεί και τους δύο τους γονείς ή το άτομο που τα είχε υπό την κηδεμονία του. (Derluyn & Broekaert, 2007)

Ένα βασικό κοινό χαρακτηριστικό των ασυνόδευτων ανήλικων είναι ότι μοιράζονται έντονες εμπειρίες που σχετίζονται με την απώλεια. Η απώλεια μπορεί να συνδέεται με την απώλεια σπιτιού, περιουσιακών στοιχείων, φίλων, οικογένειας, σχολικού περιβάλλοντος, πολιτισμικής ταυτότητας, αξιών και συνηθειών και γενικότερα προοπτικής για το μέλλον.(Berman, 2001) Ακόμη, οι τραυματικές εμπειρίες είναι συστατικό στοιχείο των αναμνήσεών τους από την πατρίδα τους, μιας και πολλά παιδιά έχουν βιώσει τον πόλεμο, τα βασανιστήρια και τον θάνατο αγαπημένων προσώπων. Επιπρόσθετα, η διαδρομή και η διαδικασία μέχρι να φτάσουν στην χώρα εγκατάστασης μπορεί να είναι ιδιαίτερα τραυματική καθώς αντιμετωπίζουν σωματικούς κινδύνους και πολλές φορές βρίσκονται σε θέση όπου η ζωή τους εξαρτάται από διακινητές προσφύγων και μεταναστών.(Derluyn & Broekaert, 2005) Ακόμη όμως και αφού φτάσουν στην χώρα φιλοξενίας, πολλές φορές εξακολουθούν να βιώνουν ψυχοφθόρες εμπειρίες, όπως η διαδικασία συνέντευξης για αίτηση ασύλου, η ρατσιστική συμπεριφορά και η ζωή στα κέντρα φιλοξενίας τα οποία πολλές φορές είναι κλειστά και απομονωμένα.(Derluyn & Broekaert, 2007) Επιπρόσθετα, θα πρέπει να προσαρμοστούν στον πολιτισμό μιας ξένης χώρας, με διαφορετική γλώσσα, ήθη, έθιμα και κοινωνική οργάνωση. Το να βρουν έναν ρόλο και μια θέση σε μια άγνωστη για αυτούς κοινωνία μπορεί να είναι μια ψυχοφθόρα και επώδυνη διαδικασία. Τέλος, σύντομα κατανοούν πως η εκπλήρωση των στόχων και των επιθυμιών που είχαν στην πατρίδα τους θα είναι πολύ δύσκολη στην χώρα φιλοξενίας, ειδικά όταν η άδεια παραμονής που έχουν εξασφαλίσει είναι προσωρινή.(Derluyn & Broekaert, 2007)

Τα παιδιά πρόσφυγες είναι εκτεθειμένα σε ένα πλήθος παραγόντων που διαταράσσουν την ψυχική τους ισορροπία. Έρευνα των Fazel & Stein πραγματοποιήθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο με σκοπό την σύγκριση μιας ομάδας παιδιών προσφύγων και μιας ομάδας ελέγχου ως προς την συχνότητα εμφάνισης προβλημάτων ψυχικής υγείας. Η έρευνα έδειξε ότι περίπου το ένα τέταρτο των παιδιών προσφύγων εκδήλωσαν ψυχολογικά προβλήματα, ποσοστό τριπλάσιο σε σχέση με την ομάδα ελέγχου.(Fazel & Stein, 2004)

Η εκδήλωση προβλημάτων ψυχικής υγείας είναι ακόμα πιο έντονη στα ασυνόδευτα ανήλικα προσφύγων και μεταναστών. Έρευνα των Derluyn και Broekaert (Derluyn & Broekaert, 2007) σε 166 ασυνόδευτα προσφυγόπουλα έδειξε ότι το 47% εκδήλωσε σοβαρά έως και πολύ σοβαρά συμπτώματα άγχους, κατάθλιψης και μετατραυματικού στρες.

Κατά την υποδοχή των ασυνόδευτων ανηλίκων στις χώρες φιλοξενίας υπάρχουν τέσσερα βασικά προβλήματα. Το πρώτο πρόβλημα αφορά την κουλτούρα δυσπιστίας και καχυποψίας που υπάρχει απέναντι στους ασυνόδευτους ανήλικους πρόσφυγες. Το δεύτερο πρόβλημα είναι η άρνηση από την πλευρά του κάθε κρατικού μηχανισμού να δείξει υπευθυνότητα και αλληλεγγύη στην αντιμετώπιση των ανηλίκων προσφύγων. Έτσι, οι νόμοι που υπάρχουν για την προστασία των παιδιών προσφύγων δεν εφαρμόζονται επαρκώς. Τέλος, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι λόγω των τραυματικών τους εμπειριών αλλά και του διαφορετικού πολιτισμικού τους υποβάθρου δυσκολεύονται να δείξουν εμπιστοσύνη στις αρχές της χώρας φιλοξενίας. (European Union Committee, 2017)

Θεωρητικά, την ευθύνη για την σωματική και ψυχική υγεία των ασυνόδευτων προσφύγων και μεταναστών την έχει η τοπική κοινότητα που τους φιλοξενεί. Στην πράξη όμως, αρκετές φορές προωθούνται σε ακατάλληλες δομές και αντιμετωπίζονται με τρόπο που καταπατάει τα δικαιώματά τους ως παιδιά. (Jones, 2001)

2.4. Δικαιώματα των παιδιών

Η Διακήρυξη των δικαιωμάτων των παιδιών από τα Ηνωμένα Έθνη αποτελεί μια προσπάθεια καθιέρωσης μιας παγκόσμιας γλώσσας σχετικά με τα δικαιώματα των παιδιών και στοχεύει στην δέσμευση των χωρών που την υπογράφουν για προστασία αυτών των δικαιωμάτων πέρα από εθνικά σύνορα και πολιτισμικές διαφορές (Jones, 2001). Η αρχή ως προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού αποτελεί ζωτικής σημασίας σχετικά με τις αποφάσεις που θα παρθούν για έναν ασυνόδευτο ανήλικο. Η αρχή αυτή αποτελείται από τουλάχιστον δύο διαφορετικές διαστάσεις. Η μία αναφέρεται στην αποφυγή κάθε κινδύνου όπως είναι ο πόλεμος και η βία, και

στοχεύει στη πρόληψη κάθε σωματικής ή ψυχολογικής απειλής για το παιδί. Η δεύτερη διάσταση αναφέρεται στη δημιουργία ενός μακροπρόθεσμου ατομικού σχεδίου δράσης για την αποφυγή της σωματικής ή ψυχολογικής απειλής. Οι δύο αυτές διαστάσεις είναι αλληλοεξαρτώμενες (Gornik, Sedmak&Sauer, 2018). Ένα από τα βασικότερα δικαιώματα των παιδιών είναι το δικαίωμα στην προστασία. Ως δικαίωμα στην προστασία ορίζεται η διαμόρφωση ενός εθνικού συστήματος το οποίο θα διασφαλίζει ότι όλα τα παιδιά θα προστατεύονται από την βία, την εκμετάλλευση και από κάθε κίνδυνο που μπορεί να επηρεάσει την σωματική και ψυχική τους υγεία.(UnitedNations, 1990)

2.5. Το δικαίωμα των παιδιών στην προστασία

Οι Hughes και Kroehler (2007), επιχειρηματολογούν στην άποψη πως τα παιδιά αποτελούν μία μειονοτική ομάδα, βασιζόμενοι στην κοινωνιολογική θεωρία η οποία αναφέρει πως μειονοτική ομάδα αποτελεί η κοινωνική ομάδα που δεν έχει πολιτική δύναμη και δεν ελέγχει ούτε έχει πρόσβαση στους πόρους της κοινωνίας. Ως αποτέλεσμα της παραπάνω συνθήκης η μειονοτική αυτή ομάδα βιώνει κοινωνικό και πολιτικό αποκλεισμό. Η μετανάστευση, η πολιτισμική και θρησκευτική διαφορά αποτελούν ομάδες μειονοτήτων οι οποίες και ζουν στο περιθώριο. Γίνεται αυτόματα αντιληπτή η ευάλωτη θέση των παιδιών προσφύγων καθώς και η επιτακτική ανάγκη για προστασία από τις αρμόδιες αρχές ως στόχο το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και την πρόληψη κάθε μελλοντικού κινδύνου.

Το δικαίωμα στην προστασία αφορά πρώτα απ' όλα την υποχρέωση της πολιτείας να νομοθετεί με γνώμονα την διασφάλιση της ευημερίας όλων των παιδιών και την διασφάλιση των δικαιωμάτων μέσω της υποστήριξης από κοινωνικές υπηρεσίες, το εκπαιδευτικό και το υγειονομικό σύστημα. Ακόμη, οι κυβερνήσεις θα πρέπει να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε να διασφαλίσουν ότι τα παιδιά και ιδιαίτερα στην περίπτωση των ασυνόδευτων ανηλίκων, δεν κινδυνεύουν από απαγωγή. Τονίζεται ακόμη η ανάγκη προστασίας των παιδιών από κάθε μορφή βίας ακόμα και όταν αυτή ασκείται από την οικογένεια με την πρόφαση της πειθαρχίας. Για τα παιδιά που στερούνται για οποιονδήποτε λόγο την οικογένειά τους, γίνεται αναφορά στο δικαίωμά τους να φροντίζονται από άτομα που σέβονται τα εθνικά και

πολιτισμικά τους χαρακτηριστικά. Ιδιαίτερα τονίζεται η ανάγκη για ειδική στήριξη στα παιδιά πρόσφυγες και ιδιαίτερα σε αυτά που είναι ασυνόδευτα. (United Nations, 1990)

Στα πλαίσια της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Παιδιού εκπρόσωποι δημοσίων αλλά και μη κυβερνητικών φορέων που ασχολούνται με την παιδική προστασία συνυπέγραψαν ένα κείμενο αρχών για την παιδική προστασία στην Ελλάδα. Το κείμενο αναφέρεται στο δικαίωμα όλων των παιδιών που μένουν στην Ελλάδα να απολαμβάνουν τα Δικαιώματά τους, όπως αυτά αναφέρονται στην Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του παιδιού. Ακόμη, στο κείμενο αρχών για την παιδική προστασία αναφέρεται ότι όλοι οι φορείς και οι επαγγελματίες που εργάζονται με τα παιδιά για την διασφάλιση της σωματικής και της ψυχικής τους υγείας θα πρέπει να βρίσκονται σε στενή διατομεακή και διεπιστημονική συνεργασία. (Συνήγορος Του Πολίτη, 2016)

Ειδικά για την περίπτωση των ασυνόδευτων ανήλικων, το κείμενο Αρχών για την παιδική προστασία στην Ελλάδα αναφέρει πως όταν ένα παιδί εντοπίζεται είτε σε μια πύλη εισόδου της χώρας, είτε σε άλλη περιοχή και δηλώσει ότι δεν συνοδεύεται από κάποιον γονέα ή επίσημο κηδεμόνα, τότε θα πρέπει με την υποστήριξη διερμηνέα να γίνει καταγραφή των στοιχείων του καθώς και να υπάρξει ενημέρωση για την διαδικασία που πρόκειται να ακολουθηθεί. Μόλις ολοκληρωθεί αυτή η διαδικασία θα πρέπει να παραπεμφθεί στην κατάλληλη δομή φιλοξενίας και σε καμία περίπτωση να μην μείνει σε συνθήκες κράτησης. Αν κριθεί ότι είναι προς το συμφέρον του παιδιού η αναζήτηση της οικογένειάς του, τότε η πολιτεία θα πρέπει με κάθε τρόπο να προσπαθήσει να την εντοπίσει. Ακόμη, για κάθε ασυνόδευτο ανήλικο θα πρέπει να ορίζεται ένας επίτροπος, ο οποίος θα είναι υπεύθυνος για εκείνον κατά την διάρκεια παραμονής στην χώρα. (Συνήγορος Του Πολίτη, 2016)

Το Δίκτυο για τα Δικαιώματα του παιδιού, συνέταξε μια έκθεση σχετικά με τα δικαιώματα των ασυνόδευτων ανήλικων προσφύγων και μεταναστών και την κατάσταση που επικρατεί στην Ελλάδα. Ειδικότερα, γίνεται αναφορά στο άρθρο 2 της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του παιδιού, το οποίο αναφέρει πως οποιαδήποτε διάκριση με βάση την καταγωγή, το φύλο, την θρησκεία, τις πολιτικές πεποιθήσεις από την επίσημη πολιτεία απαγορεύεται αυστηρά. Ωστόσο, το Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού αναφέρει ότι στην Ελλάδα έχουν καταγραφεί περιστατικά

όπου ασυνόδευτοι ανήλικοι όχι απλά βρίσκονται σε καθεστώς προστατευτικής φύλαξης, αλλά καταλήγουν να κρατούνται στα αστυνομικά τμήματα ακόμα και σε κρατητήρια μαζί με τους υπόλοιπους κρατούμενους. Ακόμη, υπάρχει έλλειψη διερμηνέων με αποτέλεσμα οι ασυνόδευτοι ανήλικοι να μην μπορούν να επικοινωνήσουν ικανοποιητικά με τις αρχές και να οδηγούνται σε απομόνωση. Εξάιρεση αποτελεί η υπηρεσία Ασύλου, η οποία όμως δεν είναι επαρκώς στελεχωμένη. Επιπλέον, έχει παρατηρηθεί ότι αιτήματα ασυνόδευτων ανηλίκων από το Μαρόκο, την Αλγερία και το Πακιστάν για διεθνή προστασία, απορρίπτονται χωρίς καν να εξεταστούν, σύμφωνα με στοιχεία του National Council of Resistances (NCR). Ακόμη, ζήτημα αποτελεί και η εκπαίδευση των ασυνόδευτων ανηλίκων οι οποίοι στην πράξη φαίνεται ότι αποκλείονται από την συμμετοχή στην επίσημη εκπαίδευση της χώρας (UNHCR, 2018).

Σχετικά με το θέμα του αιτήματος ασύλου είναι πραγματικότητα ότι τόσο το νομοθετικό πλαίσιο για την προστασία προσφύγων και αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα όσο και ο τρόπος εφαρμογής του παρουσιάζουν ορισμένες αδυναμίες. Οι αδυναμίες αυτές είναι άρικτα συνδεδεμένες με τον πρόσφατο χαρακτήρα του θεσμού του ασύλου στη χώρα μας, την ανυπαρξία σύγχρονης μακρόπνοης μεταναστευτικής πολιτικής, την έλλειψη υποδομής και ειδικευμένου προσωπικού, την συγκέντρωση της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων σε κεντρικό επίπεδο και την επιβάρυνση της διαδικασίας ασύλου από προφανώς αβάσιμες ή καταχρηστικές αιτήσεις. Όλα αυτά τα προβλήματα πλήττουν συγκριτικά περισσότερο τους ασυνόδευτους ανηλίκους.

Η ανάγκη ειδικής και ενδεδειγμένης προστασίας του παιδιού εμπεριέχεται σε πολλά εθνικά και διεθνή κείμενα. Αρχικά, η προάσπιση των δικαιωμάτων και του βέλτιστου συμφέροντος των ανηλίκων κατοχυρώνεται στο Σύνταγμα (ιδίως στο άρθρο 21 παρ. 1 και 3 αλλά και σε πολλά άλλα άρθρα του). Η προστασία της παιδικής ηλικίας, δεν περιορίζεται στους Έλληνες αλλά σε κάθε παιδί που βρίσκεται στην ελληνική επικράτεια.

Μέχρι και σήμερα το πληρέστερο νομικό εργαλείο διασφάλισης των ατομικών, πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων του παιδιού αποτελεί η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (1989) που, μετά την κύρωσή της με τον ν. 2101/199219 (9Φ.Ε.Κ. Α' 192 από 02.12.1992.), αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του ελληνικού εσωτερικού δικαίου και υπερισχύει κάθε

άλλης διάταξης νόμου. Ο σεβασμός στα δικαιώματα που εμπεριέχονται στην Σύμβαση δεν σχετίζονται με την υπηκοότητα ή την εθνική καταγωγή των παιδιών: η Σύμβαση δεν διακρίνει μεταξύ ημεδαπών και αλλοδαπών ή μεταξύ νομίμως και παρανόμως ευρισκόμενων στην επικράτεια παιδιών (άρθρο 2).

Ωστόσο, πολλές επιταγές της Σύμβασης παραμένουν ακόμη ανεφάρμοστες στη χώρα μας τόσο για αλλοδαπούς όσο και για ημεδαπούς ανηλίκους κατά παράβαση του άρθρου 4 της ίδιας που ορίζει ότι *«Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να παίρνουν όλα τα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για την εφαρμογή των αναγνωρισμένων στην παρούσα Σύμβαση δικαιωμάτων»*. Ειδικότερα σε ό,τι αφορά το άσυλο, η Σύμβαση, στο άρθρο 22 αναφέρει τις σχετικές υποχρεώσεις των κρατών, υπογραμμίζοντας ότι τα τελευταία πρέπει να *«παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου ένα παιδί, το οποίο επιζητεί να αποκτήσει το νομικό καθεστώς του πρόσφυγα ή που θεωρείται πρόσφυγας...είτε αυτό είναι μόνο....να χαίρει της κατάλληλης προστασίας και ανθρωπιστικής βοήθειας, που θα του επιτρέψουν να απολαμβάνει τα δικαιώματα που του αναγνωρίζουν η παρούσα Σύμβαση...»*

Επίσης τονίζεται η σημασία της αναζήτησης των γονέων και της καταβολής κάθε προσπάθειας για 19 Φ.Ε.Κ. Α' 192 από 02.12.1992. 29 *«την επανένωση του παιδιού με την οικογένεια του»*. Επίσης τονίζεται η υποχρέωση του κράτους, σε περίπτωση που *«..κανένα άλλο μέλος της οικογένειας [δεν] είναι δυνατόν να ανευρεθεί, το παιδί [να] έχει δικαίωμα να τύχει της ίδιας προστασίας που παρέχεται σε οποιοδήποτε άλλο παιδί στερημένο οριστικά ή προσωρινά του οικογενειακού του περιβάλλοντος για οποιονδήποτε λόγο»*.

Επιπλέον, σημαντικό ρόλο σε πρακτικό επίπεδο για την προστασία του ανηλίκου διαδραματίζει η εγκύκλιος του Υπουργείου Εσωτερικών σχετικά με την εφαρμογή του Π.Δ 220/2007 για τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο(Εγκύκλιος με αριθμό 5401-1-261100 της 23.02.2008) .

3. Κεφάλαιο 3^ο

3.1 Οι δομές φιλοξενίας για τους ασυνόδευτους ανήλικους στην Ελλάδα

Η Watters (2008), αναφερόμενη στις δομές προστασίας ανηλίκων, υπογραμμίζει πως πολλά από αυτά τα προγράμματα που δημιουργούνται δεν έχουν σαφή κοινωνικές και πολιτικές ιδέες με αποτέλεσμα να μην μπορούν να ανταποκριθούν στις ποικίλες και απαιτητικές ανάγκες των ανήλικων προσφύγων.

Παρατηρείται μεγάλη έλλειψη θέσεων σε δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων, με αποτέλεσμα λόγω έλλειψης στέγης να καταλήγουν να κοιμούνται σε δημόσιους χώρους, να μοιράζονται διαμερίσματα με ενήλικες ξένους ή να βρίσκουν κατάλυμα σε ημι-ερειπωμένα κτίρια. Η συνθήκη αυτή πολλές φορές τους υποχρεώνει να μην ακολουθούν κάποια εκπαίδευση, να επιλέγουν τη παράνομη εργασία σε συνθήκες επικίνδυνες για τη σωματική αλλά και τη ψυχική τους υγεία (HumanRightsWatch, 2009).

Το ζήτημα των ασυνόδευτων ανήλικων προσφύγων και μεταναστών είναι ιδιαίτερα σημαντικό καθώς αφορά έναν πολύ μεγάλο αριθμό ατόμων παγκοσμίως τα οποία αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα. Ιδιαίτερα στην Ελλάδα, η οποία αποτελεί χώρα υποδοχής και φιλοξενίας μεγάλου αριθμού προσφύγων, το πρόβλημα των ασυνόδευτων ανηλίκων είναι ιδιαίτερα έντονο. Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) σε συνεργασία με την UNICEF (United Nations International Children's Emergency Fund) ερευνούν για τον αριθμό και την κατάσταση των ασυνόδευτων ανηλίκων στην Ελλάδα¹.

¹Από 4/5/2017 έως 15/2/2018: <https://data2.unhcr.org/es/documents/download/62192>, από 19/7/2017 έως 15/4/2018: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/63154.pdf>, από 3/8/2017 έως 30/4/2018:

http://www.ekka.org.gr/images/PDF_ARXEIA/%CE%A0%CE%91%CE%A1%CE%95%CE%9C%E%92%CE%91%CE%A3%CE%95%CE%A9%CE%9D/gr_ekka_dashboard_30-4-2018.pdf

Για το έτος 2017, στην Ελλάδα υπήρχαν 2,850 ασυνόδευτα ανήλικα, εκ των οποίων τα 1,096 διέμεναν σε δομές και σε safezones. Με βάση στοιχεία της Υπηρεσίας Ασύλου και του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής υπήρξε μία αύξηση των ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων άσυλο από το 2013. Συγκεκριμένα το 2013 υπήρχαν μόλις 200 ασυνόδευτα παιδιά, μεταξύ 2014-2015 το νούμερο διπλασιάστηκε ενώ το 2016 επήλθε μία ραγδαία αύξηση όπου τα ασυνόδευτα ανήλικα ανήλθαν στα 2352 παιδιά (Νικολαΐδης, Ντιναπόγιας και Σταύρου, 2017). Αν και το 2017 τα στατιστικά στοιχεία έδειχναν πως δε θα αυξηθεί περαιτέρω ο αριθμός των ασυνόδευτων παιδιών, στα τελευταία επικαιροποιημένα στοιχεία που αφορούν τον Ιούλιο του 2018 αναφέρεται πως εκτιμάται ότι στην Ελλάδα υπάρχουν περίπου 3.510 ασυνόδευτοι ανήλικοι πρόσφυγες εκ των οποίων το 94.3% είναι αγόρια. Υπάρχει ιδιαίτερο πρόβλημα με τις δομές και τις συνθήκες φιλοξενίας αυτών των παιδιών αν αναλογιστούμε πως το ΕΚΚΑ αναφέρει ότι στην Ελλάδα ο συνολικός αριθμός θέσεων για ασυνόδευτα ανήλικα σε δομές φιλοξενίας που μπορεί να υπάρξει αυτόνομη διαβίωση είναι 1.191.

Συνεπώς, οι θέσεις φιλοξενίας που πληρούν απόλυτα τα κριτήρια για την φιλοξενία των ασυνόδευτων ανηλίκων είναι ανεπαρκείς. Για τους υπόλοιπους ασυνόδευτους ανήλικους, γίνεται προσπάθεια εύρεσης εναλλακτικών λύσεων, καθώς υπάρχουν 2.485 ασυνόδευτοι ανήλικοι σε λίστα αναμονής για τοποθέτηση σε μόνιμη και επαρκή δομή φιλοξενίας. Τα στοιχεία του ΕΚΚΑ από τον Ιούλιο του 2018 αναφέρουν ότι 137 από αυτά τα παιδιά βρίσκονταν υπό προστατευτική φύλαξη εκ των οποίων τα 33 ήταν ήδη σε διαδικασία μετάβασης σε κάποια ασφαλή ζώνη ή σε κάποιο ξενοδοχείο. Σύμφωνα με το ΕΚΚΑ(ΕΚΚΑ, 2018), ο όρος «ασφαλής ζώνη» αναφέρεται σε έναν χώρο που λειτουργεί εντός του κέντρου φιλοξενίας προσφύγων, ο οποίος όμως έχει διαμορφωθεί ειδικά για την φροντίδα των ασυνόδευτων ανηλίκων και εποπτεύεται από το προσωπικό του κέντρου φιλοξενίας. Ένας τέτοιος χώρος θεωρείται προσωρινό μέτρο φιλοξενίας. Ωστόσο, η ανεπάρκεια σε ειδικές δομές φιλοξενίας έχει ως αποτέλεσμα οι ασυνόδευτοι ανήλικοι να διαμένουν εκεί κατά μέσο όρο για 3 μήνες. Σε μια ασφαλή ζώνη δίνεται προτεραιότητα στα ασυνόδευτα ανήλικα που θεωρούνται ευάλωτα και σε εκείνο τα οποίο βρίσκονται σε καθεστώς προστατευτικής φύλαξης. Η ΜΚΟ Άρσις (Άρσις, 2016), αναφέρεται στην «προστατευτική φύλαξη» λέγοντας ότι λόγω της ανεπάρκειας στις δομές φιλοξενίας,

αρκετοί ασυνόδευτοι ανήλικοι καταλήγουν στα αστυνομικά τμήματα ως η μόνη εναλλακτική λύση για να μην μείνουν χωρίς επιτήρηση και να διασφαλίσουν μια στέγη.

Ακόμη, 341 ασυνόδευτα ανήλικα παιδιά βρίσκονταν σε κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης με 10 από αυτά να είναι σε διαδικασία μεταφοράς προς κάποια ασφαλή ζώνη ή ξενοδοχείο. Τα ξενοδοχεία θεωρούνται ως μια έκτακτη και προσωρινή λύση λόγω της ανεπάρκειας θέσεων σε άλλες δομές. Έτσι, τα ασυνόδευτα ανήλικα που βρίσκονται σε κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης έχουν προτεραιότητα για την μετάβαση σε κάποιο ξενοδοχείο. Μια ακόμη λύση προσωρινής φιλοξενίας για τους ασυνόδευτους ανήλικους είναι τα ανοικτά κέντρα φιλοξενίας, όπου μέχρι τις 15 Ιουλίου 2018 φιλοξενούνταν 163 ασυνόδευτοι ανήλικοι. Επίσης, 263 βρίσκονταν σε ασφαλείς ζώνες που είχαν διαμορφωθεί μέσα σε κέντρα φιλοξενίας ενώ 475 φιλοξενούνταν σε κάποιο ξενοδοχείο. Σημαντικό πρόβλημα είναι ο μεγάλος αριθμός ασυνόδευτων ανηλίκων, 538, που χαρακτηρίζονται ως άστεγοι. Επιπλέον, 260 ασυνόδευτοι ανήλικοι βρίσκονταν σε κάποια άτυπη εθελοντική φιλοξενία ενώ για τους 308 δεν υπήρξε δυνατότητα να προσδιοριστεί ο ακριβής τόπος φιλοξενίας τους.

Όσον αφορά την τοποθεσία των δομών φιλοξενίας, στην Λέσβο λειτουργούν 9 δομές φιλοξενίας με χωρητικότητα 158 θέσεων. Στην Χίο λειτουργεί μία δομή φιλοξενίας 18 θέσεων ενώ στη Σάμο μία δομή φιλοξενίας με 12 θέσεις. Στην Κρήτη υπάρχει μια δομή φιλοξενίας 25 θέσεων και 2 διαμερίσματα 8 θέσεων. Αν λάβουμε υπόψη τις προσφυγικές ροές από την θάλασσα, κατανοούμε ότι οι δομές φιλοξενίας στη νησιωτική Ελλάδα δεν επαρκούν για να καλύψουν τις ανάγκες. (ΕΚΚΑ, 2018) .Η UNHCR (2018) αναφέρει ότι κατά την διάρκεια του Ιουλίου του 2018 οι προσφυγικές ροές που δέχτηκε η Ελλάδα μέσω των νησιών του Αιγαίου ανήλθαν περίπου σε 15.000 άτομα. Η UNCHR εκφράζει την ανησυχία του για τον αριθμό και την διαδικασία περίθαλψης και φιλοξενίας των ασυνόδευτων ανηλίκων. Ιδιαίτερα στο νησί της Σάμου, αναφέρεται ότι η δομή φιλοξενίας που έχει δημιουργηθεί δεν είναι επαρκής για την αυτόνομη διαβίωση των παιδιών. Στα νησιά της Κω και της Λέρου έχει αναφερθεί ότι υπάρχει έλλειψη σε ιατρικό προσωπικό και έτσι μπορεί να κινδυνεύσει η υγεία των παιδιών προσφύγων.

Στον νομό Αττικής λειτουργούν συνολικά 29 δομές στις οποίες μπορούν να φιλοξενηθούν 622 άτομα. Επίσης, υπάρχουν 2 διαμερίσματα χωρητικότητας 8 θέσεων, 2 ασφαλείς ζώνες με δυνατότητα φιλοξενίας 60 ατόμων και υπάρχουν και 2 ξενοδοχεία διαθέσιμα στα οποία μπορούν να μείνουν συνολικά 169 άτομα. Στην Πελοπόννησο η μόνη δομή φιλοξενίας που υπάρχει είναι ένα ξενοδοχείο που προσφέρει 60 θέσεις φιλοξενίας. Στην Δυτική Ελλάδα υπάρχουν 2 δομές φιλοξενίας που φιλοξενούν 49 ασυνόδευτους ανήλικους. Στην Κεντρική Ελλάδα έχουν διαμορφωθεί δύο ασφαλείς ζώνες όπου φιλοξενούνται 60 ασυνόδευτα ανήλικα ενώ αντίστοιχα στον νομό Θεσσαλίας λειτουργούν δύο δομές φιλοξενίας χωρητικότητας 60 θέσεων. (ΕΚΚΑ, 2018)

Όσον αφορά την περιφέρεια Μακεδονίας, στην Δυτική Μακεδονία 2 ξενοδοχεία χωρητικότητας 60 ατόμων χρησιμοποιούνται ως προσωρινή λύση φιλοξενίας. Επίσης, στην Κεντρική Μακεδονία λειτουργούν 4 δομές φιλοξενίας συνολικής χωρητικότητας 60 θέσεων, 3 ασφαλείς ζώνες όπου διαμένουν 90 ασυνόδευτοι ανήλικοι και 4 ξενοδοχεία χωρητικότητας 210 θέσεων. Στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη υπάρχουν 3 δομές φιλοξενίας χωρητικότητας 61 θέσεων και έχουν διαμορφωθεί και δύο ασφαλείς ζώνες χωρητικότητας 60 θέσεων. Στην Ήπειρο, λειτουργεί μία δομή φιλοξενίας χωρητικότητας 40 ατόμων. Επιπλέον, στην Ήπειρο υπάρχει μία ασφαλής ζώνη χωρητικότητας 30 θέσεων ενώ λειτουργούν και δύο ξενοδοχεία ως δομές προσωρινής φιλοξενίας με χωρητικότητα 60 θέσεων.

3.2. Οι επαγγελματίες των δομών προσωρινής φιλοξενίας.

Οι τρόποι προστασίας του ανηλίκου από την κακοποίηση διαφέρουν από κοινωνία σε κοινωνία. Η παιδο-κεντρική προσέγγιση είναι ευρέως αποδεκτή, και αντιλαμβάνεται το παιδί ως άτομο με συγκεκριμένα δικαιώματα, ενώ συμπληρώνει τον προσανατολισμό της οικογενειακής υποστήριξης με αυτή της παιδικής προστασίας. Αναφορικά με την παιδική προστασία, εστιάζει στη πρόληψη όταν υπάρχει σοβαρός κίνδυνος προς το παιδί. Το σύστημα της παιδικής προστασίας, συγχέεται άμεσα από τις πολιτικές και τους νόμους της κάθε χώρας, ενώ επηρεάζεται

από τη κοινωνική πρόνοια της κάθε χώρας και πιο συγκεκριμένα από την ευημερία των γηγενών ανηλίκων (Barn, Kriz, Poso&Skivenes, 2015).

Είναι μείζονος σημασίας οι κοινωνικοί λειτουργοί και οι υπόλοιποι επαγγελματίες που αποφασίζουν να ασχοληθούν με το προσφυγικό ζήτημα, να είναι εξοικειωμένοι και να γνωρίζουν εις βάθος τις αξίες και τα ήθη καθώς επίσης και τα ανθρώπινα δικαιώματα των ατόμων που εξυπηρετούν (Congress, 2014).

Οι επαγγελματίες που επιλέγουν να απασχοληθούν σε αποστολές οι οποίες προωθούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, οφείλουν να είναι ευαισθητοποιημένοι ως προς το δημόσιο συμφέρον και να απαντούν στις υποχρεώσεις καθώς και να λογοδοτούν για αυτές. Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι από τη φύση τους ως επί των πλείστων μία ρευστή έννοια η οποία επηρεάζεται από τις λειτουργικές διαδικασίες, από τα θεσμικά μέτρα προστασίας, από την παρακολούθηση καθώς και τις ρυθμίσεις που υφίστανται (Flaherty&Ulrich, 2010).

Σε δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων εργάζονται κοινωνικοί επιστήμονες, ψυχολόγοι, δικηγόροι, παιδαγωγοί και φροντιστές, με σκοπό η διεπιστημονική αυτή ομάδα να σχεδιάζει ατομικά πλάνα δράσης ως προς το βέλτιστο συμφέρον του κάθε ασυνόδευτου ανηλίκου. Η κάθε ειδικότητα ως μονάδα προσφέρει τις υπηρεσίες της στον ανήλικο και προλαμβάνει τα εμπόδια που θα αντιμετωπίσει, σύμφωνα με τις επιστημονικές γνώσεις αλλά και την εμπειρία του, και εν συνεχεία η ομάδα στο σύνολο στοχεύει στην ολιστική υποστήριξη του παιδιού προκειμένου να επιτευχθεί η ένταξή του στην κοινωνία και η περαιτέρω εξέλιξή του.

Ο Kohli (2007) συγκεκριμένα αναφέρει πως στο ρόλο των κοινωνικών λειτουργών σε σχέση με το έργο που οφείλουν να παρέχουν στους ασυνόδευτους ανήλικους είναι η δημιουργία του αισθήματος του ανήκειν καθώς και η διαδικασία συλλογής πηγών οι οποίες και θα τους οδηγήσουν στην επανένταξη. Ο όρος επανένταξη αναφέρεται από τον Kohli ως η επίτευξη του αισθήματος ασφάλειας, όπου η ειρήνη και η ηρεμία εγκαθιδρύεται και παίρνει τη θέση στη χαοτική καθημερινότητα της προσφυγικής

Υπάρχουν συγκεκριμένες αρχές που οφείλουν να ακολουθούν οι επιστήμονες που δουλεύουν στο πεδίο. Ενδεικτικά το διεθνές δίκαιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα καθώς και η προστασία του ανθρώπου μέσω της πρόληψης της βίας ιδίως για αυτούς

που βρίσκονται σε κίνδυνο, αποτελούν δύο από τις αρχές. Οι συγκεκριμένες αρχές-οδηγίες μεταβάλλονται συνεχώς προκειμένου να εξυπηρετούν τις νέες προκλήσεις ενώ παράλληλα αναγνωρίζουν τις παγκόσμιες αξίες και πρακτικές (O' Neill, 2010).

Σύμφωνα με τους DeHaene, Grietens και Verschueren (2010) τα ασυνόδευτα ανήλικα παιδιά συχνά συνεργάζονται με επαγγελματίες τους οποίους δυσκολεύονται να εμπιστευτούν. Για το λόγο αυτό, επιλέγουν να είναι σιωπηλοί όταν κοινωνικοί λειτουργοί καθώς και άλλοι επαγγελματίες τους ρωτάνε για τη ζωή τους, το οδυνηρό παρελθόν καθώς και την άποψή τους.

Επομένως είναι σημαντικό να δίνεται ο απαραίτητος χρόνος και χώρος στον ανήλικο να εμπιστευτεί και να νιώσει άνεση, δημιουργώντας σχέσεις με τον επαγγελματία. Οι επαγγελματίες οφείλουν να είναι κατάλληλα εκπαιδευμένοι προκειμένου να λάβουν πληροφορίες από τον ανήλικο, ο οποίος νιώθει έντονο άγχος καθώς και ανασφάλεια στο νέο αυτό περιβάλλον που καλείται να αντιμετωπίσει. Αυτό απαιτεί ευαισθησία, ενσυναίσθηση και κατανόηση από την πλευρά των επαγγελματιών και όλα τα παραπάνω χρησιμοποιώντας τη γλώσσα που ο ανήλικος καταλαβαίνει (Committee of Ministers of the Council of Europe, 2007).

Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι, αναγκασμένοι να περάσουν από διαφορετικές δομές κατά την άφιξή τους στη χώρα υποδοχής, καλούνται να εξιστορήσουν το πρόσφατο τραυματικό παρελθόν τους σε διαφορετικούς επαγγελματίες και για διαφορετικό σκοπό. Ερωτήσεις από την ΥΠΥΤ, από την κοινωνική υπηρεσία της δομής όπου διαμένει, από τον δικηγόρο καθώς και την Υπηρεσία Ασύλου, δυσκολεύουν το παιδί, αφού αναβιώνει το παρελθόν του, με συνέπεια να νιώθει δέσμιο αλλά και εξαρτώμενο από αυτό.

Οι επαγγελματίες, αναγνωρίζοντας την ευάλωτη θέση στην οποία βρίσκεται ο ανήλικος ενδεχομένως για επαναλαμβανόμενη φορά, οφείλουν να του δημιουργήσουν τις κατάλληλες συνθήκες διαβίωσης στοχεύοντας στην καλύτερευση του σήμερα καθώς και στο σχεδιασμό του αύριο, σύμφωνα πάντα με τις επιθυμίες και τις απόψεις του ίδιου του παιδιού.

Επιπρόσθετα, οι επαγγελματίες έρχονται αντιμέτωποι και μία ακόμη πρόκληση, αυτή του συστήματος. Πολλές φορές έρχονται αντιμέτωποι με το διαχωρισμό των πρακτικών με την ηθική. Χαπομόνωση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων από κάποιες

διαδικασίες, ο κατακερματισμός από πολιτικά κίνητρα και από τις νομικές αρχές έχει οδηγήσει σε μία σειρά μη ανθρωπιστικών τακτικών. Οι πολιτικές αυτές υιοθετούνται χωρίς να λαμβάνονται υπόψιν τα δικαιώματα, ο πόνος καθώς και η αξιοπρέπεια αυτών που επηρεάζονται άμεσα από τα μέτρα (Humphries 2002). Επίσης η συνεργασία με δημόσιες υπηρεσίες, εκπαίδευσης, υγείας, στέγασης ή κοινωνικής πρόνοιας αποτελούν μία ακόμη πρόκληση για τους επαγγελματίες καθώς η δική τους αποδοτικότητα επηρεάζεται άμεσα από την διαδικασία παραπομπής των ανηλίκων σε αρμόδιες υπηρεσίες (Humphries, 2002).

3.3. Διαπολιτισμικότητα και επαγγελματίες

Οι μαζικές μετακινήσεις προσφύγων κυρίως από το 2016 και μετά, σε χώρες της Ευρώπης, επέφεραν σημαντικές κοινωνικές, οικονομικές και πολιτιστικές συνέπειες στις χώρες υποδοχής. Ένα βασικό ερώτημα που χρειάζεται άμεσα να απαντηθεί είναι ο τρόπος με τον οποίο θα επιτευχθεί η ένταξή τους στην εκάστοτε κοινωνία. Οι πρόσφυγες, αφήνοντας πίσω ανθρώπους, περιουσιακά στοιχεία και την ίδια τη καθημερινότητά τους, ερχόμενοι από τη χώρα καταγωγής τους, φέρουν τις πολιτισμικές τους αξίες, τις συνήθειες, τη γλώσσα, τις τέχνες καθώς και τα θρησκευτικά πιστεύω τους. Κατά καιρούς έχουν προταθεί ποικίλες λύσεις προκειμένου να επιτευχθεί η ένταξή τους. Η μονοπολιτισμικότητα, κατά την οποία η μειονότητα αντιμετωπίζονται ως πολίτες δεύτερης τάξης, δεν αποτέλεσε μία αποδεκτή λύση. Η πολυπολιτισμικότητα η οποία στηρίζει την συνύπαρξη διαφορετικών ομάδων με σεβασμό σε επίπεδο νομικό και ηθικό, χωρίς όμως βαθύτερη αλληλοκατανόηση, δεν αποτέλεσε λύση στη διαδικασία της ένταξης των προσφύγων. Πλέον αναφερόμαστε στη διαπολιτισμικότητα, κατά την οποία επικρατεί ο αμοιβαίος σεβασμός, μέσω του διαλόγου και της κατανόησης της διαφορετικότητας (Crutchfield&Schewe, 2017)

Διαπολιτισμική Συνείδηση (awareness)

Σύμφωνα με την Ιωαννίδου (2015), η διαμόρφωση διαπολιτισμικής συνείδησης αποτελεί μία συνεχή διαδικασία η οποία συγχέεται με τη γνώση, τις δεξιότητες και τις συμπεριφορές. Η γνώση σχετίζεται με την ενημέρωση σχετικά με το τρόπο λειτουργίας των διαφορετικών κοινωνικών ομάδων καθώς επίσης και με τις διαφορετικές κοινωνικές εφαρμογές της χώρας καταγωγής των εμπλεκόμενων. Οι διαπολιτισμικές δεξιότητες αναφέρονται στην ικανότητα του ατόμου να προλαμβάνει παρερμηνείες στην επικοινωνία, συλλέγοντας πληροφορίες και δεδομένα που ισχύουν στις εμπλεκόμενες κουλτούρες. Τέλος η διαπολιτισμική συμπεριφορά αφορά την αποδοχή της διαφορετικής κουλτούρας, σκέψης και πιστεύω.

Διαπολιτισμική γνώση (knowledge)

Η διαπολιτισμική γνώση αναφέρεται στην κατανόηση της ατομικής κουλτούρας και της κουλτούρας των άλλων, τις ομοιότητες καθώς και τις διαφορές που υπάρχουν μεταξύ τους. Η επίγνωση της προσωπικής κουλτούρας, των πιστεύω, τις αξίες και τις στάσεις καθώς και η πιθανή διαφοροποίησή τους από άλλων ανθρώπων. Για τους παραπάνω λόγους πολλές φορές η διαπολιτισμική γνώση συγχέεται με την διαπολιτισμική ευαισθητοποίηση, εφόσον αναγνωρίζεται πως η κουλτούρα και η γλώσσα ενός ανθρώπου είναι σημαντικές για τον ίδιο, όπως ακριβώς είναι και σε εμάς, και εύλογα οφείλονται να είναι σεβαστές (Rader, 2018). Οι Nunez, Mahdi και Porra (2007) αντιλαμβάνονται την διαπολιτισμική ευαισθητοποίηση ως την ικανότητα να αποδίδεται ακρίβεια στο περιεχόμενο της επικοινωνίας είτε αυτή είναι σε υψηλό είτε σε χαμηλό επίπεδο.

Σύμφωνα με το Συμβούλιο της Ευρώπης, η διαπολιτισμική γνώση αναφέρεται στην ικανότητα σύνδεσης της κουλτούρας καταγωγής με αυτής της χώρας εγκατάστασης, στην διαπολιτισμική ευαισθητοποίηση, στην ικανότητα εκπλήρωσης του ρόλου του διαμεσολαβητή μεταξύ των διαφορετικών πολιτισμών, στη πρόληψη παρεξηγήσιμων διαλόγων και τέλος στην αποφυγή στερεοτυπικών στάσεων (Precht και Lund, 2007).

Διαπολιτισμικές δεξιότητες (Skills)

Οι διαπολιτισμικές δεξιότητες αποτελούν μέσο ως προς την κατανόηση της ετερότητας και της διαφορετικότητας. Η ενσυναίσθηση αποτελεί τη προσπάθεια κατανόησης του άλλου προσώπου με βάση το κοινωνικοπολιτιστικό πλαίσιο που ο άλλος ανήκει. Ταυτόχρονα η απόσταση από το ρόλο και ο αποκεντρωτισμός, αποτελούν τη συνειδητοποίηση πως ο κάθε άνθρωπος έχει διαφορετικούς τρόπους θέασης του εαυτού. Με τη παραπάνω δεξιότητα σχετίζεται και η πολυπρισματικότητα, η οποία υπογραμμίζει τη σημασία αποδοχής διαφορετικών απόψεων σε επιμέρους ζητήματα. Η ανοχή της αμφισημίας, αποτελεί την εξοικείωση με την ετερότητα καθώς και την καλλιέργεια δεξιοτήτων ως προς την διαπραγμάτευση της ασάφειας. Η αυτεπίγνωση και η αναπαράσταση της ταυτότητας, αποτελούν την ικανότητα αναγνώρισης της επίδρασης των κοινωνικοπολιτικών βάσεων στη καθημερινότητα, στις στάσεις και στα πιστεύω. Η συναισθηματική δεκτικότητα, είναι η συμμετοχή, η ανοχή καθώς και η εμπιστοσύνη μέσα σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον (Brotto, 2012).

3.4. Προβλήματα των ασυνόδευτων ανηλίκων

Τα παιδιά πρόσφυγες και ιδιαίτερα οι ασυνόδευτοι ανήλικοι, έχουν βιώσει μια σωρεία τραυματικών καταστάσεων προτού φτάσουν στις δομές φιλοξενίας. Τα παιδιά αυτά έχουν βιώσει την απώλεια αγαπημένων τους προσώπων και πολύ πιθανόν και τα ίδια να έχουν πέσει θύματα κακοποίησης ή και βασανισμού.(Bronstein & Montgomery, 2011).Επιπλέον, η βίαιη διαδικασία αλλαγής περιβάλλοντος επιβαρύνει ψυχολογικά τα παιδιά πρόσφυγες και αυξάνει τον κίνδυνο για εκδήλωση μετατραυματικού στρες.(Garmezy, 1988).Είναι γεγονός, πως κατά την παιδική ηλικία τα παιδιά χρειάζονται την παρουσία είτε της οικογένειάς τους, είτε κηδεμόνων οι οποίοι θα αναλάβουν την φροντίδα τους. Η έλλειψη αυτών, σε συνδυασμό με όλες τις δυσκολίες που επιφέρει η προσαρμογή σε μία νέα χώρα, έχει ως αποτέλεσμα την

αύξηση κρουσμάτων κατάθλιψης, άγχους και μετατραυματικού στρες (Bronstein & Montgomery, 2011).

Στην ίδια κατεύθυνση, η UNCHR (1994), κάνει αναφορά στα προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουν οι ανήλικοι πρόσφυγες και ιδιαίτερα οι ασυνόδευτοι ανήλικοι. Συγκεκριμένα, αναφέρονται οι βασικές αρχές που αφορούν τα παιδιά πρόσφυγες και τις οποίες πρέπει να έχουν υπόψη όσοι εργάζονται σε δομές φιλοξενίας. Πρώτα απ' όλα, τα παιδιά είναι ευάλωτα σε ασθένειες, κακή διατροφή και φυσικούς τραυματισμούς. Συνεχίζοντας, πρέπει να έχουμε κατά νου ότι τα παιδιά είναι εξαρτώμενα, γεγονός που σημαίνει πως είναι απαραίτητη η παρουσία ενηλίκων οι οποίοι θα είναι υπεύθυνοι όχι μόνο για την σωματική τους υγεία αλλά και για την ψυχική και κοινωνική τους ευμάρεια. Ακόμη, ένα βασικό χαρακτηριστικό των παιδιών είναι ότι αναπτύσσονται συνεχώς. Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι δεν θα υπάρξει καθυστέρηση σε κάποιο από τα αναπτυξιακά στάδια, η οποία μπορεί να βλάψει συνολικά το παιδί (UNHCR, 1994).

Τα παιδιά πρόσφυγες αντιμετωπίζουν ποικίλες προκλήσεις κατά την ένταξή τους στη χώρα υποδοχής. Μία από τις προκλήσεις περιλαμβάνει την ταυτότητα του ανηλίκου, το σχολείο και τις κοινωνικές συναναστροφές. Επιπρόσθετα η νομική τους κατάσταση αποτελεί μία μεγάλη δυσκολία για τους ίδιους. Πολλές φορές κατά την ενταξιακή διαδικασία αντιμετωπίζουν bullying και ρατσιστικές συμπεριφορές, ενώ η δυσκολία επικοινωνίας λόγω έλλειψης γλωσσικών δεξιοτήτων δυσχεραίνουν τη κοινωνική τους θέση (Ayotte 2000, German, 2004, Stanley 2001). Το αίσθημα του ανήκειν για κάθε άνθρωπο αποτελεί σημαντική προϋπόθεση προκειμένου να εξελιχθεί. Για τα παιδιά πρόσφυγες, τα οποία δε γνωρίζουν τη διαφορετική κουλτούρα και συνήθειες καθώς και τη επιτρεπόμενες ή μη συμπεριφορές του πολιτισμού στη χώρα υποδοχής, η ένταξή τους αποτελεί μία επίπονη διαδικασία η οποία οφείλει να υποστηρίζεται προκειμένου να ξεπεραστούν τα σύνθετα αυτά εμπόδια τα οποία διαφαίνονται στη καθημερινή κοινωνική του συναναστροφή. τους με τον υπόλοιπο πληθυσμό.

Η παρατεταμένη παραμονή στο προσφυγικό περιβάλλον, επηρεάζει αρνητικά τη συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών, όπου εκλείπουν οι δραστηριότητες οι οποίες εμπίπτουν στη φυσιολογική καθημερινότητα των ανηλίκων. Οι ανήλικοι πρόσφυγες με περιορισμένες δυνατότητες κίνησης, ζουν σε συνθήκες φτώχειας και

εξάρτησης από άποψη στήριξης και φροντίδας. Το αίσθημα της απομόνωσης και της στέρησης των παραδοσιακών προτύπων στα παιδιά πρόσφυγες, αναπτύσσεται λόγω της συνθήκης στην οποία ζει όλη η οικογένεια αλλά και η κοινότητα που το περιβάλλει. Πολλές φορές αυτό έχει ως αποτέλεσμα τόσο στην ψυχολογική τους κατάσταση όσο και στην υιοθέτηση πολλές φορές παραβατικών προτύπων συμπεριφοράς (UNHCR 1997).

Επιπλέον, η δυσκολία που ενέχει η ένταξη στη νέα κουλτούρα της χώρας υποδοχής προκαλεί επιπρόσθετα προβλήματα στον πρόσφυγα και στις προσωπικές πεποιθήσεις του. Διαμάχες μεταξύ των παιδιών και των γονέων σχετικά με τη κουλτούρα που φέρουν και αυτή που καλούνται να αποδεχθούν καθώς επίσης και διαμάχες μέσα στην ίδια κοινότητα. Επιπρόσθετα, δυσκολίες αντιμετωπίζουν και σε σχέση με την εκπαίδευση. Τέλος η διαδικασία διαμόρφωσης μίας νέας ταυτότητας υιοθετώντας στοιχεία και από την κουλτούρα της χώρας καταγωγής και τη κουλτούρα της χώρας υποδοχής.

Έτσι λοιπόν, είναι σημαντικό όλες αυτές οι προκλήσεις να αντιμετωπιστούν από τις δομές φιλοξενίας για παιδιά πρόσφυγες. Γι' αυτό τον λόγο, κρίνεται σημαντικό στην παρούσα εργασία να ασχοληθούμε με την κατάσταση που επικρατεί στις δομές φιλοξενίας για ασυνόδευτους ανήλικους πρόσφυγες καθώς και να καταγράψουμε τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά στις δομές αυτές. Έτσι, σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η καταγραφή των απόψεων παιδιών προσφύγων σχετικά με τις συνθήκες διαβίωσης και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Ακόμη, θα καταγραφούν οι απόψεις εργαζομένων σε δομή φιλοξενίας για ασυνόδευτους ανήλικους πρόσφυγες, προκειμένου να έχουμε μια συνολική εικόνα της κατάστασης και των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα παιδιά πρόσφυγες αλλά και αυτοί που προσπαθούν να τα βοηθήσουν .

4. Κεφάλαιο 4^ο

4.1. Ερευνητική βιβλιογραφική σύνδεση

Σε έρευνα των Gkioka και Biswas, όπου διεξήχθη μεταξύ Φεβρουαρίου και Απριλίου 2017 στην Αθήνα, σε σχέση με τις εμπειρίες των ασυνόδευτων ανηλίκων οι οποίοι φεύγουν από τις δομές φιλοξενίας στην Ελλάδα, αναφέρονται οι λόγοι στους οποίους οι ανήλικοι αισθάνονται δυσαρεστημένοι από τις παροχές όπου προσφέρονται σε δομές ανοιχτής κυρίως διαμονής. Ο πρώτος λόγος αναφέρεται στην ελπίδα για ένα καλύτερο μέλλον, εκπαιδευτικά και επαγγελματικά, δεδομένου δε θεωρούν την Ελλάδα μία χώρα ευκαιρίας για τους ίδιους. Ένας ακόμη λόγος είναι πως οι συγγενείς τους προσδοκούν από τα ανήλικα να συνεχίσουν το ταξίδι τους είτε πρόκειται για συγγενείς στη χώρα υποδοχής είτε για συγγενείς που τους περιμένουν ήδη σε κάποια άλλη χώρα. Οι καθυστερήσεις στις νομικές τους διαδικασίες, η έλλειψη ασφάλειας καθώς και η έλλειψη κανόνων που δημιουργούν συνθήκες ανομίας και αισθήματα ανασφάλειας αποτελούν επιπρόσθετους παράγοντες διαρροής των ασυνόδευτων ανηλίκων από τις δομές διαμονής. Επιπρόσθετα παιδιά που συμμετείχαν στην έρευνα ανέφεραν πως κατά την άφιξή τους ένιωσαν ανεπιθύμητοι, όπως επίσης αναφέρθηκαν σε ελλιπή συνθήκες διαβίωσης στις δομές. Τέλος, η έλλειψη εκπαιδευτικών και λοιπών δραστηριοτήτων καθώς και οι μειωμένες προοπτικές για το μέλλον αποτελούν αποτρεπτικούς παράγοντες παραμονής στην Ελλάδα.

Σε αντίθεση με τη παραπάνω έρευνα, έρχονται τα αποτελέσματα του MixedMigrationPlatform, όπου αναλύει στατιστικά από έρευνα η οποία πραγματοποιήθηκε το 2017 σε 137 ασυνόδευτα ανήλικα, και αναφέρεται στο κατά πόσο οι υπηρεσίες που παρέχονται στις δομές φιλοξενίας είναι ικανοποιητικές από τους δέκτες. Τα περισσότερα παιδιά αναφέρουν πως είναι χαρούμενα από την υποστήριξη που τους παρέχεται, καθώς επίσης και από τη σχέση που έχουν με το προσωπικό των δομών. Οι ανήλικοι πρόσφυγες εμπιστεύονται τις πληροφορίες όπου τους παρέχονται, είναι ικανοποιημένοι από την εξέλιξη των νομικών τους υποθέσεων, νιώθουν ασφάλεια και αποδοχή από την δομή και γενικότερα από τη τοπική κοινωνία, ενώ τέλος θεωρούν πως η διεπιστημονική ομάδα της δομής, τους έχει βοηθήσει ιδιαίτερα στη δημιουργία του ατομικού σχεδίου δράσης τους.

Στο πληροφοριακό δελτίο της UNHCR, UNICEF και του IOM, αναφορικά με τη περίοδο Ιανουάριος- Ιούνιος του 2018, το 67% των 75 ανήλικων προσφύγων που ερωτήθηκαν ως προς τις συνθήκες διαβίωσης τους στους χώρους στέγασης, ανέφεραν πως σε γενικές γραμμές αισθάνονται ικανοποιημένοι, ενώ ένα 83% των παιδιών απάντησαν πως δεν αισθάνονται ασφάλεια στη δομή που διαμένουν.

Σε έρευνα των Δημητροπούλου και Παπαγεωργίου (2008), όπου επισκέφθηκαν δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων, διαφάνηκαν ποικίλα προβλήματα στη λειτουργία των δομών αυτών. Το βασικότερο πρόβλημα των δομών αποτελεί η χρηματοδότηση σε σχέση με το ύψος και τη ροή των κονδυλίων, δεδομένου ότι επηρεάζει άμεσα την αδυναμία ενός μακροπρόθεσμου προγραμματισμού και την υποστελέχωση των δομών. Η συνθήκη αυτή επηρεάζει και τη λειτουργία των δομών αλλά και τη ψυχολογία του προσωπικού, ενώ επίσης η ανάγκη συνεχούς εκπαίδευσης του προσωπικού χαρακτηρίζεται απαραίτητη. Ένα επιπρόσθετο πρόβλημα που διαφαίνεται στην έρευνα των επαγγελματιών είναι και το γεγονός πως μεγάλο ποσοστό των ασυνόδευτων ανηλίκων που φθάνουν στα Κέντρα, είναι σε ηλικία λίγο πριν την ενηλικίωση με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν τα χρονικά περιθώρια της ομαλής ένταξης και της προετοιμασίας για αυτόνομη διαβίωση. Το αίσθημα ματαίωσης των επαγγελματιών είναι συχνό φαινόμενο, εφόσον δεν μπορούν λόγω συνθηκών να προσφέρουν το έργο τους. Τέλος υπάρχει διαφοροποίηση στις συνθήκες λειτουργίας και παροχών της κάθε δομής φιλοξενίας δημιουργώντας ανισότητες στην αντιμετώπιση των ανηλίκων.

Λαμβάνοντας υπόψιν τις παραπάνω ερευνητικές μελέτες καθώς και τη βιβλιογραφική ανασκόπηση επί του θέματος των ασυνόδευτων ανηλίκων, γεννήθηκε η προσωπική ανάγκη για περαιτέρω διερεύνηση των τωρινών συνθηκών διαβίωσης και των υπηρεσιών που παρέχονται στους ανήλικους πρόσφυγες υπό τη μορφή έρευνας.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μία αύξηση των χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων από την Ευρωπαϊκή Ένωση προκειμένου το ελληνικό κράτος να ανταπεξέλθει με αξιοπρέπεια στις ποικίλες και απαιτητικές ανάγκες που εμφανίστηκαν από τη προσφυγική κρίση. Προκειμένου να δοθεί η ανθρωπιστική βοήθεια με τον κατάλληλο τρόπο και τα κατάλληλα μέσα στους ανθρώπους που την έχουν ανάγκη, στη προκειμένη περίπτωση οι πρόσφυγες, οφείλουν τα προγράμματα

να είναι κατάλληλα σχεδιασμένα λαμβάνοντας υπόψιν τα τρέχοντα δεδομένα που επικρατούν καθώς και τις συνεχείς αλλαγές που υφίσταται το φαινόμενο της προσφυγικής εισροής καθώς και εκροής. Ο σχεδιασμός, η χρηματοδότηση και η υλοποίηση ανθρωπιστικών προγραμμάτων αποτελούν μία διαδικασία πολυπαραγοντική, με ξεκάθαρο σκοπό και ξεκάθαρο πλαίσιο ούτως ώστε να πληρείται το πρωταρχικό κριτήριο, αυτό της κάλυψης των ανθρώπινων αναγκών.

Οι ανοιχτές δομές προσωρινής φιλοξενίας, σχεδιάστηκαν προκειμένου να υποστηρίζουν σε βραχυχρόνια περίοδο, αυτή των 3 μηνών, τους ασυνόδευτους ανήλικους πρόσφυγες. Συγκεκριμένοι κοινωνικοπολιτικοί, εθνικοί αλλά και διεθνείς παράγοντες, έχουν επηρεάσει το χρόνο διαμονής των ασυνόδευτων ανηλίκων στις δομές φιλοξενίας, συνθήκη η οποία επηρεάζει και τους δέκτες των υπηρεσιών αλλά και τους εργαζόμενους στις δομές αυτές. Η ψυχοκοινωνική στήριξη των ασυνόδευτων ανηλίκων απαιτεί από τους επαγγελματίες αρχικά τη χρήση της επιστημονικής γνώσης ως προς το πολιτισμικό και αναπτυξιακό φάσμα αναγκών που οφείλουν να καλυφθούν καθώς και τα μέσα προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός αυτός. Λόγω της σύγχρονης συνθήκης της παρατεταμένης διαμονής των συγκεκριμένων ανηλίκων σε χώρους μη κατάλληλα σχεδιασμένους ως προς την ολιστική υποστήριξή τους, οι επαγγελματίες καλούνται να εφεύρουν τρόπους καθώς και να επικαλούνται την προσωπική τους κρίση και ιδιοσυγκρασία, ενώ την ίδια στιγμή αντιμετωπίζουν επαγγελματικά εμπόδια και εργασιακές δυσκολίες. Από την άλλη πλευρά ο ασυνόδευτος ανήλικος, ενώ εξ αρχής του έχει επικοινωνηθεί ο προσωρινός χαρακτήρας της συγκεκριμένης διαμονής, καλείται να αντιμετωπίσει για ακόμη μία φορά την ανακολουθία των λεγομένων των επαγγελματιών που έχει ξεκινήσει να εμπιστεύεται ενώ ταυτόχρονα πρέπει να αντιμετωπίσει τους προσωπικούς στόχους που επιμένουν να ματαιώνονται και να κωλυσιεργούν να επιτευχθούν. Αποτέλεσμα των παραπάνω καταστάσεων είναι και οι δύο πλευρές να ματαιώνονται και να αδυνατούν να ανταπεξέλθουν επιτυχώς στους ρόλους που τους έχουν αποδοθεί.

Λαμβάνοντας ως δεδομένη τη παραπάνω κατάσταση και αποδεχόμενοι την κρατική καθώς και τη διεθνή ευθύνη που δημιουργεί και συντηρεί αυτή τη δυσκολία, αποφασίσαμε την υλοποίηση έρευνας προκειμένου να διερευνηθούν οι απόψεις των εμπλεκόμενων.

4.2. Η έρευνα

Το θέμα της παρούσης έρευνας επιλέχθηκε εξαιτίας της επικαιρότητας, αφ' ενός και αφ' ετέρου εξαιτίας της προσωπικής μου ενασχόλησης με τις δομές προσωρινής φιλοξενίας.

Αποφασίστηκε η πρωτογενής έρευνα να γίνει με ημιδομημένες συνεντεύξεις οι οποίες ελήφθησαν από 7 ανήλικους ασυνόδευτους πρόσφυγες και από 7 εργαζόμενους σε δομές προσωρινής φιλοξενίας ανηλίκων και ασυνόδευτων προσφύγων.

Από τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν γίνεται σαφές ότι το θέμα των ασυνόδευτων ανηλίκων και προσφύγων είναι ένα φλέγον ζήτημα τόσο σε διεθνές επίπεδο όσο και στον ελλαδικό χώρο. Γι' αυτόν τον λόγο, η παρούσα μελέτη πραγματεύεται το θέμα των ασυνόδευτων ανηλίκων προσφύγων και μεταναστών σε σχέση και με την διάσταση της παιδικής προστασίας. Επιπλέον, η μελέτη ασχολείται με τις δομές φιλοξενίας προσφύγων και μεταναστών που υπάρχουν στον ελλαδικό χώρο για τα ασυνόδευτα ανήλικα. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να γίνει μελέτη στον ελλαδικό χώρο για τις δομές και τις συνθήκες φιλοξενίας των ασυνόδευτων ανηλίκων έτσι ώστε να αναδειχθεί το ζήτημα, να υπάρξει περαιτέρω ευαισθητοποίηση και προτάσεις για μελλοντική έρευνα και δράση που θα βελτιώσουν την διαδικασία και τις συνθήκες φιλοξενίας.

4.3. Ο σκοπός και οι στόχοι της έρευνας

Η παρούσα μελέτη διερευνά το εάν και κατά πόσο οι υφιστάμενες δομές προσωρινής φιλοξενίας των ασυνόδευτων ανηλίκων ανταποκρίνονται στη κάλυψη των αναγκών των ωφελομένων. Πιο συγκεκριμένα επιλέχθηκαν να διερευνηθούν οι απόψεις από την πλευρά των επαγγελματιών και από την πλευρά των δεκτών των υπηρεσιών όσων αφορά τις δομές προσωρινής φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων.

Επιμέρους στόχοι της έρευνας ήταν η αναζήτηση απαντήσεων σε σχέση με:

- Ποια είναι τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι πρόσφυγες στις δομές φιλοξενίας.

- Ποια είναι τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι στις δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων.
- Πόσο επαρκείς είναι οι δομές φιλοξενίας σε σχέση με τη κάλυψη αναγκών προστασίας και την ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων στην ελληνική κοινωνία.
- Πως επηρεάζουν οι συνθήκες εργασίας των εργαζομένων την κάλυψη των αναγκών των ασυνόδευτων ανηλίκων.
- Ποιο είναι το προφίλ των εργαζομένων στις δομές προσωρινής φιλοξενίας.
- Ποιο είναι το προφίλ των ασυνόδευτων ανηλίκων που έχουν κάνει χρήση μιας δομής προσωρινής φιλοξενίας.

Η βασική μας ερευνητική υπόθεση είναι:

Η υλοποίηση και ο σχεδιασμός των προσωρινών δομών φιλοξενίας ως έκτακτο μέτρο λύσης στο μεγάλο ποσοστό ασυνόδευτων ανηλίκων στον Ελλαδικό χώρο, αντικρούεται με τη πραγματικότητα της μακροχρόνιας παραμονής των ασυνόδευτων ανηλίκων σε αυτές.

4.4. Τα ερωτήματα της ημιδομημένης συνέντευξης:

Το ερωτηματολόγιο της ημιδομημένης συνέντευξης συντάχθηκε με το σκεπτικό να δώσει στον συνεντευξιαζόμενο, είτε είναι ασυνόδευτο ανήλικο παιδί, είτε είναι ο εργαζόμενος στις δομές φιλοξενίας, τη δυνατότητα να απαντήσει δίνοντας περισσότερες πληροφορίες και όχι μονολεκτικές αρνητικές ή θετικές απαντήσεις και είναι το ακόλουθο:

Ημιδομημένη συνέντευξη

Για τα παιδιά στις δομές:

Τι ηλικία έχει και ποιο είναι το φύλο του

Από ποια χώρα είναι

Τι συνέβη και εγκατέλειψε τη χώρα του

Ξεκίνησε μόνο του;

Οι γονείς του που είναι;

Είναι άλλοι συγγενείς μαζί του;

Ήρθε με μαζική άφιξη;

Ποιος το βοήθησε;

Πως βιώνει τον αποχωρισμό από το σπίτι του και τους δικούς του;

Να περιγράψει τη δομή που βρίσκεται τώρα

Ποια είναι τα προβλήματα που αντιμετωπίζει στη δομή που φιλοξενείται

Τι γενικές δυσκολίες αντιμετωπίζει;

Πρόβλημα με τη γλώσσα;

Έχει σχολική ζωή;

Πως βιώνει το σχολείο;

Ποια είναι τα όνειρα του;

Τι επιθυμεί να συμβεί στο μέλλον;

Θέλει να μείνει στην Ελλάδα;

Αν όχι που θέλει να πάει και γιατί;

Για τους εργαζόμενους στις δομές:

Ηλικία και φύλο του εργαζόμενου

Το μορφωτικό του επίπεδο

Τι διαπολιτισμική γνώση (Knowledge) έχει

Τι διαπολιτισμική συνειδητοποίηση (awareness) έχει

Τι διαπολιτισμικές δεξιότητες (Skills) έχει

Τι ποσοστό κακοποιημένων παιδιών συναντούν

Τι είδους κακοποίηση δέχονται τα ασυνόδευτα παιδιά

Πως παρεμβαίνουν και διαχειρίζονται περιστατικά κακοποιημένων ανηλίκων

Ποιο είναι το επίπεδο των παροχών και των βασικών αγαθών στις δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων – ανήλικων παιδιών;

Ποιες οι κυριότερες ελλείψεις στις δομές φιλοξενίας;

Ποια προβλήματα δημιουργούνται στις δομές φιλοξενίας;

Τι πρέπει να αλλάξει άμεσα στις δομές φιλοξενίας;

Ποια εργασιακά προβλήματα αντιμετωπίζει ως εργαζόμενος στη δομή:

- ωράρια,
- εξοπλισμός,
- επιμόρφωση,
- στέγη-διαμονή,
- αμοιβές,
- επιδόματα ανθυγιεινής και επικίνδυνης εργασίας,
- συμβάσεις περιορισμένου χρόνου εργασίας

Τι επιπλέον γνώσεις θα ήθελε να αποκτήσει ως εργαζόμενος στις δομές των ασυνόδευτων ανήλικων παιδιών;

4.5. Τα αποτελέσματα της έρευνας

4.5.1. Οι συνεντεύξεις των ανήλικων ασυνόδευτων παιδιών

Λάβαμε συνεντεύξεις από 7 ανήλικα, ασυνόδευτα παιδιά, που κατά το παρελθόν έχουν περάσει από κάποια δομή προσωρινής φιλοξενίας. Και τα 7 παιδιά είναι ηλικίας 18 ετών και η συνέντευξη μαζί τους έγινε παρουσία μεταφραστή. Δεν ήταν εφικτό να λάβουμε συνέντευξη από παιδιά μικρότερης ηλικίας λόγω του νομικού καθεστώτος. Επίσης και τα 7 ασυνόδευτα ανήλικα προσφυγόπουλα είναι αγόρια, ενώ προέρχονται από διαφορετικές χώρες, όπως από τη Συρία, το Ιράκ, το Πακιστάν και το Αφγανιστάν.

Συγκεντρωτικά οι απαντήσεις που λάβαμε στις ερωτήσεις της ημιδομημένης συνέντευξης μας, έχουν ως εξής:

- **Τι συνέβη και εγκατέλειψε τη χώρα του:**

Τα δύο παιδιά από τη Συρία δήλωσαν ότι εγκατέλειψαν τη χώρα τους εξαιτίας του πολέμου, ενώ το προσφυγόπουλο που είναι Κούρδος από τη Συρία εγκατέλειψε το χωριό του όταν αυτό καταστράφηκε από τον ISIS.

Το προσφυγόπουλο από το Ιράκ αποτελεί μια ξεχωριστή περίπτωση μιας και δηλώνει gay και όπως λέει χαρακτηριστικά ανήκει σε μια ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα που δεν έχει θέση στην χώρα του. Έτσι ο ίδιος αποφάσισε να εγκαταλείψει τη χώρα του γιατί δεν ήθελε να αισθάνεται άσχημα για τον εαυτό του. Γνώριζε ότι στην Ευρώπη οι gay αντιμετωπίζονται διαφορετικά κι έτσι έφυγε προκειμένου να ζήσει μια πιο ελεύθερη ζωή, όπως την ήθελε.

Ξεχωριστή περίπτωση αποτελεί και το ασυνόδευτο προσφυγόπουλο από το Πακιστάν, όπου στο χωριό του βίωσε μια οικογενειακή βεντέτα, κατά την οποία σκοτώθηκαν τα δύο αδέρφια του και αυτόν, που ήταν ο μικρότερος, τον φυγάδευσαν από τη χώρα.

Τα δύο παιδιά από το Πακιστάν και το Αφγανιστάν δηλώνουν παρόμοιους λόγους εγκατάλειψης της χώρας τους. Έφυγαν για να βρουν δουλειά και να βοηθήσουν τις οικογένειες τους. Στο Αφγανιστάν υπάρχουν και περισσότερες δυσκολίες μετά τον πόλεμο των Αμερικανών με τους ταλιμπάν.

- **Ξεκίνησε μόνο του το ασυνόδευτο ανήλικο;**

Ο Κούρδος από τη Συρία έφυγε μαζί τον πατέρα του, ο Σύριος μαζί με τον αδελφό του ετών 15 και το ασυνόδευτο από το Πακιστάν έφυγε μαζί με άλλα δύο παιδιά από το χωριό του. τα υπόλοιπα παιδιά έφυγαν μόνα τους από τη χώρα τους.

- **Οι γονείς του ανήλικου πρόσφυγα που είναι;**

Ο πατέρας ενός Σύριου παιδιού ζει ήδη στη Γερμανία, ενώ η μητέρα του παρέμεινε μαζί με τις δύο αδελφές του στη χώρα του.

Το προσφυγόπουλο από τη Συρία που είναι Κούρδος, δηλώνει ότι ο ISIS σκότωσε την μητέρα του και την 4 χρονών αδερφή του όταν επιτέθηκαν στο χωριό του. Ξεκίνησαν με τον πατέρα του να έρθουν στην Ευρώπη όμως χαθήκανε όταν περνούσαν τα σύνορα κάπου στην Τουρκία και τους κυνήγησε κάποιος στρατός, που όμως δεν γνωρίζει εάν ήταν Βουλγαροι ή Τούρκοι.

Το παιδί από το Αφγανιστάν έχασε στον πόλεμο τον στρατιωτικό πατέρα του και η μητέρα του έχει μείνει μόνη της πίσω στη χώρα τους.

Των υπόλοιπων παιδιών οι οικογένειες ζούνε ακόμη στις χώρες τους.

- **Είναι άλλοι συγγενείς μαζί με το ασυνόδευτο ανήλικο προσφυγόπουλο;**

Ο Σύριος Κούρδος αναζητά τον πατέρα του με τον οποίο ξεκίνησαν μαζί, ο Σύριος είναι μαζί με τον 15χρονο αδελφό του, το παιδί από το Πακιστάν έχει ένα θείο ο οποίος ζει στην Αθήνα, ενώ τα υπόλοιπα παιδιά είναι μόνα τους στη χώρα μας χωρίς κάποιον συγγενή.

- **Ήρθε με μαζική άφιξη;**

Όλα τα προσφυγόπουλα ήρθαν με μαζικές αφίξεις.

- **Από που μπήκε στην Ελλάδα; Πως ήταν αυτή η εμπειρία;**

Όλα τα παιδιά δήλωσαν ότι ήταν δύσκολη εμπειρία, ενώ όλοι είχαν να διηγηθούν κάτι περισσότερο.

Ο Σύριος δήλωσε ότι μπήκαν στην Ελλάδα από τη Λέσβο και ήταν πολύ δύσκολα μιας και είχε μαζί του και τον 15χρονο αδελφό του και επίσης είναι πολύ δύσκολο το να είσαι μέσα στην θάλασσα με σε μια βάρκα με άλλα 100 άτομα, ενώ φοβήθηκαν πολύ μέσα στη βάρκα. Τη βάρκα την οδηγούσε ένας από αυτούς και έσβησε η μηχανή της πέντε φορές και ευτυχώς που τους μάζεψε το λιμενικό γιατί διαφορετικά θα είχαν πνιγεί.

Ο Κούρδος δήλωσε ότι πέρασε τα σύνορα της Βουλγαρίας από την Τουρκία και ότι του κυνήγησαν και τράπηκαν σε φυγή. Εκεί χάθηκε και με τον πατέρα του. τελικά κάποιους τους συνέλαβαν και τους «πέταξαν» στην Ελλάδα.

Ο Ιρακινός δηλώνει ότι πέρασε από τη Χίο, όμως δεν είχε ιδιαίτερο φόβο μιας και είχε να φροντίσει μόνο τον εαυτό του. Όμως λυπήθηκε πολύ τις μητέρες με τα μωρά.

Το ένα παιδί από το Πακιστάν δήλωσε ότι δεν είχε ιδιαίτερο φόβο μιας και ήταν όλα κανονισμένα και εισήλθε στη χώρα μας από το ποτάμι (Έβρο). Επίσης και το άλλο παιδί από το Πακιστάν πέρασε από τον Έβρο, όμως η εμπειρία του ήταν κάκιστη, διότι τους συνέλαβαν οι στρατιωτικοί, οι οποίοι φώναζαν πολύ και τους έβαλαν μέσα σε στρατιωτικά φορτηγά.

Τέλος το παιδί από το Αφγανιστάν εισήλθε στη χώρα μας από τη Σάμο, μέσα σε μια φουσκωτή βάρκα 8 μέτρων, με ακόμη 60 άτομα. Σώθηκαν, δηλώνει, από θαύμα, ενώ δεν θα ξεχάσει ποτέ τα μωρά τα οποία έκλαιγαν συνέχεια.

- **Ποιός βοήθησε το ασυνόδευτο ανήλικο προσφυγόπουλο;**

Όλα τα παιδιά δηλώνουν ότι μεσολάβησε διακινητής, εκτός από τον Ιρακινό ο οποίος δηλώνει ότι δεν τον βοήθησε κανείς και ότι έκανε όλο το ταξίδι μόνος του. Ο Σύριος μάλιστα δηλώνει ότι πλήρωσαν στον διακινητή 2.500 € για να περάσει στην Τουρκία και μετά στην Ελλάδα.

- **Πως βιώνει τον αποχωρισμό από το σπίτι του και τους δικούς του;**

Το παιδί από τη Συρία δηλώνει ότι τα πράγματα στην αρχή ήταν πολύ δύσκολα και ότι στεναχωριόταν ακόμη περισσότερο μιας και έπρεπε να στηρίξει και τον μικρότερο αδελφό του. Σήμερα αισθάνεται καλύτερα διότι τους εγκρίθηκε η οικογενειακή επανένωση με τον πατέρα τους στην Γερμανία. Ο άλλος Σύριος λέει ότι αντιμετωπίζει δυσκολίες και η οικογένεια του του λείπει τόσο πολύ που πολλές φορές σκέφτεται να γυρίσει πίσω.

Ο Κούρδος από τη Συρία έχει πολύ άσχημες αναμνήσεις μιας και ακόμη θυμάται την μητέρα και την αδερφή του να είναι μέσα στα αίματα και πολλές φορές κλαίει και δεν κοιμάται τα βράδια γιατί τους βλέπει στο ονειρό μου, αλλά για τον πατέρα του είναι αισιόδοξος και σίγουρος ότι θα τον βρει.

Ο Ιρακινός ομοφυλόφιλος δηλώνει ότι όλα είναι δύσκολα, αλλά επειδή το έχει επιλέξει δεν παραπονιέται.

Ο ένας ασυνόδευτος Πακιστανός λέει ότι περνάει δύσκολα, αλλά είναι για καλό σκοπό και όταν βρει δουλειά και μαζέψει χρήματα θα τους κάνει όλους υπερήφανους, ενώ ο άλλος ασυνόδευτος Πακιστανός ο οποίος δεν ήθελε να φύγει από τη χώρα του δηλώνει ότι αφ' ενός είναι δύσκολη η κατάσταση αλλά αφ' ετέρου το έχει πλέον πάρει απόφαση.

Και το παιδί από το Αφγανιστάν λέει ότι περνάει δύσκολα, πονάει, όμως προσδοκά να μείνει δυνατός και να καταφέρει να επιβιώσει ώστε να μπορέσει να φέρει και τη μητέρα του.

- **Να περιγράψει τη δομή που βρίσκεται τώρα**

Ο Σύριος θεωρεί τη δομή στην οποία ζει ως δεύτερο σπίτι του, παρόλο που στην αρχή ήταν όλα πολύ δύσκολα, με τον καιρό συνήθισε και άρχισε να ασχολείται με διάφορες δραστηριότητες, οπότε και ο χρόνος περνάει πιο εύκολα. Δηλώνει ότι όλα ανεξαιρέτως τα παιδιά που δουλεύουν μαζί τους είναι εξαιρετικά, ενώ συμμετείχε και σε ομάδα ποδοσφαίρου και ήταν πολύ ευχαριστημένος.

Ο άλλος Σύριος δηλώνει ότι η δομή που τον φιλοξενεί είναι ένα πολύ

αξιοπρεπές μέρος για να μένει κάποιος, ειδικά μετά απο όσα έχει περάσει και έχει αρκετούς χώρους που είναι ζεστοί για τον χειμώνα.

Ο Σύριος Κούρδος μένει σε δομή η οποία έχει κοντέινερ και δεν είναι πολύ καλά, αλλά αισθάνεται καλά μιας και κάποιοι άλλοι άνθρωποι κοιμούνται σε σκηνές.

Ο Ιρακινός λέει ότι η δομή στην οποία φιλοξενείται είναι εξαιρετική. Σε αυτήν δουλεύουν πολύ καλά άτομα, τα οποία του συμπεριφέρονται πολύ καλά και νιώθει όμορφα. Η δομή του στεγάζεται σε πολύ ωραίο κτίριο και περνάνε καλά κάνοντας πολλές δραστηριότητες.

Ο ένας Πακιστανός ζει σε μια μεγάλη δομή, η οποία έχει 8 δωμάτια που μένουν 5 άτομα στο καθένα. Έχει κουζίνα αρκετές τουαλέτες και μπάνια και σε γενικές γραμμές είναι καλά. Ο άλλος Πακιστανός ζει σε μια δομή η οποία φιλοξενεί συνολικά 40 άτομα και στην οποία εργάζονται 14 άτομα, τα οποία βοηθάνε με τα νομικά και τα ψυχοκοινωνικά θέματα τους ασυνόδευτους πρόσφυγες.

Το παιδί από το Αφγανιστάν δηλώνει ότι η δομή στην οποία ζει είναι πολύ καλή και ότι δεν πρέπει να είναι αγάριστοι, μιας και άλλοι άνθρωποι κοιμούνται στους δρόμους και τους βλέπουν κάθε ημέρα.

- **Ποια είναι τα προβλήματα που αντιμετωπίζει στη δομή που φιλοξενείται;**

Τα προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουν τα παιδιά είναι παρόμοια και σχετίζονται με την πολυκοσμία στους χώρους διαμονής, τις φασαρίες που δημιουργούνται (μεταξύ των Ιρακινών, Σύριων και Αφγανών) και ότι οι δομές βρίσκονται μακριά από τα αστικά κέντρα. Ακόμη σε κάποια περίπτωση ειπώθηκε ως πρόβλημα η υποχρεωτική επιστροφή το βράδυ στις 12πμ και ο ένας Πακιστανός έκανε παράπονα για το φαγητό.

- **Τι γενικές δυσκολίες αντιμετωπίζει το ασυνόδευτο ανήλικο;**

Το κυριότερο πρόβλημα τους είναι η έλλειψη χρημάτων και η ανεργία. Οι οικογένειές τους δεν μπορούν να στείλουν χρήματα, οι δουλειές είναι δύσκολες και δεν πληρώνουν καλά, ενώ δεν έχουν και νομική κάλυψη για να εργαστούν. Η μοναξιά τους και η ζωή τους μακριά από το σπίτι τους είναι από μόνη της μια δύσκολη κατάσταση.

- **Αντιμετωπίζουν πρόβλημα με τη γλώσσα;**

Οι δύο Σύριοι και ο Ιρακινός μιλούν αγγλικά οπότε η συνεννόηση είναι πίο εύκολη για αυτούς. Οι υπόλοιποι (Κούρδος Σύριος, Πακιστανοί και Αφγανός) χρειάζονται διερμηνέα για να επικοινωνήσουν και μόνο ένας προσπαθεί να μάθει

αγγλικά, αλλά δεν τα καταφέρνει πολύ καλά.

- **Έχει σχολική ζωή;**

Ο ένας Σύριος πήγε σχολείο για έναν χρόνο και στη δομή που ζει τους έκαναν μαθήματα αγγλικών και ελληνικών και αυτό του άρεσε. Ο Ιρακινός, μετά από πρόταση της κοινωνικής λειτουργού μπορεί να ξεκινήσει το σχολείο και ο ένας Πακιστανός πηγαίνει σε κάποια μαθήματα αγγλικών και ελληνικών που κάνει κάποια οργάνωση (δεν γνωρίζει το όνομα της), αλλά δεν πηγαίνει σε κανονικό σχολείο.

Τα υπόλοιπα παιδιά δεν θέλουν να πάνε σε σχολείο, δεν τους ενδιαφέρει η μόρφωση τους και θέλουν να εργαστούν.

- **Πως βιώνει το σχολείο (εάν πηγαίνει);**

Ο Σύριος που πήγε στο σχολείο το θεωρεί δύσκολο και λέει ότι δεν τα πήγαινε καλά στα μαθήματα εκτός από τα μαθηματικά.

Τα υπόλοιπα παιδιά που δεν πηγαίνουν σχολείο άφησαν αναπάντητη την ερώτηση αυτή.

- **Ποια είναι τα όνειρα του;**

Ο Σύριος επιθυμεί να παίξει ποδόσφαιρο επαγγελματικά στην Γερμανία και να βρεθεί με όλη μου την οικογένεια στην Γερμανία ώστε να ζήσουμε πάλι όμορφες στιγμές.

Ο Κούρδος Σύριος ασυνόδευτος πρόσφυγας δεν γνωρίζει τι να απαντήσει και το μόνο του όνειρο είναι να βρει τον πατέρα του. Κατά τα άλλα δεν νομίζει ότι έχει όνειρα.

Και ο άλλος Σύριος ονειρεύεται τη λήξη του πολέμου και την επιστροφή του στην πατρίδα του.

Ο Ιρακινός επιθυμεί να βγάλει χρήματα και να μπορέσει να ταξιδέψει.

Ο ένας Πακιστανός θέλει να εργαστεί και να βγάλει χρήματα ώστε να κάνει καλύτερη την ζωή του και τη ζωή της οικογένειάς του. Και το άλλο παιδί από το Πακιστάν επιθυμεί να εργαστεί, να αποκτήσει χρήματα, να ερωτευτεί και να βρει ένα δικό του σπίτι.

Και ο Αφγανός ονειρεύεται μια κανονική ζωή, με δικό του σπίτι και δουλειά και τη δική του οικογένεια.

- **Ποια είναι η νομική τους υπόσταση;(LEGAL STATUS)**

Όλα τα παιδιά έχουν κάνει αίτηση για άσυλο, εκτός από τον Σύριο ο οποίος έκανε αίτημα για επανένωση με τον πατέρα του που ζει στη Γερμανία και περιμένει

την έγκριση του. Όλοι τους περιμένουν την έγκριση της αίτησης τους για άσυλο.

Ο ένας Σύριος μετά την έγκριση της αίτησης του για άσυλο στην Ελλάδα θα προσπαθήσει να πάει στη Γερμανία διότι εκεί πιστεύει ότι είναι καλύτερα.

Και ο Αφγανός μετά την έγκριση της αίτησης του επιθυμεί να πάει στη Γαλλία που έχει κάποιους γνωστούς του.

- **Θέλει να μείνει στην Ελλάδα;**

Ο Σύριος θέλει να πάει στην Γερμανία, ο Κούρδος ενδιαφέρεται περισσότερο να βρει τον πατέρα του παρά σε ποια χώρα θα μείνει και ο τρίτος Σύριος δεν θέλει να μείνει στη χώρα μας διότι τα πράγματα δεν είναι τόσο καλά.

Και ο Ιρακινός δεν επιθυμεί να μείνει εδώ, εκτός εάν βρει εργασία. Επίσης και ο Αφγανός δεν επιθυμεί την εδώ παραμονή του.

Οι δύο Πακιστανοί επιθυμούν να ζήσουν στην Ελλάδα, την θεωρούν «υπέροχη» και «τέλεια» και έχουν πολλούς από τη χώρα τους που ζούνε εδώ.

- **Αν δεν επιθυμεί να μείνει στην Ελλάδα που θέλει να πάει και γιατί;**

Όπως ήδη αναφέρθηκε, ο Σύριος θέλει να πάει στη Γερμανία γιατί όπως γνωρίζει είναι πιο καλά και «μπορείς να δουλέψεις και να σπουδάσεις». Ο Ιρακινός θέλει να πάει ή στη Γαλλία ή στην Ολλανδία γιατί εκεί έχει φίλους και μπορούν να τον βοηθήσουν. Και ο Αφγανός θεωρεί ότι στη Γαλλία είναι ευκολότερα τα πράγματα και έτσι θέλει να πάει εκεί.

4.5.2. Οι συνεντεύξεις των εργαζομένων στις δομές των ανήλικων ασυνόδευτων προσφύγων

Λάβαμε 7 συνεντεύξεις από εργαζόμενους στις δομές των ασυνόδευτων ανήλικων προσφύγων. Αναλυτικότερα:

- Από μία γυναίκα Teacher 29 ετών
- Έναν άνδρα Teacher 34 ετών
- Από μια γυναίκα Social Worker 39 ετών
- Από έναν άνδρα Social Worker 25 ετών
- Από έναν άνδρα Psychologist 45 ετών
- Από μία γυναίκα Social Worker 28 ετών

- Από μια γυναίκα Psychologist 35 ετών
- **Το μορφωτικό του επίπεδο των εκπαιδευτικών που έλαβαν μέρος στην έρευνα:**
- Η 29χρονη γυναίκα έχει σπουδάσει στο Παιδαγωγικό Αθηνών και έχει κάνει και ένα μεταπτυχιακό στην Ειδική Αγωγή
- Ο 34χρονος άνδρας έχει σπουδάσει στο Παιδαγωγικό τμήμα της Πάτρας
- Η 39χρονη γυναίκα είναι απόφοιτη ΤΕΙ Κοινωνικής Εργασίας στην Πάτρα
- Ο 25χρονος άνδρας έχει σπουδάσει Κοινωνική Εργασία στο ΑΕΙ Κοινωνικής Διοίκησης
- Ο 45χρονος άνδρας είναι απόφοιτος του τμήματος Ψυχολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
- Η 28χρονη γυναίκα έχει αποφοιτήσει από το ΤΕΙ Αθήνας Κοινωνικής Εργασίας, ΑΣΠΑΙΤΕ με Παιδαγωγική Επάρκεια
- Η 35χρονη γυναίκα είναι απόφοιτη του τμήματος Ψυχολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
- **Ποια η προϋπηρεσία τους, ως επαγγελματίες, στο Προσφυγικό-Μεταναστευτικό τομέα**

Η 29χρονη γυναίκα βρίσκεται σε αυτό τον επαγγελματικό κλάδο τους 3 τελευταίους μήνες και δεν έχει άλλη προϋπηρεσία, όπως επίσης και ο 34χρονος άνδρας ο οποίος όμως εργάζεται σε αυτόν τον κλάδο 14 μήνες. Και ο 25χρονος άνδρας εργάζεται για πρώτη φορά εδώ και 6 μήνες στο αμιγώς προσφυγικό - μεταναστευτικό κομμάτι. Επίσης και για την 28χρονη γυναίκα είναι η πρώτη της εμπειρία και εργάζεται σε αυτόν τον τομέα 8 μήνες.

Η 39χρονη γυναίκα εργάζεται για 2 έτη σε πρόγραμμα του προσφυγικού – μεταναστευτικού, η 35χρονη γυναίκα εργάζεται για 3 έτη και ο 45χρονος άνδρας έχει εργαστεί σε διάφορα τμήματα αυτού του κλάδου τα τελευταία 4 έτη.

- **Τι διαπολιτισμική γνώση (Knowledge) έχουν οι εργαζόμενοι στα προγράμματα του Προσφυγικού – Μεταναστευτικού**

Η 29χρονη γυναίκα έχει παρακολουθήσει ένα ετήσιο πρόγραμμα εξ αποστάσεως για την διαπολιτισμική εκπαίδευση.

Ο 34χρονος δάσκαλος δηλώνει ότι η όποια διαπολιτισμική του γνώση

προκίπτει από την διετή εμπειρία του ως δάσκαλος σε τμήμα εκπαίδευσης παιδιών Ρομά.

Η 39χρονη γυναίκα δεν έχει κάποια ιδιαίτερη επαφή με την διαπολιτισμικότητα, εκτός από κάποια μαθήματα που είχαν κάνει στην σχολή και από μια σποράδικη επαφή με κοινότητες Ρομά.

Ο 25χρονος άνδρας έχει εργαστεί για 9 μήνες με κοινότητα Ρομά και 5 μήνες σε κάμπ προσφύγων και μεταναστών στην νησιωτική Ελλάδα.

Η διαπολιτισμική γνώση του 45χρονου άνδρα προκύπτει από την εμπειρία του στο πεδίο.

Η όποια διαπολιτισμική γνώση της 28χρονης γυναίκας προκύπτει από την εργασία της ως κοινωνική λειτουργός στο προσφυγικό, χωρίς να έχει κάποια περαιτέρω εξειδίκευση.

Και η 35χρονη γυναίκα δεν έχει κάποια ιδιαίτερη εξειδίκευση στην διαπολιτισμικότητα και η οποιαδήποτε γνώση της προκύπτει από την εμπειρία της στο προσφυγικό.

- **Τι ποσοστό κακοποιημένων παιδιών συναντούν;**

Όλες ανεξαιρέτως οι απαντήσεις υποδεικνύουν ένα πολύ υψηλό κακοποίησης των παιδιών στις δομές.

Η 29χρονη γυναίκα πιστεύει ότι 9 στα 10 παιδιά που δουλεύουνε μαζί έχουν υποστεί κάποια μορφή κακοποίησης. Ο 34χρονος άνδρας δηλώνει ότι το ποσοστό των παιδιών που έχουν υποστεί κακοποίηση και που συναντάει στη δομή που εργάζεται ανέρχεται στο 90%. Η 39χρονη γυναίκα δηλώνει ότι το ποσοστό είναι εξωφρενικό και ότι δεν μπορεί να θυμηθεί κάποιο παιδί που να μην έχει υποστεί κάποια μορφή κακοποίησης. Ο 25χρονος άνδρας επίσης λέει ότι σύμφωνα με την μέχρι σήμερα εμπειρία του σχεδόν όλα τα παιδιά έχουν υποστεί κάποια μορφή κακοποίησης. Και ο 45χρονος ψυχολόγος υποστηρίζει ότι όλο αυτό τον καιρό στο πεδίο δεν έχει δει περιστατικό που να μην έχει υποστεί κακοποίηση. Η 25χρονη γυναίκα επίσης θεωρεί ότι το μεγαλύτερο ποσοστό, αν όχι όλα τα παιδιά που δουλεύουνε μαζί τους έχουν κακοποιηθεί. Και η 35χρονη γυναίκα δηλώνει ότι δεν υπάρχει ασυνόδευτο ανήλικο που να έχει δουλέψει μαζί του και να μην έχει υποστεί οποιαδήποτε μορφή κακοποίησης

- **Τι είδους κακοποίηση δέχονται τα ασυνόδευτα παιδιά**

Η 29χρονη γυναίκα δηλώνει ότι όλα τα παιδιά είναι κακοποιημένα

ψυχολογικά και λεκτικά, ενώ σε ένα μικρότερο ποσοστό συναντούν σεξουαλική κακοποίηση στα παιδιά αυτά.

Ο 34χρονος άνδρας λέει ότι είναι ανάλογα με την περίπτωση και διευκρινίζει ότι τα παιδιά τα οποία έρχονται από τις εμπόλεμες ζώνες και μόνο αυτό αποτελεί κακοποίηση, μιας και τα παιδιά αυτά έχουν υποστεί σωματική και ψυχολογική κακοποίηση στο έπακρο. Άλλα πάλι παιδιά έχουν κακοποιηθεί κατά την διάρκεια του ταξιδιού έως εδώ, ενώ συναντούν και περιστατικά σεξουαλικής κακοποίησης αλλά σε μικρότερο βαθμό.

Η 39χρονη γυναίκα δηλώνει ότι συναντούν καθημερινά κάθε μορφή κακοποίησης, κυρίως παραμέληση, σωματική αλλά και ψυχολογική. Η αλήθεια είναι ότι μόνο τη σεξουαλική κακοποίηση συναντούν σε μικρότερο βαθμό.

Ο 25χρονος άνδρας θεωρεί ότι όλα τα παιδιά δέχονται ψυχολογική και σωματική κακοποίηση.

Ο 45χρονος άνδρας δηλώνει ότι συναντά κανείς όλων των ειδών τις κακοποιήσεις μέσα σε αυτό το πλαίσιο που εργάζεται, αλλά κυρίως παρατηρείται η ψυχολογική και η σωματική κακοποίηση.

Η 28χρονη γυναίκα δηλώνει ότι έχει συναντήσει παιδιά θύματα βασανιστηρίων, κακοποίηση από το οικογενειακό ή ευρύτερο περιβάλλον, αλλά και κακοποίηση παιδιών στη διάρκεια του ταξιδιού τους.

Η 35χρονη γυναίκα λέει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό κακοποιημένων παιδιών που συναντούν έχει να κάνει με τη σωματική και τη λεκτική κακοποίηση τους.

- **Πως οι επαγγελματίες στις δομές παρεμβαίνουν και διαχειρίζονται περιστατικά κακοποιημένων ανηλίκων;**

Η 29χρονη γυναίκα δηλώνει ότι αρχικά προσπαθούν, σε συνδυασμό με όλη την ομάδα, να έχουν κοινή στάση. Όμως η κάθε περίπτωση παιδιού είναι μοναδική και δρουν με ένα εξατομικευμένο πλάνο χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν κοινές γραμμές για όλα τα παιδιά.

Ο 34χρονος άνδρας δηλώνει ότι ασχολούνται με την κάθε περίπτωση ξεχωριστά ανάλογα με τις ανάγκες και ότι στις δομές υπάρχουν κοινωνικοί λειτουργοί και ψυχολόγοι που κρινουν και δημιουργουν ένα σχέδιο δράσης.

Η 39χρονη γυναίκα λέει ότι η παρέμβαση γίνεται μέσα από ένα εξατομικευμένο πλάνο ανά παιδί. Εκτιμάται η κάθε περίπτωση ξεχωριστά και ορίζονται τομείς στους οποίους το παιδί χρειάζεται ενδυνάμωση.

Ο 25χρονος άνδρας επίσης σημειώνει ότι το κάθε παιδί αποτελεί διαφορετική περίπτωση και εξετάζεται ξεχωριστά, σε συνεργασία με όλες τις ειδικότητες που εργαζονται στην δομή. Η ψυχολόγος της δομής κάνει ατομικές συνεδρίες με στόχο την αποσιμπίηση και την ενδυνάμωση των παιδιών.

Ο 45χρονος άνδρας δηλώνει ότι εργάζονται και προσεγγίζουν την κάθε περίπτωση με διαφορετικό τρόπο και δημιουργούν ένα εξατομικευμένο σχέδιο δράσης και ενισχύουν όσο μπορούνε περισσότερο τα παιδιά.

Η 28χρονη γυναίκα δηλώνει ότι αφού ληφθεί η πληροφορία, δημιουργούν σχέση εμπιστοσύνης με το παιδί προκειμένου να δημιουργηθεί πλάνο δράσης με κύριο σκοπό την εργασία μαζί του και την παραπομπή του σε φορείς προκειμένου να έχει την κατάλληλη υποστήριξη.

Η 35χρονη γυναίκα υποστηρίζει ότι σε γενικές γραμμές δουλεύουνε πάνω σε ένα εξατομικευμένο πλάνο δράσης. Η ίδια σαν ψυχολόγος προσπαθεί μέσα από τις προσωπικές συναντήσεις με το κάθε παιδί να επιτύχει την αποσυμπίηση και την ενδυνάμωση του.

- **Ποιο είναι το επίπεδο των παροχών και των βασικών αγαθών στις δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων – ανήλικων παιδιών;**

Η 29χρονη γυναίκα δηλώνει ότι κατά την προσωπική της άποψη και σε σχέση με το τι συμβαίνει στο προσφυγικό σήμερα, αλλά και στην ευρύτερη κοινωνία, το επίπεδο παροχών είναι άριστο.

Ο 34χρονος άνδρας λέει ότι τουλάχιστον σε αυτό το κομμάτι οι δομές είναι σε πολύ καλό επίπεδο και τα παιδιά έχουν ότι χρειάζονται από βασικά αγαθά και μάλιστα πολλές φορές σε υπερβολικό βαθμό.

Η 39χρονη γυναίκα υποστηρίζει ότι με εξαίρεση ελάχιστες περιπτώσεις δομών ανα την Ελλάδα που γνωρίζει, σε αυτό το πεδίο το επίπεδο είναι πολύ καλό. Στα παιδιά δίνεται κάθε ημέρα φαγητό και ότι χρειάζονται από είδη προσωπικής υγιεινής κλπ, ενώ υπάρχουν και συνεργασίες με μεγάλα καταστήματα που δίνουνε ρούχα, παπούτσια και άλλα είδη πρώτης ανάγκης.

Ο 25χρονος άνδρας λέει ότι το επίπεδο παροχών των βασικών αγαθών είναι πολύ καλό.

Ο 45χρονος άνδρας θεωρεί ότι σε γενικές γραμμές το επίπεδο των παροχών και των βασικών αγαθών είναι σε καλό επίπεδο, ενώ είναι ελάχιστες οι ελλείψεις, οι οποίες κυρίως έχουν να κάνουν με την καθυστέρηση εκταμίευσης των κονδυλίων από

τις οργανώσεις.

Η 28χρονη γυναίκα όμως διαφοροποιείται και υποστηρίζει ότι στη διαμονή, στη σίτιση, στη ψυχοκοινωνική υποστήριξη και στην εκπαίδευση το επίπεδο είναι μέτριο . Η διαμονή σε container, σε κάποιες λίγες περιπτώσεις δομών πάνω από το αρχικό προβλεπόμενο των 3 μηνών, δημιουργεί επιπρόσθετα προβλήματα στη καθημερινότητα των παιδιών, ενώ σε ένα μεγάλο ποσοστό οι δομές φιλοξενίας διαθέτουν κατάλληλα κτίρια.

Η 35χρονη γυναίκα δηλώνει ότι κάποιες δομές που βρίσκονται μέσα στα ΚΥΤ είναι σε κακό επίπεδο σε σχέση με τις παροχές τους, αλλά οι περισσότερες κατά την γνώμη της είναι αρκετά καλές και οργανωμένες.

- **Ποιες είναι οι κυριότερες ελλείψεις στις δομές φιλοξενίας;**

Η 29χρονη γυναίκα θεωρεί ότι ως έλειψη θα μπορούσε να χαρακτηριστεί η δυσκολία πρόσβασης στην τυπική εκπαίδευση.

Ο 34χρονος άνδρας θεωρεί ότι δεν λείπει κάτι, τουλάχιστον στις δομές στις οποίες έχει εργαστεί ίδιος του.

Η 39χρονη γυναίκα σημειώνει ότι ως έλειψη θα μπορούσε να αναφερθεί η πρόσβαση των παιδιών σε σχολικές τάξεις ένταξης, αν και αυτό δεν είναι πρόβλημα των δομών αλλά του κράτους και της μεταναστευτικής-εκπαιδευτικής πολιτικής.

Ο 25χρονος άνδρας δεν μπορεί να σκεφτεί κάποια έλειψη που να ευθύνεται για τη δομή φιλοξενίας στην οποία εργάζεται.

Ο 45χρονος άνδρας μας λέει ότι υπάρχουν δομές οι οποίες στεγάζονται σε κοντέινερ και άλλες σε κτίρια. Εκείνος εργάζεται σε μια δομή όπου τα παιδιά φιλοξενούνται στα κοντέινερ. Από την γνώση του όμως προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των δομών είναι σε καλό επίπεδο, ενώ δεν έχει να αναφέρει αξιοπρόσεκτες ελλείψεις.

Η 28χρονη γυναίκα δηλώνει ότι οι επαγγελματίες έχουν περιορισμένα μέσα για να καλύψουν όλες τις ανάγκες των παιδιών και βρίσκουν απέναντι τους μεγάλες καθυστερήσεις, όπως για παράδειγμα η εξέταση ασύλου και η διαδικασία ένταξης των παιδιών στην εκπαίδευση.

Η 35χρονη γυναίκα λέει ότι ελλείψεις συναντάνε στην στήριξη του προσωπικού από τους οργανισμούς, καθώς και στο δίκτυο συνεργασίας τους με τους δημόσιους φορείς.

- **Ποια προβλήματα δημιουργούνται στις δομές φιλοξενίας;**

Η 29χρονη γυναίκα δηλώνει ότι ένα από τα προβλήματα είναι οι εντάσεις και οι καυγάδες που δημιουργούνται, λόγω του ότι τα παιδιά φέρουν κάποια πολιτισμικά «κολλήματα» από την χώρα καταγωγής τους, αν και όταν συνυπάρχουν τόσα άτομα σε έναν χώρο είναι φυσιολογικό να υπάρχουν προστριβές.

Ο 34χρονος άνδρας λέει ότι πολλές φορές συναντάνε παιδιά τα οποία δηλώνουν ανήλικα αλλά μπορεί να είναι 25 χρονών. Αυτές οι περιπτώσεις αποτελούν σοβαρό θέμα. Επίσης συναντάνε πολλές φορές παιδιά που έχουν μπει για τα καλά στην παρανομία και ασχολούνται με τα ναρκωτικά ή τις κλοπές και δεν επιθυμούν να συνεργαστούν σε καμία περίπτωση.

Η 39χρονη γυναίκα δηλώνει ότι πολύ συχνά δημιουργούνται συγκρούσεις μεταξύ συγκεκριμένων φυλετικών ομάδων. Επίσης η χρήση ναρκωτικών αποτελεί και αυτή ένα μεγάλο θέμα.

Ο 25χρονος άνδρας λέει ότι αρκετά παιδιά δεν έχουν πρόσβαση σε τυπικές μορφές εκπαίδευσης και δεν έχουν και μια συγκεκριμένη ρουτίνα/καθημερινότητα με αποτέλεσμα να έχουν υπερβολικό ελεύθερο χρόνο και έτσι εκνευρίζονται εύκολα δημιουργώντας προστριβές μεταξύ τους.

Ο 45χρονος άνδρας εισημαίνει ότι κυκλοφορούν αρκετά ναρκωτικά, ενώ πολλά παιδιά φέρουν συμπεριφορές και ιδέες που έχουν αντιγράψει από τις χώρες καταγωγής και τους φέρνουν σε σύγκρουση με άλλα παιδιά από άλλες χώρες με διαφορετικές κουλτούρες.

Η 28χρονη γυναίκα μιλάει για ουσίες, γκετοποίηση και έλλειψη ελέγχου. Αυτά είναι κάποια από τα προβλήματα τα οποία καθιστούν προβληματικές κάποιες δομές προσωρινής φιλοξενίας.

Η 35χρονη γυναίκα επίσης σημειώνει ως πρόβλημα τα ναρκωτικά και το αλκοόλ. Λέει δε ότι παιδιά που είναι αρκετά μεγαλύτερα από δεκαοκτώ παρακινούν τα μικρότερα σε μη ορθές συμπεριφορές.

- **Τι πρέπει να αλλάξει άμεσα στις δομές φιλοξενίας;**

Η 29χρονη γυναίκα λέει ότι εάν θα άλλαζε κάτι αυτό θα ήταν η ανοχή των δομών σε κάποια συγκεκριμένα περιστατικά που δημιουργούν προβλήματα τα οποία λιμνάζουν και επηρεάζουν τα υπόλοιπα παιδιά.

Ο 34χρονος άνδρας θεωρεί ότι το Age assesment πρέπει να γίνεται πιο γρήγορα για να μην λιμνάζουν περιπτώσεις που είναι εικοσιπέντε χρονών και ανω και δημιουργούν προβλήματα στην ροή του πρότζεκτ. Επίσης ίσως πρέπει να δοθεί βάση

στην αυτονόμηση των παιδιών και όχι στην δημιουργία εξαρτημένων ατόμων απο τις δομές.

Η 39χρονη γυναίκα δηλώνει ότι θα έβαζε«σε μεγάλα εισαγωγικά και χωρίς παρεξήγηση», οτι οι δομές θα πρέπει να γίνουν λιγο πιο αυστηρές στις παραβατικές συμπεριφορές.

Ο 25χρονος άνδρας σημειώνει ότι πρέπει να δοθεί περισσότερη βάση στην δημιουργία ατόμων περισσότερο αυτόνομων και αυτο εξυπηρετούμενων.

Ο 45χρονος άνδρας υποστηρίζει ότι πρέπει να επιβάλλονται πιο αυστηρά οι κανόνες και οι κανονισμοί.Επίσης να υπάρχει μεγαλύτερη στήριξη στους εργαζόμενους.

Η 28χρονη γυναίκα δηλώνει ότι οι φορείς οφείλουν να στηρίζουν τους εργαζόμενους στο πεδίο καθώς και να φροντίζουν να τους διευκολύνουν στα καθημερινά προβλήματα που προκύπτουν. Στις δομές φιλοξενίας με πρώτο μέλημα το σεβασμό στον ανήλικο εξυπηρετούμενο και έχοντας ως προτεραιότητα το ενταξιακό πλάνο, οι δομές οφείλουν να βάζουν όρια, να επικοινωνούν στους εξυπηρετούμενους το λόγο των ορίων προκειμένου ο σεβασμός να είναι αμοιβαίος και να επιτευχθεί ο σκοπός της λειτουργίας αντίστοιχων πλαισίων.

Η 35χρονη γυναίκα ζητάει μεγαλύτερη στήριξη και εκπαίδευση των εργαζομένων και πιο αυστηρό πλαίσιο σχετικά με τις συμπεριφορές των ανηλίκων.

- **Ποια εργασιακά προβλήματα αντιμετωπίζει ως εργαζόμενος στη δομή (ωράρια,εξοπλισμός,επιμόρφωση,στέγη-διαμονή,αμοιβές,επιδόματα ανθυγιεινής και επικίνδυνης εργασίας,συμβάσεις περιορισμένου χρόνου εργασίας)**

Η 29χρονη γυναίκα θεωρεί ότι το μεγάλο πρόβλημα είναι τα ωράρια που είναι κυλιόμενα και σε βάρδιες, οπότε ο εργαζόμενος διαθέτει όλη την ημέρα στην δομή. Επίσης οι αμοιβές είναι αρκετά χαμηλές σε σχέση με την δυσκολία και τις απαιτήσεις της εργασίας τους. Το ίδιο συμβαίνει και με τις συμβάσεις που συνήθως δεν ξεπερνούν τους τρεις μήνες.

Ο 34χρονος άνδρας σημειώνει ότι τα ωράρια τους είναι πολύ άσχημα. Οι συμβάσεις είναι πολύ μικρές χρονικά,γεγονός το οποίο δημιουργεί ανασφάλεια. Η συμπεριφορά των ΜΚΟ απέναντι στους εργαζομένους είναι απαράδεκτη και πολύ

συχνά οι πληρωμές καθυστερούν και 5 μήνες.

Η 39χρονη γυναίκα επίσης υποστηρίζει ότι τα χρήματα που τους δίνουν «είναι ένα τίποτα μπροστά στην δουλειά που κάνουνε». Πολλές φορές αντιμετωπίζουν κινδύνους για την υγεία τους και οι συμβάσεις εργασίας τους διαρκούν 2-3 μήνες είναι «γελοίες».

Ο 25χρονος άνδρας δηλώνει ότι δεν είναι καθόλου ευχαριτημένος με τον μισθό του, μιας και τα χρήματα είναι λίγα σε σχέση με τον φόρτο εργασίας. Δεν υπάρχουν σεμινάρια επιμόρφωσης σε τακτική βάση και οι συμβάσεις που διαρκούν μικρό χρονικό διάστημα αποτελούν ένα σοβαρό πρόβλημα.

Ο 45χρονος άνδρας σημειώνει ότι τα εργασιακά θέματα είναι πολλά και κοινά παντού στο προσφυγικό-μεταναστευτικό πρόγραμμα. Οι οργανώσεις δεν σέβονται τους εργαζομένους, ενώ υπάρχουν απλήρωτες υπερωρίες, οι συμβάσεις είναι μικρής διάρκειας και οι μισθοί σε χαμηλά επίπεδα.

Η 28χρονη γυναίκα δηλώνει ότι εργάζονται με συμβάσεις ορισμένου χρόνου, με χαμηλές αμοιβές και με έλλειψη εποπτείας και εκπαίδευσης του προσωπικού. Ακόμη εργάζονται με μη στήριξη του προσωπικού σε καταστάσεις κρίσεων, με έλλειψη πλάνου σε καταστάσεις κρίσης και όλα αυτά έχουν ως αποτέλεσμα το burn out των επαγγελματιών.

Η 35χρονη γυναίκα αναφέρεται στις μικρής διάρκειας συμβάσεις και στους χαμηλούς μισθούς.

- **Τι επιπλέον γνώσεις θα ήθελε να αποκτήσει ως εργαζόμενος στις δομές των ασυνόδευτων ανήλικων παιδιών;**

Η 29χρονη γυναίκα απαντά ότι δεν είμαι σίγουρη, αν και νομίζει ότι θα ήθελε περισσότερη εκπαίδευση στο πρακτικό κομμάτι. Δηλαδή περισσότερα σεμινάρια με case studies.

Ο 34χρονος άνδρας θα ήθελε περισσότερα σεμινάρια για την διαχείριση των κρίσεων και σεμινάρια σε θέματα ασφαλείας.

Η 34χρονη γυναίκα επιθυμεί να ειδικευτεί σε θέματα παιδικής προστασίας και στο πώς αναγνωρίζουν από τα σημάδια τα παιδιά που είναι σεξουαλικά κακοποιημένα ή χρήστες ουσιών κλπ.

Ο 25χρονος άνδρας θέλει να ειδικευτεί περισσότερο σε θέματα παιδικής προστασίας και το πώς διαχειρίζονται τις καταστάσεις κρίσης, όπως είναι οι μεγάλοι καυγάδες μεταξύ των παιδιών.

Ο 45χρονος άνδρας δεν αισθάνεται ότι χρειάζεται επιπλέον γνώσεις για να εργαστεί σε αυτό το κομμάτι.

Η 28χρονη γυναίκα επιθυμεί εκπαίδευση σε θέματα protection και αντιμετώπισης κρίσης.

Η 35χρονη γυναίκα ζητά εξειδίκευση στην παιδική προστασία και στους τρόπους διαχείρισης των ανηλίκων στην εφηβεία και σεμινάρια για θέματα Security.

- **Ποιά είναι τα συναισθήματα που δημιουργούνται απο την επαγγελματική απασχόληση στην δομή;**

Η 29χρονη γυναίκα δηλώνει ευχαριστημένη.

Ο 34χρονος άνδρας δηλώνει αρκετά ευχαριστημένος γιατί δεν μπορεί ο εργαζόμενος να ρουτινιάσει και νιώθει ότι προσφέρει.

Η 39χρονη γυναίκα δηλώνει αρκετά συνηδητοποιημένη και ξέρει ότι είναι δύσκολο το κομμάτι, όμως γενικά είναι ευχαριστημένη γιατί νιώθει ότι προσφέρει.

Ο 25χρονος άνδρας έχει ανάμικτα συναισθήματα, μιας και «κάποιες φορές ματαιώνεσαι και άλλες νιώθεις όμορφα».

Ο 45χρονος άνδρας δεν είναι ευχαριστημένος αλλά με την ανεργία που υπάρχει σήμερα κάνει υπομονή.

Η 28χρονη γυναίκα σημειώνει ότι είναι περίεργο το να δουλεύεις ένα τέτοιο περιβάλλον, αν και στο τέλος της ημέρας είναι ευχαριστημένη.

Η 35χρονη γυναίκα έχει κι αυτή ανάμικτα συναισθήματα και δεν είναι και τόσο ευχαριστημένη, ενώ εάν μπορέσει να βρεί κάτι καλύτερο θα φύγει.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από τα αποτελέσματα της έρευνάς μας καταλήγουμε σε αρκετά συμπεράσματα, τα οποία συνάδουν με τη βιβλιογραφία και συγκλίνουν με προηγούμενες ερευνητικές μελέτες επαγγελματιών. Δεν στάθηκε δυνατόν να λάβουμε συνεντεύξεις από μικρότερης ηλικίας παιδιά διότι τα παιδιά θεωρούνται ανήλικα και δεν δίνεται σχετική άδεια από τον εισαγγελέα. Τα περισσότερα παιδιά εγκατέλειψαν τη χώρα τους εξαιτίας της άσχημης κατάστασης που βίωναν εκεί ή για να γλυτώσουν από τον πόλεμο, αλλά και για να μπορέσουν να βγάλουν χρήματα και να βοηθήσουν

τις οικογένειες τους. Μόνο ένα παιδί έφυγε από τη χώρα του διότι ο σεξουαλικός του προσανατολισμός δεν γίνεται εκεί αποδέκτος και ένα παιδί που το φυγαδέψανε για να μην εμπλακεί σε βεντέτα. Οι ιστορίες που διηγούνται τα παιδιά είναι πανομοιότυπες. Τα περισσότερα επίσης παιδιά έφυγαν μόνα τους από τη χώρα τους, με εξαίρεση ένα παιδί που είχε μαζί του τον πατέρα του τον οποίο έχασε σε μια καταδίωξη και ένα ακόμη που έχει μαζί του τον μικρότερο αδελφό του. Τα παιδιά έχουν αφήσει πίσω στις χώρες τους τις οικογένειες του, ένα όμως προσπαθεί να επανενωθεί με τον πατέρα του ο οποίος είναι ήδη στη Γερμανία και τα περισσότερα είναι μόνα τους στη χώρα μας. Τα περισσότερα παιδιά εισήλθαν στην Ελλάδα μέσω θαλάσσης (Λέσβο, Χίο, Σάμο), ενώ μόνο δύο εισήλθαν από τον Έβρο. Εκτός από ένα παιδί, το οποίο λέει ότι τα κατάφερε και ήρθε χωρίς βοήθεια, όλα τα υπόλοιπα παιδιά ήρθαν στη χώρα μας πληρώνοντας διακινητές. Μόνο ένα παιδί αναφέρει το ποσό των 2.500 €, το οποίο η οικογένεια του έδωσε στον διακινητή. Όλα τους αντιμετωπίζουν πολλές δυσκολίες και στεναχωριούνται που είναι μακριά από την οικογένεια τους και την πατρίδα τους, εκτός από τον ομοφυλόφιλο ο οποίος επέλεξε αυτή την φυγή. Όλα τους θέλουν να εργαστούν και να δημιουργήσουν μια νέα καλύτερη ζωή.

Σε γενικές γραμμές είναι ευχαριστημένοι από τις δομές που τους φιλοξενούν και δεν θέλουν να είναι αγάριστοι παρ' όλες τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν. Ευχαριστημένοι επίσης δηλώνουν και από τους εργαζόμενους που τους στηρίζουν στις δομές. Τα προβλήματα τα οποία όμως αντιμετωπίζουν μέσα στις δομές είναι η πολυκοσμία σε έναν χώρο, οι φασαρίες που δημιουργούνται μεταξύ των παιδιών από χώρες με διαφορετική νοοτροπία και ότι σε κάποιες περιπτώσεις η δομή βρίσκεται έξω από την πόλη. Γενικότερα δυσκολία αποτελεί και το γεγονός ότι δεν έχουν χρήματα και δεν μπορούν να εργαστούν ή όταν εργαζονται δεν πληρώνονται καλά. Μόνο τα 3 παιδιά μιλούν αγγλικά και μπορούν να συννενοηθούν, ενώ τα άλλα αντιμετωπίζουν πρόβλημα με τη γλώσσα και χρειάζονται διερμηνέα για να επικοινωνήσουν. Δεν πηγαίνουν στην πλειοψηφία τους σε κάποιο σχολείο και δεν ενδιαφέρονται για τη μόρφωσή τους, ενώ τους απασχολεί το θέμα της εργασίας.

Τα όνειρα των παιδιών είναι ποικίλα, αν και η πλειοψηφία τους επιθυμεί να βρεί δουλειά, να αποκτήσει χρήματα και να δημιουργήσει οικογένεια. Όλα τους έχουν κάνει αίτηση για άσυλο και περιμένουν τις εγκρίσεις. Μόνο τα παιδιά από το Πακιστάν επιθυμούν να μείνουν στη χώρα μας, ενώ τα υπόλοιπα παιδιά θέλουν να

πάνε σε χώρες της Ευρώπης ή γιατί έχουν ακούσει ότι είναι καλύτερα ή γιατί έχουν δικούς τους ανθρώπους.

Επίσης λάβαμε συνεντεύξεις από εργαζόμενους στις δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων παιδιών. Οι συνεντευξιαζόμενοι είναι από 25 έως 45 ετών, γυναίκες και άνδρες, με υψηλό επίπεδο μόρφωσης. Μόνο δύο από αυτούς εργάζονται στις δομές περισσότερο από 3 χρόνια, ενώ οι υπόλοιποι εργάζονται από 3 μήνες έως 2 χρόνια. Οι διαπολιτισμική τους γνώση προέρχεται κυρίως από την επαφή τους και την εμπειρία τους με το πρόγραμμα στις δομές, ενώ μόνο ένας έχει παρακολουθήσει, εξ αποστάσεως, κάποιο σχετικό σεμινάριο.

Τα παιδιά τα οποία συναντούν στις δομές είναι σε ένα συντριπτικό ποσοστό κακοποιημένα με διάφορους τρόπους, αν και όπως ειπώθηκε όταν βιώνουν τέτοιες καταστάσεις είναι δεδομένη η όποια κακοποίηση. Κυρίως η κακοποίηση είναι ψυχολογική, λεκτική και τέλος σεξουαλική. Στην συγκεκριμένη όμως ερώτηση «Τι ποσοστό κακοποιημένων παιδιών συναντούν οι εργαζόμενοι στις δομές φιλοξενίας», δυστυχώς δεν είχε προβλεφθεί στην ερώτηση που τέθηκε η διερεύνηση της ηλικίας των παιδιών στην οποία αναφέρονται οι εργαζόμενοι στις δομές. Έτσι παρατηρούμε ότι σχεδόν όλα τα παιδιά έχουν δεχθεί κάποιου είδους κακοποίηση, όμως δεν γνωρίζουμε, με μεγαλύτερη ακρίβεια, τι συμβαίνει στις μικρότερες ηλικίες και τι στις μεγαλύτερες. Οι εργαζόμενοι στις δομές στην πλειοψηφία τους δηλώνουν ότι η κάθε περίπτωση παιδιού είναι μοναδική και δρουν με ένα εξατομικευμένο πλάνο την κάθε περίπτωση ξεχωριστά ανάλογα με τις ανάγκες, ενώ υπάρχουν κοινωνικοί λειτουργοί και ψυχολόγοι οι οποίοι κρίνουν και δημιουργούν ένα σχέδιο δράσης. Ακόμη οι εργαζόμενοι στις δομές φιλοξενίας θεωρούν ότι γενικά οι παροχές στις δομές βρίσκονται σε ένα καλό επίπεδο και ότι παρέχονται πολλά είδη στα ανήλικα παιδιά. Οι ελλείψεις κυρίως έχουν να κάνουν με την καθυστέρηση εκταμίευσης των κονδυλίων από τις οργανώσεις και κάποιες δομές οι οποίες λειτουργούν μέσα στα ΚΥΤ είναι σε κακό επίπεδο σε σχέση με τις παροχές τους. Επιπλέον πρόβλημα είναι η έλλειψη πρόσβασης στην εκπαίδευση και οι μεγάλες καθυστερήσεις στην εξέταση ασύλου και η στήριξη του προσωπικού από τους οργανισμούς και τους δημόσιους φορείς. Σοβαρό πρόβλημα όμως αποτελούν οι εντάσεις και οι συγκρούσεις, όπως

επίσης και τα ναρκωτικά ή οι παραβατικές συμπεριφορές, αλλά και οι ψεύτικες δηλώσεις των ηλικιών των παιδιών.

Οι εργαζόμενοι αντιμετωπίζουν όλοι τους πολύ συγκεκριμένα προβλήματα, τα οποία σχετίζονται με τα εξαντλητικά ωράρια, τις συμβάσεις εργασίας μικρού χρονικού διαστήματος, τις ιδιαίτερες απαιτήσεις της εργασίας τους και τους χαμηλούς μισθούς τους. Ακόμη και με τη συμπεριφορά κάποιων ΜΚΟ, με τις καθυστερήσεις πληρωμών των μισθών και των υπερωριών τους και με την έλλειψη εκπαίδευσης τους.

Παρόλα τα προβλήματα τους κάποιοι εργαζόμενοι σε γενικές γραμμές δηλώνουν ευχαριστημένοι από την εργασία τους μιας και νιώθουν ότι προσφέρουν και κάποιοι παραμένουν σε αυτόν τον τομέα έως ότου βρουν κάποια καλύτερη απασχόληση.

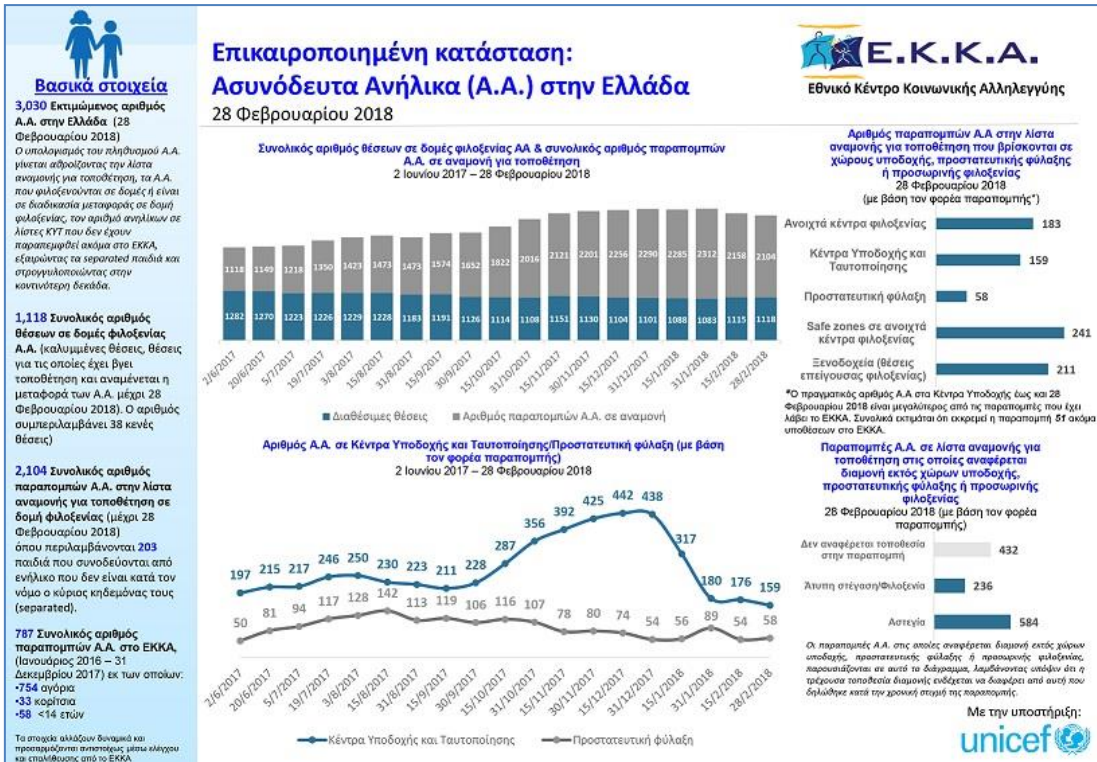
Οι αλλαγές τις οποίες προτείνουν οι επαγγελματίες στις δομές φιλοξενίας σχετίζονται με την ανοχή των δομών σε περιστατικά συγκρούσεων, με την αξιολόγηση των ηλικιών και με την επιβολή αυστηρότερων κανόνων και ελέγχων. Ακόμη με την ταχύτερη ένταξη των παιδιών και με την πιο γρήγορη έγκριση των αιτημάτων για άσυλο. Επίσης επιθυμούν να εκπαιδευτούν πάνω σε θέματα διαχείρισης των κρίσεων, σε θέματα ασφαλείας και σε θέματα παιδικής προστασίας.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

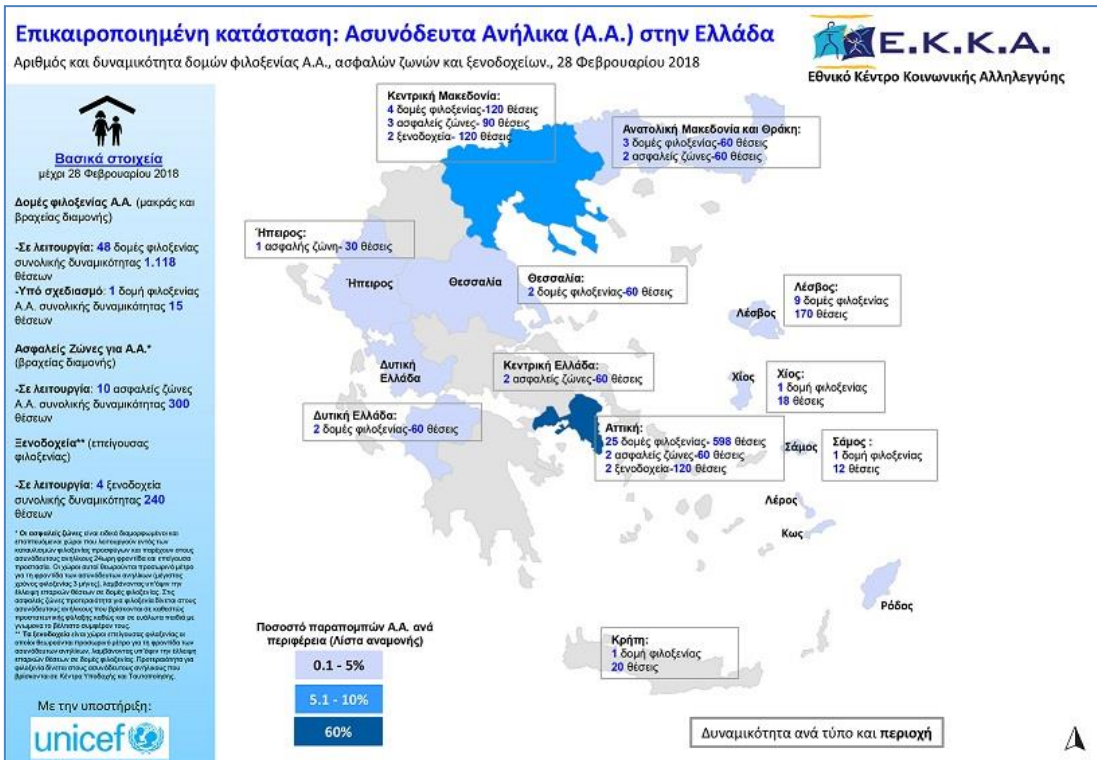
Τα ασυνόδευτα ανήλικα παιδιά τα οποία βρίσκονται εγκλωβισμένα στην Ελλάδα είναι εκατοντάδες και σε αυτά συμπεριλαμβάνονται παιδιά πρόσφυγες και παιδιά μετανάστες. Σύμφωνα με έρευνα του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), το 2015 τα ασυνόδευτα ανήλικα στην πλειοψηφία τους (95%) είναι αγόρια άνω των 12 ετών και οι χώρες απ' όπου προέρχεται το μεγαλύτερο ποσοστό είναι το Αφγανιστάν, η Συρία, το Πακιστάν και η Αίγυπτος. Συχνά τα παιδιά κάνουν μόνα τους το ταξίδι αυτό, ενώ και σε αρκετές περιπτώσεις παίζουν τον ρόλο του προπομπού για την οικογένεια τους. Σε αρκετές περιπτώσεις τα παιδιά δεν

καταγράφονται ως ασυνόδευτα ανήλικα, μιας και η ταυτοποίηση τους γίνεται μέσω συνέντευξης και όχι με εξετάσεις DNA. Έτσι προς αποφυγή πολύπλοκων διαδικασιών και η καθήλωση τους στην Ελλάδα, πολλά παιδιά συνοδεύονται από έναν ενήλικα, ο οποίος μπορεί να μην είναι συγγενής τους, αλλά να δηλωθεί έτσι. Εφόσον όμως κάποιο παιδί πιστοποιηθεί ως ασυνόδευτο και ανήλικο, υποχρεωτικά παραμένει σε Κέντρο Πρώτης Υοδοχής, έως ότου το ΕΚΚΑ το τακτοποιήσει σε κάποιον ξενώνα, που διαχειρίζονται οι ΜΚΟ, ανά την εικράτεια. Οι ξενώνες στους οποίους φιλοξενούνται οι ασυνόδευτοι ανήλικοι, αποτελούν ανοικτές δομές οι οποίες μπορούν να φιλοξενήσουν περίπου 20 παιδιά, για 6-8 μήνες, διάστημα το οποίο απαιτείται για την επανένωση των οικογενειών στην Ευρώπη. Όσα από αυτά τα παιδιά επιθυμούν, για αυτό το χρονικό διάστημα, παρακολουθούν μαθήματα στα πολιπολιτισμικά σχολεία και με την βοήθεια εθελοντών ή ΜΚΟ παρακολουθούν μαθήματα ξένων γλωσσών και μουσικής και ασχολούνται με αθλητικές και άλλες δραστηριότητες. Με τα ασυνόδευτα παιδιά ασχολείται κάποιος συγκεκριμένος επίτροπος, ο οποίος εκτελεί χρέη κηδεμόνα και φροντίζει για την εφαρμογή νομικών διαδικασιών, για την εγγραφή τους στο σχολείο, στο νοσοκομείο και για την οργάνωση της συμμετοχής του σε διάφορες δραστηριότητες.

Τα στατιστικά στοιχεία τα οποία εκδίδονται από το ΕΚΚΑ σε συνεργασία με τη UNICEF, από 2 Ιουνίου 2017 μέχρι 28 Φεβρουαρίου 2018, αναφέρουν όλα τα σημαντικά στοιχεία τα οποία αφορούν τους ανήλικους ασυνόδευτους.

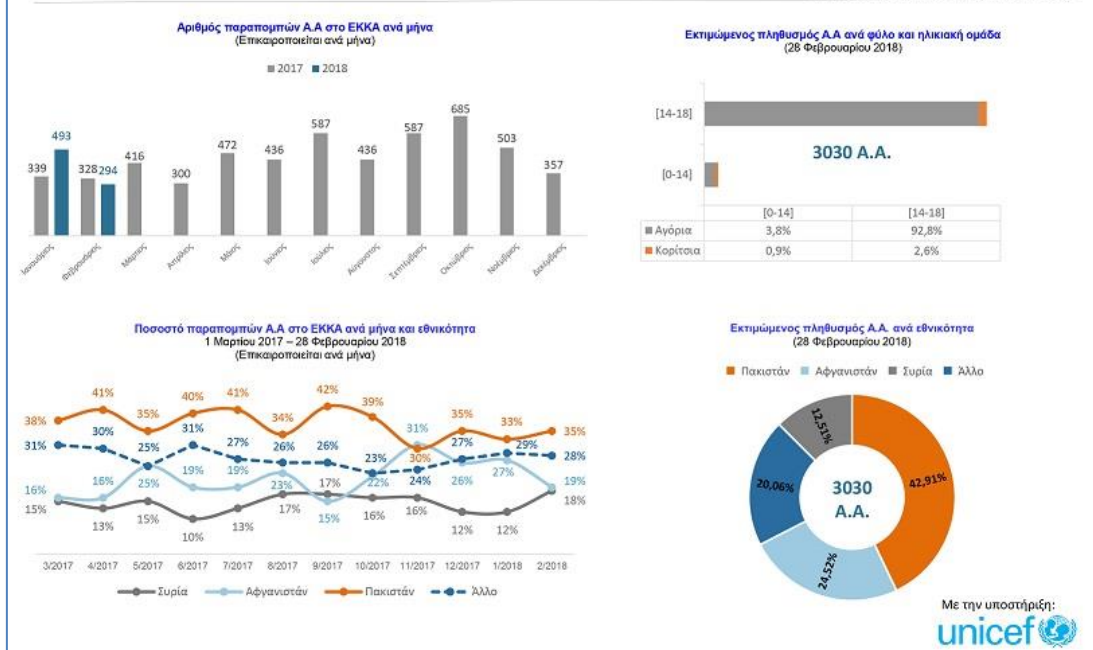

Εικόνα 1: επικαιροποιημένη κατάσταση: γενικά στοιχεία Ασυνόδευτα Ανήλικα, 28 Φεβρουαρίου 2018, ΕΚΚΑ

Εικόνα 2: επικαιροποιημένη κατάσταση: δομές φιλοξενίας, Ασυνόδευτα Ανήλικα, 28 Φεβρουαρίου 2018, ΕΚΚΑ

Επικαιροποιημένη κατάσταση: Ασυνόδευτα Ανήλικα (Α.Α.) στην Ελλάδα
28 Φεβρουαρίου 2018

Εικόνα 3: επικαιροποιημένη κατάσταση: παραπομπές και αριθμός πληθυσμού, Ασυνόδευτα Ανήλικα, 28 Φεβρουαρίου 2018, ΕΚΚΑ

Στοιχεία σχετικά με τους ανήλικους ασυνόδευτους, ανακοινώθηκαν 24/4/2018 με τη σύμπραξη των οργανώσεων Faros, SolidarityNow, Μέριμμα (Merimna), Civilplus και Κέντρο Ημέρας Βαβέλ και διερευνήθηκαν από το πρόγραμμα «Ακολουθώντας τα βήματα τους». Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ, έως την 15^η Απριλίου 2018, στην Ελλάδα φιλοξενούνται 3.050 ασυνόδευτα παιδιά, εκ των οποίων το 96,2% είναι αγόρια, το 3,8% είναι κορίτσια, ενώ μόνο 1.099 παιδιά διαμένουν σε 49 ξενώνες. Το 72% (2.200 παιδιά) βρίσκεται σε λίστα αναμονής για να τοποθετηθούν σε δομή φιλοξενίας, 103 παιδιά είναι σε προστατευτική φύλαξη, 186 σε κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης στα νησιά, 369 παιδιά σε ανοικτούς χώρους φιλοξενίας, 272 σε ξενοδοχεία τα οποία έχουν νοικιαστεί από τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης. Το 42% (1.272) των ασυνόδευτων ανήλικων είναι άστεγα ή βρίσκονται σε άτυπη φιλοξενία ή βρίσκονται σε άγνοση τοποθεσία. (NEWSROOM, 2018)

Οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν τα ασυνόδευτα παιδιά είναι σοβαροί, ξεκινώντας από τη σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση, στην εμπορία και στη

διακίνηση, στο trafficking, μέχρι το εμπόριο οργάνων. Σε κάποιες περιπτώσεις παρατηρείται μια άτυπη φυγή των παιδιών από τις δομές. Στην αρχή του προγράμματος για το προσφυγικό είχε σημειωθεί ότι το 42% των παιδιών έφευγαν κρυφά από τις δομές μέσα στις πρώτες δέκα ημέρες της φιλοξενίας τους και σύμφωνα με τα στοιχεία του ΕΚΚΑ ο μέσος όρος διαμονής τους σε αυτές ανέρχονταν στις 51 ημέρες. Τα παιδιά συνήθως αναχωρούν από τις δομές για να αναζητήσουν ένα καλύτερο μέλλον σε άλλη Ευρωπαϊκή χώρα ή για να επανενωθούν με την οικογένεια τους. Η άτυπη φυγή συμβαίνει εξ αιτίας της καθυστέρησης των διαδικασιών μετεγκατάστασης, εξαιτίας της ελλειμματικής ασφάλειας, των διαφωνιών με τους κανόνες κράτησης στις δομές, των ακατάλληλων συνθηκών διαβίωσης, της απουσίας συνομιλήκων ή της έλλειψης εκπαίδευσης, δραστηριοτήτων και προοπτικών.

Η ΜΚΟ Praksis από τον Ιανουάριο 2014 ξεκίνησε να δημιουργεί Κέντρα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων και έως σήμερα έχουν λειτουργήσει υπ' ευθύνη της 11 Κέντρα. Όμως στις 12/12/2018 η Praksis κατήγγειλε την πολιτεία για «αδικαιολόγητη καθυστέρηση στις εκταμιεύσεις των κονδυλίων» και δηλώνει ότι βρίσκεται σε «γραφειοκρατική ομηρία». Έτσι η Praksis αποφάσισε, από 1/1/2019, να κλείσει 11 δομές φιλοξενίας, μιας και η χρηματοδότηση από το κράτος έχει καθυστερήσει για περισσότερο από 1,5 χρόνο. Υπό αυτές τις συνθήκες η Praksis αδυνατεί να συνεχίσει τη λειτουργία αυτών των δομών, διότι δεν μπορεί να διασφαλιστεί πλέον η εύρυθμη λειτουργία των Κέντρων και οι συγκεκριμένες δράσεις, όπως είναι τα λειτουργικά έξοδα, η σίτιση των παιδιών, πληρωμές λογαριασμών και μισθμάτων, πληρωμές προμηθευτών κ.α. Σχετικά δε με τα παιδιά τα οποία φιλοξενούνται στα Κέντρα αυτά θα καταβληθεί κάθε προσπάθεια για την ασφαλή μεταφορά τους και την τοποθέτηση τους σε άλλους χώρους φιλοξενίας. Ακόμη και οι 179 εργαζόμενοι στις δομές έχουν να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της ανεργίας. Η Praksis ζητά από τους αρμόδιους φορείς να αναλάβουν έστω και την ύστατη στιγμή πρωτοβουλίες για να επιλυθούν τα προβλήματα. Ολόκληρη η ανακοίνωση παρουσιάζεται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ της παρούσης μελέτης. (protothema, 2018)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Anderson, A., Hamilton, R., Moore, D.W., Loewen, S., & Frater- Mathieson, K. (2004). Education of refugees children. Theoretical perspectives and best practice. In Richard Hamilton & Dennis Moore (Eds.). *Educational Interventions for Refugee Children: Theoretical Perspectives and Implementing Best Practice* (pp1-11) UK: RoutledgeFalmer.

Ανδρούτσου, Α., & Ασκούνη, Ν. (2009). *Πολιτισμική ετερότητα και ανθρώπινα δικαιώματα. Προκλήσειςγιατηνεκπαίδευση*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Appadurai, A. (1996). *Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization*. London: University of Minnesota Press.

Άρσις. (2016). «*Safespaces*» προσωρινήςφιλοξενίασυνόδευτωνανήλικων. Ανάκτηση 8 1, 2018, από <http://arsis.gr/>: <http://arsis.gr/safe-spaces-prosorinis-filoxenias-asynodefton-anilikon/>

Ayotte, W. (2000). *Separated Children Coming to Western Europe: Why They Travel and How They Arrive*. Save the Children, London.

Barn, R., Kriz, K., Poso, T., & Skivenes, M. (2015). Child welfare systems and migrant families: An introduction. In Marit Skivenes, Ravindre Barn, Katrin Kriz & Targa Poso (Eds.). *Child welfare systems and migrant children. A cross country study of policies and practices*. New York: Oxford Univeristy Press.

Bhabha, J. (2014). *Child Migration and Human Rights in a Global Age*. New Jersey: Princeton University Press.

Berman, H. (2001). Children and War: *Current Understandings and Future Directions*. PHN , σ. 55.

Brettel, B. C & Hollified F.J. (2000). *Migration Theory. Talking Across Disciplines*. New York: Routledge.

Bronstein, I., & Montgomery, P. (2011). *Psychological Distress in Refugee Children: A Systematic Review*. ClinicalChild and FamilyPsychology Review.

Brotto, F. (2012). Διαπολιτισμικές δεξιότητες για όλους. *Προετοιμασία για τη ζωή μέσα σ' έναν ετερογενή κόσμο*. (Επιμ. Huber, J.). Σειρά Pestalozzi του Συμβουλίου της Ευρώπης, 2. Εκδόσεις του συμβουλίου της Ευρώπης. Ανακτήθηκε στις 17/6/2019 από: <https://docplayer.gr/3577754-Diapolitismikes-dexiotites-gia-oloys-proetoimasia-gia-ti-zoi-mesa-s-enan-eterogeni-kosmo.html>

Castles, S & Miller, J.M. (1998) *The age of Migrations: International Population Movements in the Modern World*. Second Edition. London: Macmillan Press LTD.

Cole, M & Cole, R.S (2001). *Η ανάπτυξη των παιδιών. Γνωστική και Ψυχοκοινωνική ανάπτυξη κατά τη νηπιακή και μέση παιδική ηλικία*. (Τόμ. Β')/ Αθήνα:Τυπωθώτω.

Committee of ministers of the council of Europe on 12 July 20017 and explanatory memorandum. *Life projects for unaccompanied migrant minors*. Council of Europe Publishing.

Congress, E. (2014). Developing curriculum based on human rights and social justice. In K. Libal, S.M. Berthold, R. Thomas, &L. Healy (Eds.). *Advancing human rights in social work education (pp.61-84)*. Alexandria, VA: CSWE. Press.

Crutchfield, J., &Schewe, M. (2017). *Acute challenges for intercultural education*. In Crutchfield J. &Schewe M. (Eds.) *Going performative in intercultural education. International contexts, theoretical perspectives and models of practice*. Bristol: Multilingual Matters

De Haene, L., Grietens, H. & Verschueren, K. (2010). Adult attachment in the context of refugee traumatisation:the impact of organized violence and forced separation on parental states of mind regarding attachment. *Attachment and Human Development*. 12,3 p.249-264 16p., 922236665.

Derluyn, I., & Broekaert, E. (2007). Different perspectives on emotional and behavioural problems in unaccompanied refugee children and adolescents. *Ethnicity & Health* , σσ. 12(2), 141–162.

Derluyn, I., & Broekaert, E. (2005). *On the way to a better future: trafficking and smuggling of unaccompanied minors*.International Migration.

Δημητροπούλου, Γ. &Παπαγεωργίου, Ι. (2008). Ασυνόδευτοι ανήλικοι. Αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα. *Μελέτη σχετικά με την αντιμετώπιση από την Πολιτεία των αλλοδαπών ασυνόδευτων ανηλίκων που ζητούν άσυλο στην Ελλάδα*. Κατόπιν ανάθεσης σπό το Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες

στην Ελλάδα. Ανακτήθηκε στις 10/5/2019 https://www.unhcr.org/gr/wp-content/uploads/sites/10/2017/05/UAM_survey.pdf

Δημητρόπουλος, Π. (2015, 12 16). *TA NEA, Frontex: Οι MKO συνεργάζονται με τους δουλεμπόρους!* Ανάκτηση 9 20, 2019, από <https://www.tanea.gr/>:
<https://www.tanea.gr/2016/12/15/world/frontex-oi-mko-synergazontai-me-toys-doylemporoys/>

ΕΚΚΑ. (2018). *Επικαιροποιημένη κατάσταση: Ασυνόδευτα Ανήλικα (Α.Α.) στην Ελλάδα.* Ανάκτηση 8 1, 2018, από <http://www.ekka.org.gr/>:
http://www.ekka.org.gr/images/PDF_ARXEIA/%CE%A0%CE%91%CE%A1%CE%95%CE%9C%CE%92%CE%91%CE%A3%CE%95%CE%A9%CE%9D/GR%2015-7-2018.pdf

EuropeanUnionCommittee. (2017). *Children in crisis: unaccompanied migrant children in the EU.* Ανάκτηση 10 1, 2018, από <https://publications.parliament.uk/>:
<https://publications.parliament.uk/pa/ld201617/ldselect/ldcom/34/34.pdf>

Erickson, E. H. (1958). *Young man Luther.* New York: W.W. Norton.

Erickson, E.H. (1969). *Gandhi's truth.* New York: W.W. Norton.

Fazel, M., & Stein, A. (2004, 5 29). UK immigration law disregards the best interests of children. *Lancet* .

Flaherty, O., Ulrich, G. (2010). The professional identity and development of human rights field workers. In B. Gornik & G. Ulrich (Eds.) *The professional identity of the human rights field officer.* England: Ashgate Publishing Limited

Garnezy, N. (1988). Stressors of childhood. Στο M. R. (Eds.), *Stress, coping, development in children* (2nd εκδ.). Johns Hopkins University Press.
<http://frontex.europa.eu/>. (n.d.).

German, M. (2004). Enabling reconnection: Educational psychologists supporting unaccompanied, separated, asylum-seeker/refugee children. *Educational and Child Psychology*, 21, 6-29.

Gkioka, M. & Biswas, D. (2017). *Children in the run. Experiences of unaccompanied minors leaving shelters in Greece.* Faros: Athens.

Gornik, B., Sedmak, M., Sauer, B. (2018) Unaccompanied minor migrants in Europe: between compassion and regression. In M. Sedmak, B. Sauer & B. Gornik (Eds.) *Unaccompanied Children in European Migration and Asylum Practices. In Whose Best Interests*. London: Routledge

Hopkins, P & Hill, M. (2008). Pre-flight experiences and migration stories: the accounts of unaccompanied asylum-seeking children. *Children's geographies* 6 (3), 257-268. Taylor & Francis Online.

Hughes, M & Kroehler, C.J. (2007). *Κοινωνιολογία. Οι Βασικές Έννοιες*. Αθήνα: Κριτική.

Humphries, B. (2002). From welfare to authoritarianism: the role of social work in immigration controls. In S. Cohen, B Humphries & E. Mynott (Eds). *From immigration controls to welfare controls*. London: Routledge.

Ιωαννίδου, Ε. (2015). Διαπολιτισμική συνείδηση: Βασική διάσταση της διδασκαλίας/εκμάθησης της ξένης γλώσσα- πολιτισμού. Ελλάδα: Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων. Ανακτήθηκε στις 16/6/2019 Από: <https://ejournals.lib.auth.gr/syntheses/article/download/5392/5285>

IOM. (2007). *Discussion note: Migration and the Environment*.MC/INF/288.

Jacobsen, K. (2012). Refugees and poverty. In D. Elliott & U. Anand (Eds.). *Refugees Worldwide*. California: ABC- CLIO, LLC.

James, A & Prout, A. (Eds.). (1990). *Constructing and Reconstructing Childhood- Contemporary Issues in the Sociological Study of Childhood*. London: The Falmer Press. Jenks, C. (Ed.). (1982). *The Sociology of Childhood- Essential Readings*. London: Batsford Academic and Educational Ltd.

James, A., Jenks, C. & Prout, A. (1998). *Theorizing Childhood*. London: Polity Press in association with Blackwell Publishers Ltd.

Jones, A. (2001). Child Asylum Seekers and Refugees. *Journal of Social Work* , σσ. 1(3): 253–271.

Kohli, R. (2007). *Social work with unaccompanied asylum seeking children*. New York: Palgrave Macmillan.

Koser, K. (2012). *The many faces of forced migration. Refugees worldwide. Volume 1: Global Perspectives*. Doreen, E. & Segal, U. (Ed.). England: Praeger.

Lee, N (2001). *Childhood and society. Growing up in an age of uncertainty*. Maidenhead: Open university press.

Malkki, L.H. (1995). *Refugees and Exile: From "Refugee Studies" to the National Order of Things*. Annual Review of Anthropology. California: Department of Anthropology.

Mixed Migration Platform (2017). Ανακτήθηκε στις: 10 Μάϊου 2019 http://groundtruthsolutions.org/wp-content/uploads/2017/07/MMP-Greece_Final.pdf

Montgomery, H. (2008). *Introduction to Childhood: Anthropological Perspectives on Children's Lives*. Oxford: Blackwell.

NEWSROOM. (2018, 4 24). *Πάνω από 3.000 ασυνόδευτοι ανήλικοι πρόσφυγες στην Ελλάδα - Τι δείχνουν τα στοιχεία της Ύπατης Αρμοστείας*. Ανάκτηση 12 1, 2018, από <https://www.lifo.gr/>: <https://www.lifo.gr/now/greece/190170/pano-apo-3-000-asynodeytoi-anilikoi-prosfyges-stin-ellada-ti-deixnoyn-ta-stoixeia-tis-ypatis-armosteias>

Νικολαΐδης, Γ., Ντιναπόγιας, Α., & Σταύρου, Μ. (2017). *Rapid Assessment of mental health, psychosocial needs and services for unaccompanied children in Greece. Institute of Child Health, Department of Mental Health and Social Welfare*. Ανακτήθηκε στις 10/5/2019, από: <http://www.ich-mhsw.gr/sites/default/files/Report.pdf>

NCTSN <https://www.nctsn.org/what-is-child-trauma/trauma-types/refugee-trauma>

Nunez, C., Mahdi, N.P., & Popma, L. (2007). *Intercultural Sensitivity: From Denial to Intercultural Competence*. The Netherlands: Royal Van Gorcum

O'Neill, W. (2010). The guiding principles for human rights field officers working in conflict and post- conflict environments: A commentary. In B. Gornik & G. Ulrich (Eds.) *The professional identity of the human rights field officer*. England: Ashgate Publishing Limited

Πεχτελίδης, Γ. (2015). *Κοινωνιολογία της Παιδικής Ηλικίας*. Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράματα και Βοηθήματα: Ανακτήθηκε στις 10 Μαΐου 2019, από <https://repository.kallipos.gr/pdfviewer/web/viewer.html?file=/bitstream/11419/4744/5/%CE%9ACE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1%20%CF%84%CE%B7%CF%82%20%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82%20%CE%B7%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%AF%CE%B1%CF%82%20%CF%84%CE%B5%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CF%8C-KOY.pdf>

Precht, E., & Lund, D.A. Intercultural competence and assessment: perspectives from the INCA project. In Kotthoff H. & Spencer-Oatey H. (Eds.) *Handbook of Intercultural Communication*. Berlin: Walter de Gruyter GmbH & Co.

Protothema. (2018, 12 12). *Η Πρακσις κλείνει τις δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων - Ασυνεπές το κράτος στις πληρωμές του*. Ανάκτηση 12 14, 2018, από <https://www.protothema.gr/> : <https://www.protothema.gr/greece/article/846616/i-praksis-kleinei-tis-domes-filoxenias-asunodeuton-anilikon-asunepes-to-kratos-stis-pliromes-tou/>

Rader, D. (2018). *Teaching and Learning for Intercultural Understanding: Engaging Young Hearts and Minds*. New York: Routledge.

Simo-Algado, S., Mehta, N., Kronenberg, F., Cockburn, L., & Kirsh, B. (2002). Occupational Therapy Intervention with Children Survivors of War. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, σσ. 69(4), 205–217.

Stanley, K. (2001). *Cold comfort: Young separated refugees in England*. London: Save the children.

Συνήγορος Του Πολίτη. (2016). *Κείμενο Αρχών για την παιδική προστασία στην Ελλάδα*. Ανάκτηση από <http://socialpolicy.gr/>: <http://socialpolicy.gr/2016/05/%CE%BA%CE%B5%CE%AF%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%BF-%CE%B1%CF%81%CF%87%CF%8E%CE%BD-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%83.html>

Υπατη Αρμοστέια. (2001-2018). Ανάκτηση 10 28, 2018, από <http://www.unhcr.org/gr/>

UNICEF. (2014). *The State of the World's Children 2014 in Numbers: Every Child Counts*

UNICEF. (2015). *Progress for Children: Beyond Averages, Learning from the MDG's supra n 2.*

UNHCR, UNICEF, IOM (2018). Ανακτήθηκε στις 10 Μαΐου 2019 <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/67831>

UNHCR. (1967). Convention and Protocol relating to the Status of Refugees. Geneva-Switzerland: Communications and Public Information Service.

UNHCR. (1994). *Refugee Children: Guidelines on Protection and Care*. Ανάκτηση 10 10, 2018, από <http://www.unhcr.org/http://www.unhcr.org/protect/PROTECTION/3b84c6c67.pdf>

UNHCR. (1997). *Παιδιά Πρόσφυγες. Κατευθυντήριες αρχές για την παιδική προστασία και πρόνοια*. Ανακτήθηκε στις 10 Μαΐου 2019 <https://www.refworld.org/cgi-bin/tehis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=4d3d808d2>

UNHCR (2000). *The state of the world's refugees. Fifty years of humanitarian action*. United Nations High Commissioner for refugees. Oxford.

UNHCR. (2018). *Figures at a Glance*. Ανάκτηση 8 1, 2018, από <http://www.unhcr.org/http://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html>

United Nations. (1990). The Convention on the rights of the child. *The Philippine journal of nursing* , σ. (60) 15.

Valsiner, J. (1988). *Child development within culturally structured environments, Vol 2: Social co-construction and environmental guidance in development*. Norwood, NJ: Ablex

Vygotsky, L. S. (1934/1987). Thinking and speech. In *The collected works of L.S. Vygotsky. Vol 1. Problems of general psychology* (N. Minick, Trans.). New York: Plenum Press.

Watters, B. (2008). *Refugee children. Towards the next horizon*. New York: Routledge

Whiting, B.B. (1980). Culture and social behavior: A model for the development of social behavior. *Ethos*, 8, 95-116

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ολόκληρη η ανακοίνωση της ΜΚΟ Praksis έχει ως εξής:

«ΤΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ PRAKSIS ΑΝΑΣΤΕΛΛΕΙ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΔΟΜΩΝ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΑΠΟ 01/01/2019

Το μη κερδοσκοπικό Σωματείο PRAKSIS, από την ίδρυσή του το 2004 μέχρι σήμερα, υλοποιεί προγράμματα ανθρωπιστικής και ιατρικής δράσης που απευθύνονται σε όλες τις οικονομικά και κοινωνικά αποκλεισμένες πληθυσμιακές ομάδες. Οι δράσεις αυτές καθορίζονται, εξειδικεύονται και υλοποιούνται στοχευμένα και πάντα ανάλογα με τις ανάγκες των ευάλωτων πληθυσμών. Απώτερος δε σκοπός τους είναι η δημιουργία βέλτιστων πρακτικών μέσω των υλοποιούμενων προγραμμάτων μας, οι οποίες, αφού αξιολογηθεί ο κοινωνικός τους αντίκτυπος και αποδειχθεί η αναγκαιότητα της συνέχισής τους, να μετουσιώνονται σε επίσημη πολιτική του κράτους προς όφελος των συνανθρώπων μας.

Στο πλαίσιο αυτό, έχει δοθεί ιδιαίτερη μέριμνα για τη διασφάλιση της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών των ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων διεθνή προστασία που αποτελούν μια από τις πλέον ευάλωτες κατηγορίες προσώπων παγκοσμίως. Ως οργανισμός, αγωνιστήκαμε εξ αρχής και με όλες μας τις δυνάμεις για να βοηθήσουμε τα παιδιά αυτά να ξεφύγουν από τα δεινά που έχουν βιώσει στις χώρες προέλευσης ή διέλευσης, και για να εξασφαλίσουμε σε αυτά, αρχικά στα σημεία εισόδου και στη συνέχεια στην ενδοχώρα, ασφαλείς και κατάλληλα διαμορφωμένους χώρους φιλοξενίας, στους οποίους να παρέχεται ένα ευρύ φάσμα υποστηρικτικών υπηρεσιών σε εξατομικευμένη βάση.

Πιο συγκεκριμένα, με αφετηρία την ίδρυση του Κέντρου Ημέρας Ασυνόδευτων Ανηλίκων στην Πάτρα και, ιδιαίτερα με την κορύφωση της πρωτοφανούς προσφυγικής κρίσης το 2015, ανταποκριθήκαμε άμεσα και ουσιαστικά στις αυξημένες ανάγκες των παιδιών αυτών, καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα υποστηρικτικών υπηρεσιών ολιστικού τύπου και ασκώντας καίριες παρεμβάσεις σε

όλα τα σημεία εισόδου στα νησιά και στην ενδοχώρα. Παράλληλα, πέρα από τις δράσεις μας στο πεδίο, επεξεργαζόμασταν ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για την οριστική επίλυση του ζητήματος ασφαλούς φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων της χώρας.

Με το προσωπικό και τους εθελοντές μας, οι οποίοι στήριξαν και στηρίζουν με αυταπάρνηση αυτή τη συλλογική προσπάθεια, πρωτοστατήσαμε έμπρακτα στην προστασία παιδιών που έρχονται αντιμέτωπα με εμφύλιες συρράξεις, βασανιστήρια, σωματική και ψυχολογική βία, καθώς και με παιδιά τα οποία έχουν βιώσει τη συστηματική και κατάφωρη παραβίαση των θεμελιωδών τους δικαιωμάτων στις χώρες προέλευσης ή διέλευσης.

Έτσι, μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα κληθήκαμε και καταφέραμε να καλύψουμε ένα μεγάλο κενό που υπήρχε και εξακολουθεί να υπάρχει μέχρι σήμερα στη χώρα μας σε ό,τι αφορά τη λειτουργία οργανωμένων δομών φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων. Δημιουργήσαμε δομές φιλοξενίας σε Αττική, Θεσσαλονίκη, Πάτρα καθώς και στα νησιά της Λέσβου, της Σάμου και της Κω. Μέχρι σήμερα έχουν φιλοξενηθεί στις δομές αυτές περισσότερα από 2.500 παιδιά, ενώ έχουν επανενωθεί επιτυχώς με τις οικογένειές τους 295 παιδιά σε χώρες-μέλη της Ε.Ε.

Η συνολική χωρητικότητα των δομών της PRAKSIS ανέρχεται σήμερα στις 239 θέσεις που ισοδυναμεί με το 20% του συνολικού αριθμού θέσεων φιλοξενίας σε εθνικό επίπεδο.

Παράλληλα, πέραν της λειτουργίας οργανωμένων δομών φιλοξενίας, από το 2015 μέχρι σήμερα, στηρίζουμε με διεπιστημονικές ομάδες παρέμβασης τους ασυνόδευτους ανηλίκους σε Λέσβο, Χίο και Σάμο, ενώ μέχρι και τον Μάιο του 2017 δραστηριοποιηθήκαμε παρέχοντας ιατρονοσηλευτικές και ψυχοκοινωνικές υπηρεσίες στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης στα νησιά της Χίου, Κω, Λέρου, καθώς και στο Φυλάκιο Έβρου. Σημειωτέον ότι από την πλευρά μας είχε αποσταλεί προς τα αρμόδια Υπουργεία επιστολή-πρόταση για την επίλυση του ζητήματος ασφαλούς φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων στη χώρα.

Ωστόσο, τον τελευταίο ενάμιση χρόνο έχουμε έρθει αντιμέτωποι με μια εξαιρετικά δυσχερή κατάσταση η οποία αφορά στην ασυνεπή στάση των κρατικών φορέων που έχουν αναλάβει τη χρηματοδότηση της λειτουργίας του συνόλου των δομών

φιλοξενίας ασυνόδευτων ανήλικων. Ειδικότερα, είναι διαπιστωμένη η αδικαιολόγητη και συνάμα δυσβάσταχτη καθυστέρηση στις εκταμιεύσεις των κονδυλίων για τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας των Κέντρων Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, καθώς και για την ολοκλήρωση της διαδικασίας έγκρισης της χρηματοδότησης και ένταξής τους στο Εθνικό Πρόγραμμα Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης και Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και άλλων Πόρων (Τ.Α.Μ.Ε.Τ.Ε.Α.Α.Π).

Καθώς δεν έχουν εκταμιευθεί έως και σήμερα οι αιτούμενες δόσεις οι οποίες είναι απαραίτητες για την υλοποίηση των συγκεκριμένων δράσεων, αδυνατούμε εκ των πραγμάτων να καλύψουμε τα λειτουργικά έξοδα των δομών φιλοξενίας (σίτιση παιδιών, πληρωμή μισθωμάτων και λογαριασμών κοινής ωφέλειας, μισθούς εργαζόμενων και εργοδοτικές εισφορές, οικονομικές απαιτήσεις εκμισθωτών και λοιπών προμηθευτών). Συνακόλουθα, έχουμε έρθει αντιμέτωποι με εξαιρετικά δυσάρεστες και πρωτοφανείς σε όλους μας καταστάσεις όπως καθυστερήσεις στην καταβολή δεδουλευμένων προς τους εργαζόμενους των δομών, διαμαρτυρίες εργαζομένων, καθώς και καταγγελίες εις βάρος μας στους αρμόδιους φορείς για παραβίαση της εργατικής νομοθεσίας. Παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε όλο αυτό το διάστημα, προσπαθήσαμε και πάλι, με όλες μας τις δυνάμεις, να βρούμε λύσεις στο πρόβλημα της ομαλής και έγκαιρης χρηματοδότησης των δομών μας, λαμβάνοντας πρωτίστως υπόψη τη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος των παιδιών που φιλοξενούμε.

Στο πλαίσιο αυτό, έχει πολλάκις επισημανθεί από την πλευρά μας προς τους αρμόδιους φορείς και με κάθε τρόπο, ότι οι καθυστερήσεις αυτές έχουν δημιουργήσει σοβαρότατο πρόβλημα στην εύρυθμη λειτουργία των έντεκα (11) δομών φιλοξενίας. Παρά τις προσπάθειές μας και τις ενημερώσεις προς πάσα κατεύθυνση, δεν κατέστη εφικτή μέχρι σήμερα η εξεύρεση λύσης στις μεγάλες χρονικές καθυστερήσεις τόσο των οικονομικών εκταμιεύσεων όσο και των γραφειοκρατικών διαδικασιών περί έγκρισης της χρηματοδότησης, με αποτέλεσμα να βιώνουμε μια πραγματική γραφειοκρατική και οικονομική ομηρία, η οποία έχει σοβαρό αντίκτυπο σε όλους μας. Είμαστε δε πεπεισμένοι, μέσα από την συσσωρευθείσα εμπειρία μας, ότι λύσεις δεν μπορούν ποτέ να βρεθούν με ευχολόγια ή με αόριστες πολιτικές υποσχέσεις περί αντιμετώπισης του προβλήματος εις το διηνεκές.

Μέσα σε ένα τέτοιο περιβάλλον και με ραγδαίως μεταβαλλόμενες πολιτικοοικονομικές συνθήκες σε διεθνές επίπεδο, αδυνατούμε να ξεπεράσουμε τις αγκυλώσεις ενός συστήματος που δείχνει ότι δεν αντιλαμβάνεται τις συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί στη χώρα μας. Ως σημείο αναφοράς επισημαίνουμε το γεγονός ότι σύμφωνα με επίσημα στοιχεία του Ε.Κ.Κ.Α. (από 15/11/2018), στην ελληνική επικράτεια βρίσκονται 1.935 ασυνόδευτα παιδιά εκτός μακροχρόνιας ή προσωρινής φιλοξενίας, εκ των οποίων 627 στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης, 77 εξ αυτών υπό καθεστώς προστατευτικής φύλαξης η οποία στην πράξη γνωρίζουμε ότι εξομοιώνεται με κράτηση, ενώ 172 βρίσκονται προς μεταφορά σε θέσεις μακροχρόνιας ή προσωρινής φιλοξενίας.

Βάσει της διαμορφωθείσας κατάστασης, οδηγούμαστε - εκ των πραγμάτων - στη δυσάρεστη για όλους μας απόφαση να αναστείλουμε τη λειτουργία των δομών φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων από 01/01/2019. Στο πλαίσιο αυτό, έχουμε ήδη ενημερώσει τους εργαζόμενους στις δομές μας που σήμερα είναι 176 άτομα, τους συνεργαζόμενους δημόσιους φορείς, καθώς και την επίσημη πολιτεία για την απόφασή μας. Παράλληλα, καταβάλλουμε κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να διασφαλιστεί η ασφαλής μεταφορά και η τοποθέτηση όλων των παιδιών σε ασφαλείς χώρους φιλοξενίας, το οποίο αποτελεί και πρωταρχικό μας μέλημα αυτή τη στιγμή.

Θα θέλαμε να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας προς όλους τους εργαζόμενους στα Κέντρα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων για τον επαγγελματισμό τους και την υπομονή που επέδειξαν, παρά τις καθυστερήσεις στην καταβολή των δεδουλευμένων, καθώς και τους εθελοντές της PRAKSIS για την ανιδιοτελή προσφορά και αγάπη τους προς τα παιδιά που έχουν φιλοξενηθεί μέχρι σήμερα στις δομές μας.

Καλούμε την επίσημη πολιτεία, έστω και την ύστατη ώρα, να αντιληφθεί την κρισιμότητα της κατάστασης και να αποδείξει έμπρακτα τη βούλησή της για την εξεύρεση λύσης.

Ζητούμε, ειδικότερα, από τα Υπουργεία: α) Οικονομίας και Ανάπτυξης, β) Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, γ) Μεταναστευτικής Πολιτικής, να αναλάβουν άμεσα πρωτοβουλίες για την επίλυση της προαναφερθείσας προβληματικής κατάστασης.

Ζητούμε και ευελπιστούμε ότι έστω και την ύστατη στιγμή θα πρωτανεύσει η λογική, θα ξεπεραστούν οι αγκυλώσεις από τις οποίες υποφέρει το χρηματοδοτικό σύστημα του προγράμματος και θα διασφαλιστεί στην πράξη η βιωσιμότητα των δομών φιλοξενίας, η οποία είναι καταφανώς προς όφελος της ίδιας της πολιτείας.

Αυτά που απαιτούνται να γίνουν άμεσα είναι ο ρυθμός των διαδικασιών ένταξης να συντομεύσει και η οικογενειακή επανένωση, στις περιπτώσεις που είναι εφικτό να γίνει με ταχύτερους ρυθμούς. Επίσης πρέπει να εντοπιστούν τα ασυνόδευτα παιδιά τα οποία έχουν φύγει από τις δομές φιλοξενίας και βρίσκονται εκτεθειμένα στους δρόμους. Όσα παιδιά τελικά επιθυμούν να παραμείνουν στην Ελλάδα πρέπει να γίνει ομαλά και σύντομα η ενσωμάτωση τους στην κοινωνία.»